

MOMENTS

LA REVISTA DEL NOSTRE TEMPS

NUM 5

contacto general JUNY

1937

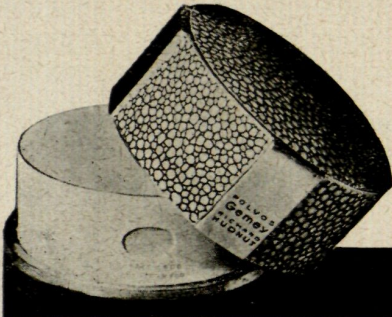
PREU · 1 · Ptas.

la vida mateixa

La vida del cutis. Però, una vida amb frescura, suavitat i polidesa. Vida amb joventut. Aquest és el secret de la nova fórmula científica dels «Polvos Gemey», que en adherir-se íntimament a les cèl·lules epidèrmiques, donen al cutis la transparència natural del vari. Pols finíssims, lleven tota imperfecció. Creen la bellesa mate.

Empri també aquestes Creacions Gemey: Crema de nit, purificadora; Crema volàtil, com a base del pols; i la gran especialitat per netejar i embellir la pell, Crema líquida de cogombres.

P O L V O S
Gemey

TOTS
ELS MATISOS

CREACION RICHARD HUDNUT

INFAL·LIBLE CONTRA TOS, REFREDATS
I BRONQUITIS.

vicens

SOLUCIO PAUTAUBERGER

B
Comunicació
General

●

Perfumeria Pelayo

E. O. C.

La més ben assortida i millors preus

FERFUMS FINS A DOJO

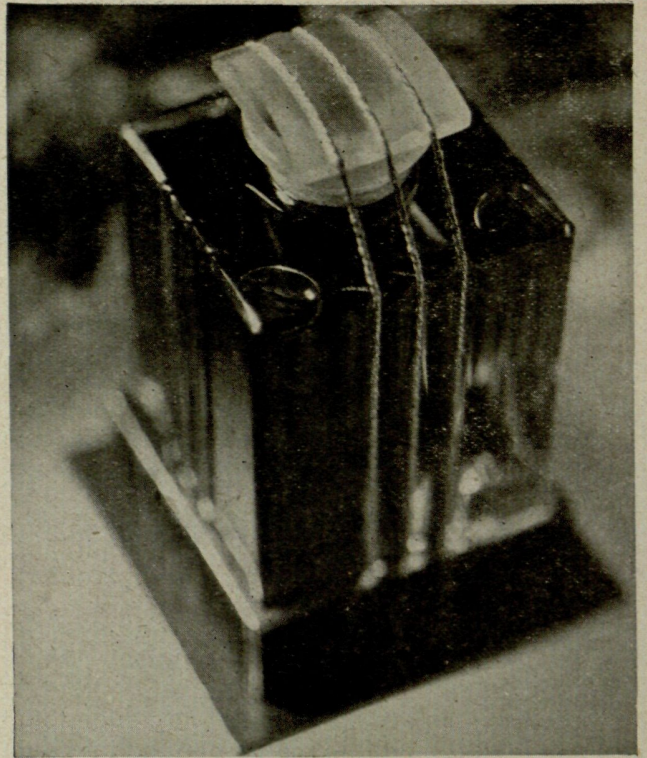
▲
SALÓ DE BELLESA
JUVENCIA

▼
Pelayo, 56

Telèfon 15942

BARCELONA

●

jungla

el perfum de moda

MYRURGIA

A. GRAU

JOIER

ASSORTIT EN ALIANCES

PROMETATGE

JOIES d'ART

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

PELAI, 44 BARCELONA

FLEXOR CORD

el nou neumàtic
PIRELLI
per a bicicleta.

MAXIMA SEURETAT

NACIONAL
SUPERFLEX
SELLO DE PIRELLI

km

NACIONAL

PIRELLI

SECELL D'OR

MOMENTS

SINDICAT DE DIBUIXANTS PROFESSIONALS

AGRUPACIO D'EScriptors CATALANS

AGRUPACIO PROFESSIONAL DE PERIODISTES

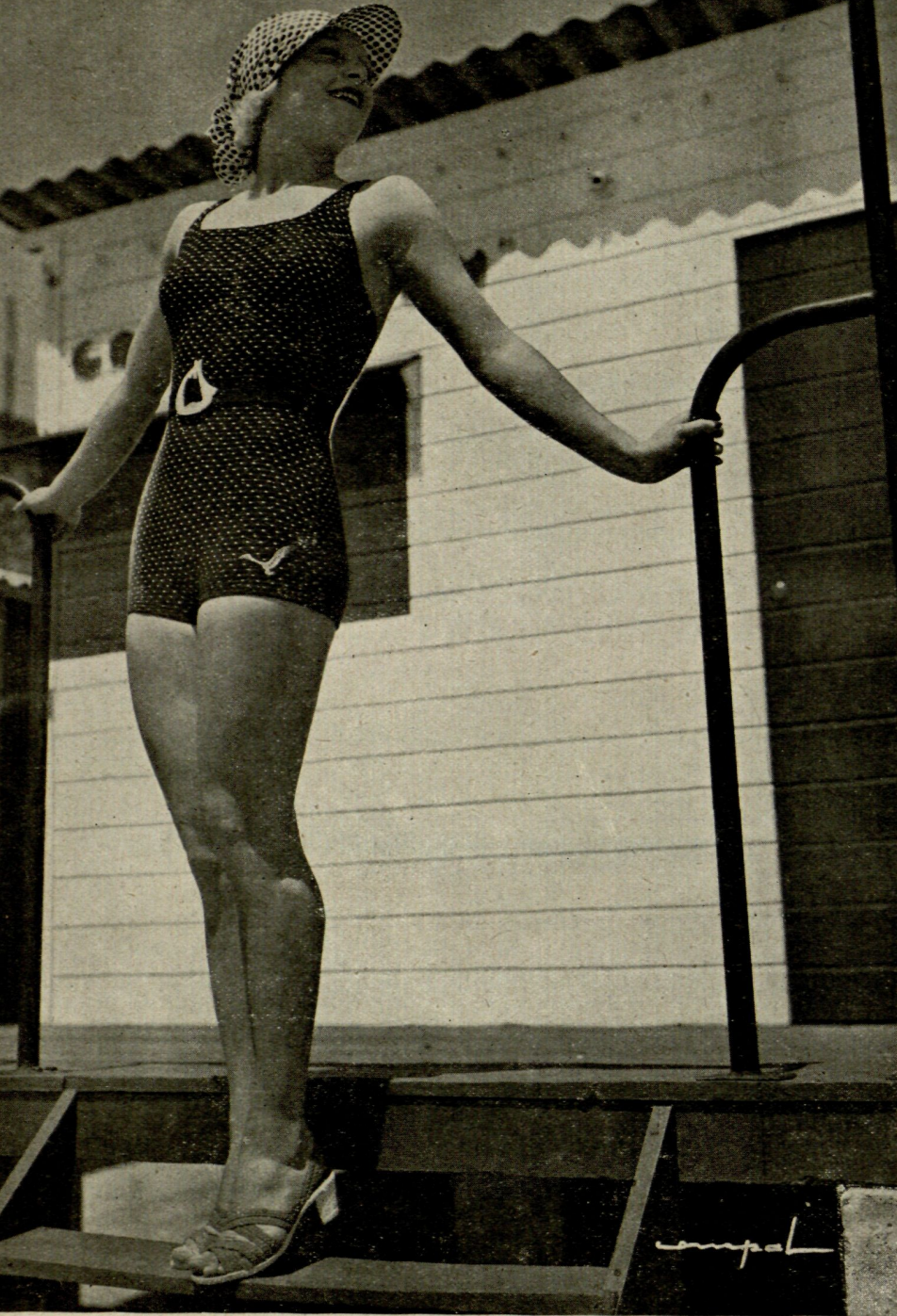
SINDICAT D'AGENTS I TECNICS DE PUBLICITAT

SUMARI

	Pàg.
PORTADA, de Sàinz de Morales.	1
JOSEP DEL BARRIO	7
ESPIONATGE RADIOFÒNIC, per R. González.....	8
LA INDÚSTRIA TÈXIL DE CATALUNYA, per Jordi Benejam	10
NITS DE GUERRA, per J. Grau Latorre	11
PERE MARI	12
PER LA SUPREMÀCIA DE L'ESPÈRIT, per Salvador Vives	14
MÚTUA SABADELLENCA	15
SOTA EL SIGNA DE LA COLLECTIVITZACIÓ	16
INCONTROLATS	20
L'OBRA CULTURAL DE LES NOSTRES COLLECTIVITATS «L'ANELL», per Joan Duc i Agulló	25
DIÀLEC.	26
ODA A LA JOVENTUT, per A. Esclasans	27
GUERNICA.	28
ANGLATERRA.....	30
LA MUNICIPALITZACIÓ DELS SERVIS PÚBLICS, per Ramon Fuster.	31
MANRESA	32
APUNTS PER A L'HISTÒRIA... per Ramon Martí....	33
UNA CONVERSA AMB MARCEL·LI FONT, DE LA U. G. T. DE MANRESA	34
LA BANCA I L'ESTALVI	35
L'HOSPITAL D'UNA GRAN CIUTAT	36
ELS CAMPEROLS, per Nòmi Puig	38
JUNTA DE DEFENSA	39
A. D. C. I.	40
ELS USUFRUCTUADORS DE L'AUTÈNTICA REVOLUCIÓ, per Josep Flor de Lis.....	41
ESCLATS D'OBUS I D'IDEAL, per Ferran Canyameres	42
CERCLE ARTÍSTIC	43
CATALUNYA NO ABANDONA ELS CAIGUTS	44
CINEMA. «JO PENSO EN TÚ», per Emili Calvo	46
» PERQUÈ NO S'ESTRENEN NOVES PEL·LICULES	48
» «SOMNIS DE JOVENTUT».	50
» MALENTÈS», per Ramon Xuriguera.....	51

NÚMERO 5

UAB
Biblioteca de Comunicació
JUNY Hemeroteca General

"GAVIOTA"

EL

VESTIT

DE

BANY

PERFECTE

DISTRIBUIDORS:

EMPRESA SOCIALITZADA

CASA VILARDELL

VIA DURRUTI, 49-51 (abans Laietana)

SUCURSALS:

Hospital, 36-38 : Fontanella, 17 : Salmeron, 17 : Carme, 73

DEL BARRIO

Fins el 19 de Juliol del 1936, els Sindicats tingueren com a missió especialíssima la de minar tots els dies la potencialitat dels enemics de la classe obrera. La missió dels Sindicats, avui, és ben diferent. Ja no es tracta de destruir unes classes i unes castes poderoses, tota vegada que fonamentalment han desaparegut del territori lleial d'Ibèria. La seva missió, en aquesta etapa culminant de la revolució, és la de contribuir amb tota la potencialitat de les seves forces a la reestructuració econòmica del país, a l'organització de la nova economia, evitant amb la seva acció constructiva el ressorgiment de les classes aixafades, liquidant les seves últimes reminiscències i impedit la creació d'una nova burgesia.

La revolució ha depositat en mans dels treballadors els mitjans fonamentals de la producció. De l'ús que se'n faci depèn l'èxit de la guerra contra l'Espanya caduca que encara es defensa en territori facciós i que no ha desaparegut totalment del territori lleial. Fins ara no s'ha fet pas un bon ús dels instruments de treball. Els experiments antirrevolucionaris han determinat que Catalunya no s'incorporés amb la rapidesa necessària a la guerra d'alliberació, aquesta guerra que és d'independència i revolucionària ensems. Sense el concurs totalitari de Catalunya els antifeixistes no poden vèncer. Sense posar en moviment vertiginós tota la potencialitat industrial, agrícola i humana de Catalunya, els antifeixistes d'Ibèria no poden assegurar la victòria. I això fins ara no s'ha assolit.

Perquè fins ara el què hi ha hagut ha estat una pugna per invertir els termes, gràcies a l'obra insensata d'un sector important del proletariat de Catalunya, el qual s'ha entestat en supplantar a l'avantguarda revolucionària del proletariat, el partit polític de la classe obrera, i ha volgut, essent una organització sindical, exercir les funcions de partit polític.

La UGT de Catalunya forjada en la lluita històrica d'aquests onze mesos darrers, per la intel·ligència clarivident i la mà segura i ferma del nostre inoblidable camarada Antoni Sesé, mesos plens d'inquietut i de sacrificis immensos, sabrà completar l'obra iniciada per Sesé i complir exactament el paper que la nostra organització sindical, majoritària a Catalunya li correspon.

La nostra lluita en l'hora actual consisteix en contribuir amb totes les nostres forces a guanyar la guerra recolzant i col·laborant amb el Govern del Front Popular que sàpiga interpretar els desitjos i els interessos de les grans masses obreres que representem, reestructurant la indústria i el comerç sobre bases noves i preparant el camí per a l'organització socialista de l'economia del país.

I la nostra consigna fonamental: **PER EUSKADI, PER ESPANYA I PER CATALUNYA, A L'OFENSIVA EN ELS FRONTS DE TREBALL PER FER POSSIBLE L'OFENSIVA SISTEMÀTICA EN ELS FRONTS DE BATALLA.**

Josep del Barrio

La lluita

contra
l'espio-
natge
radiofònic

UN dels aspectes de l'espionatge feixista a Catalunya que més ha fet i fa treballar a la policia, és el radiofònic. Dins o, millor dit, junt a aquesta especialitat, cal comptar també l'utilització del morse i de les senyals lluminoses.

L'espionatge radiofònic començà a actuar ja el mateix 19 de juliol. Els primers dies, a partir d'aquesta data, lliures de les recerques de la policia, ocupada encara en altres tasques, les estacions clandestines faccioses operaven en la més paradisiaca de les tranquil·litats. Els catalans no ens sabiem avenir de que les emissores de l'altra banda radiessin esdeveniments recentíssims, viscuts per nosaltres. Aquesta impunitat, però, no

podia continuar i ràpidament s'emprengué una ofensiva contra les emissores emboscades.

Mai no serà prou elogiada la tasca portada a cap en aquest aspecte. Cal tenir en compte la manera d'operar dels espies. A Catalunya, abans de la revolta, hi havia un gran nombre d'emissores d'aficionats. Un nombre d'aquestes, de propietaris facciosos, eren utilitzades per a comunicar amb ona curta amb estacions rebels properes—Mallorca, vaixells a la Mediterrània, Pirineus francesos, etc.—. Aleshores, aquestes, disposant de més potència, comunicaven amb les estacions rebels de la Península.

Es procedí a recollir totes aquestes emissores. Alguns les lliuraren voluntàriament. Eren més de 150. El govern de Catalunya les utilitzà després per a la comunicació entre els lluitadors antifeixistes. Deu d'elles, els propietaris de les quals no eren sospitosos, previ un control, se les destinà a produir interferències. Després, això es suprimí. El Govern considerà més beneficiós, per contrapartida, que el públic pogués sentir les bestieses elaborades per Queipo i demés deficients mentals del camp facciós.

Però una vegada s'acabà amb les emissores particulars, inscrites abans del moviment a la Direcció General de Telecomunicació, sorgiren les pròpiament incontrolades. Els radioients es feien un tip de denunciar a la policia que amb determinades longituds d'ona sentien tota mena de claus estranyes. Els espies facciosos utilitzaven aparells receptors modificats amb els que també podrien retransmetre. Sorgiren també les emissores mòvils. Un aparell d'aquesta mena pot ésser portat dins una maleta. L'espia sortia al camp, penjava una antena entre dos arbres i podia radiar perfectament. Quan s'aconseguia localitzar-lo ja havia plegat i era a un altre indret. Circularen també a'gunes ràdio-emissores en au-

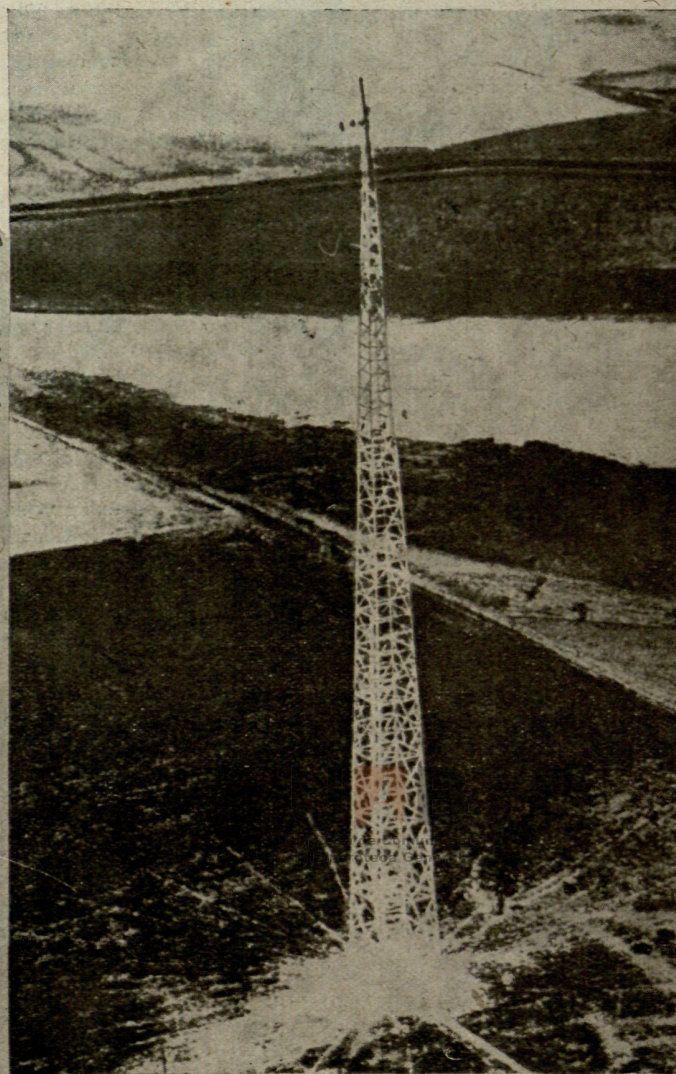
tomòbils i camions. Particularment una que operava per Girona, feia anar de bòlit a la policia. A la fi s'aconseguí trobar-la. Estaba instal·lada dins un camió i era potentíssima. Els espies facciosos, en veure's perduts, l'abandonaren.

Davant el Tribunal Popular anaren desfilant després diversos subjectes, des dels domicilis dels quals es radiava, i no precisament el «Parsifal». Això feu que els que restaven es tornessin més cautelosos. Ja sols s'atrevien a actuar en circumstàncies excepcionals, quan l'importància de la seva informació ho exigia. Malgrat això, localitzats pels aparells dels Serveis de Ràdio de la Comissaria General d'Ordre Públic foren, poc a poc, anul·lats.

En l'actualitat el servei d'espionatge facciós per ràdio a Catalunya és ínfim. Gairebé podríem dir que ha desaparegut del tot. La tasca de la policia en aquest sentit ha estat meritíssima. Malgrat això, encara hi ha ciutadans d'aquests que veuen complots per tot arreu, que acudeixen, tots emocionats, a la Prefectura de Policia:

—Anit, mentre escoltava «María de la O», en el meu aparell sorgí una veu estranya que deia...

Rafael González

Com pot solucionar-se el problema de la indústria tèxtil de Catalunya

per Jordi Benejam

L'ex-ministre d'Indústria del Govern de la República, Joan Peiró, féu setmanes enera unes importants declaracions en relació a la indústria tèxtil catalana en les quals eludia tota responsabilitat sobre el futur de l'esmentada indústria, amenaçada de sofrir, per diverses causes, un greu col·lapse. El ministre ex-

posà en una nota la situació del problema. En efecte. La nostra indústria tèxtil té plantejat un greu problema que si no es troba ben aviat la sol·lució que requereix, afectarà el camp social i econòmic del nostre país.

La qüestió primordial es la següent: necessitem divises per a adquirir les primeres matèries per tal que les nostres fàbriques segueixin treballant normalment. Si no s'aconsegueixen les primeres matèries—les fibres per als teixits—pot plantejar-se un problema de notòria gravetat, no solament per l'enorme quantitat d'obres als quals afectaria, ans també per la manca de material que la paralització de la nostra indústria comportaria per al mercat nacional.

La restricció del mercat interior—que cal carregar a compte dels vicis de l'economia burgesa que ha mantingut insuficient la capacitat adquisitiva de l'obrer—i les dificultats actuals per a l'exportació, han menat la indústria tèxtil catalana,—que ja treballava al 50 per cent del seu rendiment, a una situació difícil.

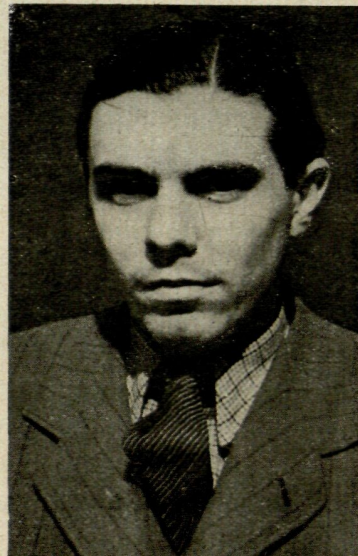
No es tracta d'un problema localista, com algú pretén fer creure, sinó que és de tipus nacional. Aquest assumpte ha de tractar-se amb cordialitat i bona disposició per part de tots i crec que amb una intervenció a temps no succeirà res del que temia el company Peiró en la seva nota. Cal dur a terme una tasca conjunta entre els Governos de València i de Catalunya. A casa nostra, la multiplicitat dels organismes que controlen la indústria tèxtil i l'envaïment de funcions per part d'aquests organismes no han fet més que dificultar l'estructuració de la nostra indústria, de cara a les exigències de la guerra.

Cal unificar tots els esforços que fins ara s'han dut a terme d'una manera que podríem qualificar d'inconnexa, i fer que aquests esforços coneguin ben aviat un èxit positiu. A aquest fi dintre breus dies serà creat el Consell General de Indústria, anexe a la Conselleria d'Economia, el qual estarà integrat per representants de la C. N. T., de la U. G. T. i de la Generalitat de Catalunya. Aquest organisme centralitzarà tot el que fa referència a la indústria tèxtil catalana i tractarà conjuntament amb el Govern de València de resoldre les dificultats que han sorgit a la seva normalització.

Tinc un fonamentat optimisme, puix crec que amb una política armònica, que per circumstàncies que no és hora d'escatir, no ha existit fins ara, seran superats tots els obstacles que s'oposen al normal encausament de la nostra indústria. Obtindrem les divises necessàries per a adquirir les matèries que ens manquen i amb el funcionament del Consell General de Indústria desapareixeran, en l'avenir, aquells entrebancs que només poden ésser solucionats amb disposicions de tipus nacional.

A més, aquest organisme centralitzarà no solament la importació de les primeres matèries indispensables per a la marxa de la indústria, sinó que també tindrà cura de la distribució i exportació dels articles manufacturats.

Tinc el convenciment que el perill que pesa sobre la indústria tèxtil catalana serà obviat. Cal no oblidar que és aquest un problema que de no solucionar-se tindria una greu repercussió en altres sectors de la nostra economia. Ningú pot arrostrar la responsabilitat d'un esfondrament d'una part importantíssima de la nostra economia en uns moments en què les necessitats de la guerra exigeixen el màxim rendiment de totes les nostres fonts de producció.

Jordi Benejam, Secretari General de la Federació de Indústries Tèxtils

UAP
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Dessota la tebior dels llençols, allà pel novembre, quan encara les gebrades no passaven d'ésser una amenaça pels que havien d'anar per ací i per allà, si bé el fred ja era quelcom viu i latent que posava esborronaments a la pell i calfreds en l'ànima esporuguida davant l'incertesa de l'avenir; dessota la blanca roba, dins la cambra acollidora, en una ciutat o en un poble de la reraguarda, despert el pensament, el pacífic ciutadà no arribava a copir l'asprositat, l'amargor, l'enuig d'aquelles nits viscudes en la guerra i per la guerra. I de bon matí, en aixecar-se rondinaire del llit, a mig esmorzar, aquell home disconforme amb tot, s'enfurismava amb els soldats de l'Exèrcit del Poble, en aquelles hores de fosc que ell no havia viscut, havien continuat inactius, sense donar la sorpresa d'una victòria rotunda que descollés en lletres negres i grosses en les pàgines frontals dels diaris. I amb l'enrabiada, per un costat de la boca, un degotim de xocolata s'escolava cap a la blanca camisa sense que li vingués al pensament aturar la marxa d'allò que seria una taca inmarcescible en la peça de vestir...

Al front, a les línies de foc, a les trinxeres, en els parapets, a l'intempèrie, en la impenetrable foscor de les nits fredes i humides, uns homes impenetrables en l'embós dels seus grans capots, es mantenen rígids i fredolics davant de la galleda atapeïda de brases guspirejants. Encara que les extremitats resten quietes, no és així els sentits, que estan tots supeditats a qualsevol sorpresa que pugui venir del terreny facciós; les mans ben apretades a l'arma, els peus a punt de moure's, l'oïda i la vista atentes. I en el llarg de la nit, ofegant els esbufecs, reprimint les ganes de cridar, d'insultar als que no han de fer guàrdies, el sentinella i els amics que han volgut fer-li companyia, baix baixet es parla de coses banals amb la por d'entrar en polèmiques que poguessin agreujar-se i convertir-se en escàndol contraproduent.

Nits, les de l'hivern, en la guerra, a desgrat de que siguin sense bel·licositat, són d'una afrositat terrible, que únicament poden comprendre els que les viuen. Vivint-les amb les dents afilades, escoltant l'espetic de les ales d'una au nocturna que després llença un esgarip gutural que ressona llòbregament saltant d'una carena a l'altra d'aquell engranall de muntanyes. Penetrant la negror amb els ulls oberts, esbatanats, representant-se una figura humana un pampallúgueig de les parpelles, prenent per un monstre una mata d'herbam que el ventijol ha fet moure. Deixant de fumar per por — interiorment, el sentinella es confessa que és por — de que la llumaneta de la cigarreta sigui vista des de l'altra banda. I temerós d'emboïllar-se totalment en el capot per deixar lliures els braços i els peus per a qualsevol eventualitat.

Això, les nits molestoses dels mesos gebrats. Acaben aquests; i venen els de la primavera. ¿S'acaba el mal viure de les hores de fosc, llargues i gelades? No. Neix un nou problema per a la guàrdia nocturna. Amb la temperatura més atemperada, sorgeix el perill de l'emboscada. Aquest perill que igualment viuen els facciosos. I de vegades, aquest perill temut, es transforma en realitat trista i tràgica de difícil superació, com no sigui amb l'esperit de sacrifici d'unes vides que potser quedaran esteses, bocaterroses, desagnades, en el seu lloc de guaita victoriosos en l'esforç de contenció de la sorpresa, però anònims en la gesta, que el «parte» no donarà a la voracitat del públic per la repetició del fet. Un fet que, dit sigui en honor a la veritat, no interessaria a la reraguarda a desgrat que d'ell hagués pogut esdevenir-ne una derrota lamentable.

Ara, però, varia un xic l'escena. El decorat és el mateix — exceptuant-ne les nits de lluna clara —. Més no el decurs de les hores, que ara s'escolen en mig de grups que parlotegen de qüestions actuals, que discuteixen les noves que els venen dels seus germans d'allà baix. A estones fins es parla desaforadament, sense voler pensar en que allò és una imprudència, sense voler parar esment que el soroll indicarà el camí a l'enemic agressiu; enduts tots, en aquestes nits càlides per l'ansia de provocar, d'encendre disturbis tal com ells tenen enceses les sangs.

I alguna nit, aquelles en que la lluna brilla amb raigs rutil·lants i potents, els ànims podran sentir-se decantats al romanticisme, al misticisme. Sota d'aquesta impressió interna, les guàrdies de les avançades, que senten la fresa de les del davant, comensen a es-cridassar-les i a dirlos-hi tots els noms impropis que el diccionari no s'atreveix a recollir en les seves pàgines atapeïdes. «¡Perros!» — diuen els sentinelles rebels amb un crit que vol ésser sincer. «¡Rojos malditos! Vosotros sois la perdición de España. De esta España que en vuestras manos no volverá a ser la que ha sido; con su historia brillante, con sus fiestas nacionales...»

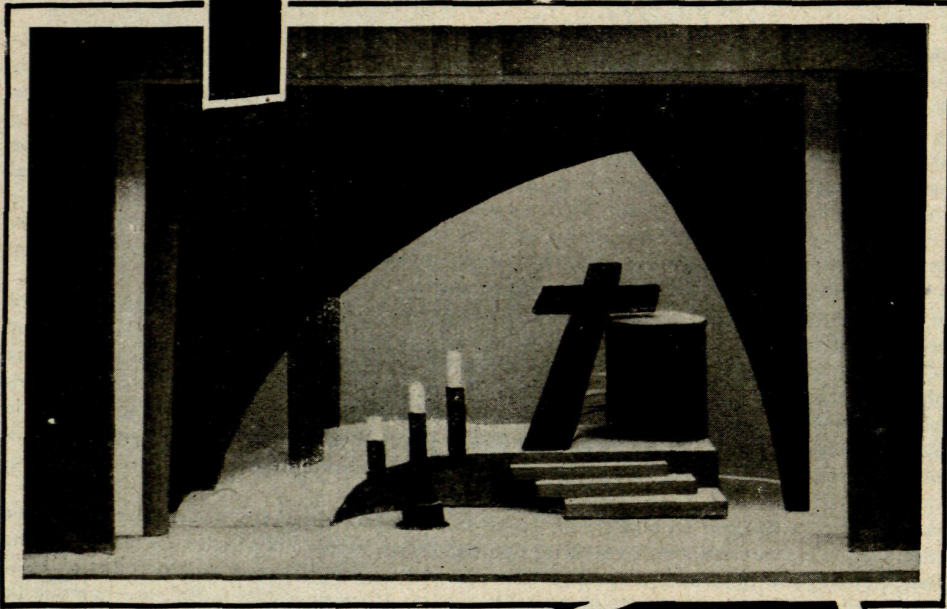
Pensen, això sempre, amb les festes nacionals; l'Espanya de pande-reta. I els nostres guardians nocturns, els que saben de la guerra el color fosc, la part negra, aquesta nocturnitat a moments esfereïdora d'altres completament anodina, fastiguejant, però sempre impregnada d'un senti-ment o altra, sempre produint un efecte a altre, veuen tot seguit l'ànima retrògada de l'altre, d'aquell garlaire facciós i els agrada fer-los enrao-nar més i més. Quan ja li veuen esgotat el tema del patriotisme, quan ja el senten cansat del seu propi discurs només es dignen dir-li aquests mots, en veu clara i forta: «¡Fill de Franco!» Que són els mots que hom considera més injurians per a un home que s'estimi...

...Mentre els llençols s'envolten al cos del camarada de la reraguarda, o dels que aquella nit no han de pelar la guàrdia, en els llocs de perill, atents, uns homes viuen les nits de guerra.

Alcanyic 20-6-37

PEDRO

El drama o tragèdia de «Pedro Mari» realitzat a l'escenari del Teatre Nacional de Catalunya, és el mateix drama que viu avui, amb tota plenitud, el País Basc. El drama de la seva llibertat amenaçada. El drama de l'home que, contra les mateixes forces de sempre, es disposa a defensar la llibertat del seu país, les seves essències, el seu esperit immortal. D'ací que no en podem parlar sense emoció, màxim quan en el mateix drama damunt de l'escenari s'afirma la solidaritat basco-catalana; se'ns fa sensible que bascos i catalans estem units per una mateixa causa de llibertat.

El poema té, volguement, alguna cosa de tosc i primitiu; d'aquesta tosquetat i primitivisme que és com la sal que ha conservat la puresa de la raça i que no l'ha impedit, tanmateix, assolir el grau més alt de civilització i de cultura. D'ací l'accent

popular, gairebé folklòric de l'obra, acussat encara per les cançons, les dances i els fragments musicals que l'animen.

Més sorprenent que l'obra, en ella mateixa, ha estat la seva realització escènica. Sorprenent pel seu valor i perquè no estem, encara avessats a

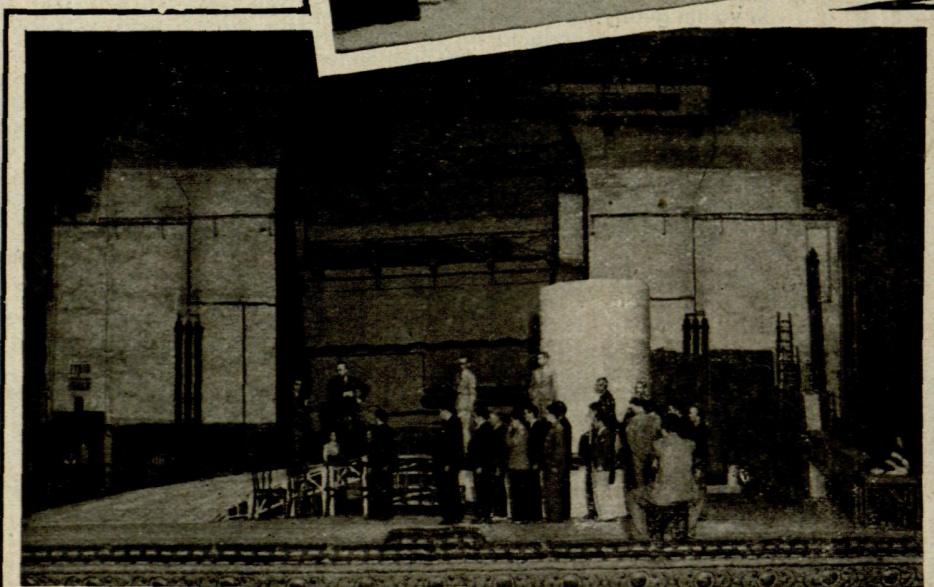
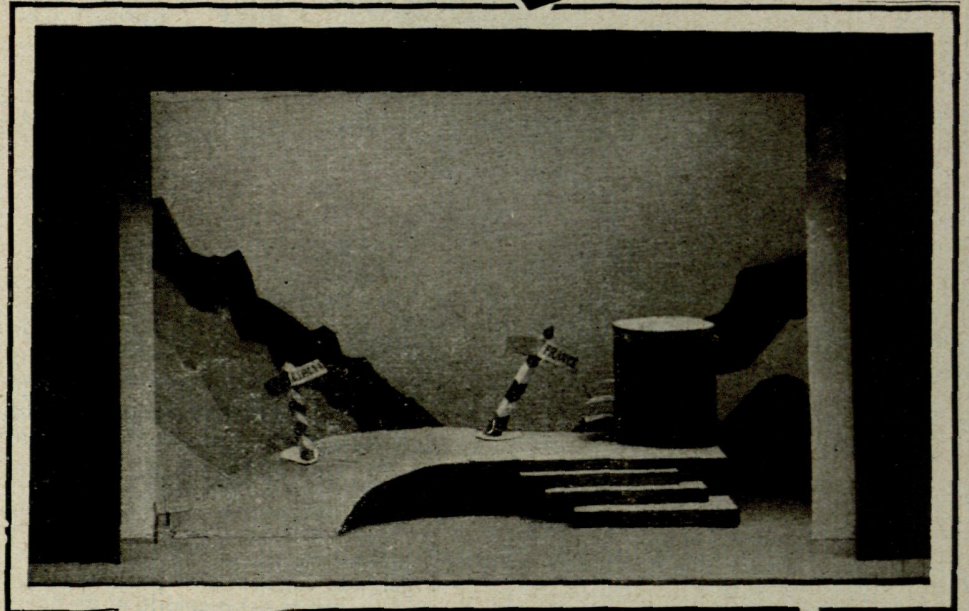
UJAB
Biblioteca de Comunicació

seva complexitat i vastitud. Es tractava de fer viure a l'escena no sols un troç del País Basc, ans encara l'enyorament del País Basc, el seu record traslladat a altres terres. Es tractava de fer reviure plàsticament, la poesia de la terra i de l'ànima basca, l'esperit ingenu i sornaguer, i els seus virils redreçaments a la vegada...

El director d'escena, amb els seus artistes i la col·laboració del Sindicat de Dibuxants professionals U. G. T., han reeixit plenament en aquesta tasca difícil. La divisió de l'escena en plans diversos, la projecció de dibuixos en

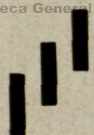
MARI

el mur posterior han ajudat, eficaçment, a fer resaltar no sols el simbolisme de l'obra, sinó tot el seu intens valor emocional; tot el que potser no acabaven de dir prou bé les paraules. D'altra banda, plàsticament, en la seva senzillesa, decorats i vestuari, produeixen un efecte tan bell com expressiu. Les fotos adjuntes no n'acaben de donar prou la idea, de la bellesa dels escenaris perquè hi manca, no solament el color—un dels elements més suggestius de l'escena—i la sàvia entonació amb que ha estat executat, amb un dels seus més grans encerts: les perspectives, que els infonen gran-

diositat, i que semblen superar les limitacions inherents de l'escenari.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

PER LA SUPREMACIA DE L'esperit

NO intentarem pas sota aquest títol passar frau com tantes de vegades ha succeït, que amb el pavelló de fórmules expressades en termes nobles i altisonants s'ha tapat hipòcritament la mercaderia més tronada i averiada.

Sovint la invocació a la supremàcia de l'esperit no ha estat més que una fal·làcia i sols ha servit per defensar dissimuladament un règim de mandarinat, on el regne de l'esperit es reserva per a uns pocs privilegiats, els quals a títol de constituir, ells, la selecció d'un grup humà mantenen sota llur jou i sotmesa la col·lectivitat que els aguanta. El despòtic i mesquí esperit de casta s'ha disfressat tantes i tantes de vegades amb el mantell pompós de la supremàcia de l'esperit...

No. No és — no caldria ni dir-ho — amb finalitats bastardes que en aquests temps de guerra antifeixista i de revolució social advoquem per la supremàcia de l'esperit.

L'hora que vivim és dura, tràgica, d'una terrible responsabilitat. Els pobles d'Espanya de parla castellana s'hi juguen la llibertat; Catalunya i Euzkadi s'hi juguen la llibertat i l'existència mateixa. I per tots els homes de tots els pobles d'Ibèria ha sonat l'hora de redressar-se i lluitar fins a morir per l'atribut suprem i inalienable de la personalitat humana: la dignitat.

I bé: l'estat de la reraguarda, a Catalunya, és el que exigeix d'una manera inexorable la lluita cruenta que hem de sostenir, per tal de conservar i augmentar el patrimoni de béns morals que fan la grandesa dels homes i dels pobles?. La resposta és òbvia i està en la consciència de tots; no cal ni insinuar-la.

Les taques negres que enfosqueixen el panorama de la nostra reraguarda són degudes en gran part a un eclipsi dels valors morals. És que tots plegats no hem abrivat i mantingut tensos com calia els ressorts afectius i intel·lectuals més nobles del nostre esperit. Hem deixat esmossar els sentiments de bondat, d'equitat, de justícia, de solidaritat, de fraternitat antifeixista i no hem tingut sempre tivant l'indeclinable esforç de lucidesa, de perspicàcia i clarividència, de raó i reflexió. Sobretot, hem deixat naufragar el sentit de responsabilitat, sentit de responsabilitat que en fer fructificar totes aquelles qualitats hauria convertit en bloc granític incommovible la massa antifeixista del 19 de juliol i l'hauria encaminada amb passa ferma i segura a abatir el feixisme i a plasmar en obres fecundes i exemplars els postulats de la revolució social. Els danys de tot ordre que la descurança dels valors morals ha congriat són incalculables.

Si volem guanyar la guerra i bastir una societat nova on solament el treball donarà carta de ciutadania, tot cercant d'establir una equació perfecta entre la llibertat i la responsabilitat; si confiant en les virtuts creadores del nostre poble tenim la noble ambició de plasmar, a Catalunya, un matis de civilització que permeti a cada home de *realitzar-se* en plenitud, seguint la línia de pristina noblesa del seu destí, si volem tot això cal que cadascun de nosaltres faci constant apel·lació a allò que de més enlairat hi ha en el seu esperit, que cadascun de nosaltres en un esforç ininterromput de superació ofegui o sublimi aquells impulsos i tendències que voregen la insanitat i que en projectar-se en brut sobre el pla de les actuacions col·lectives, obren com un corrosiu i són un poderós factor de disgregació social.

Que a la pregunta obsessionant que a cada pas veiem formulada: «Que has fet avui per guanyar la guerra?» poguem tots contestar-hi a consciència: «Avui, he afinat el meu sentit de responsabilitat», que és tant com dir: «Avui, he estat més exigent amb mi mateix».

Així, i solament així, ens farem dignes de l'hora històrica que vivim.

Salvador Vives

MUTUA SABADELLENCA

*d'accidents del treball
i de malalties*

Mútua Sabadellenca d'accidents del treball i malalties. ● Façana.

Aquesta Mútua, de caràcter netament local, abans del 19 de juliol la integraven els elements patronals, i com era lògic, d'encà de la sublevació feixista és regida per un Comitè de Control Obrer i Tècnic que hi han aportat una tasca feixuga i tan remarcable que s'ha fet digna de tots els elogis.

La Mútua Sabadellenca d'Accidents del Treball i de Malalties, fou fundada l'any 1917 i la seva carrera progressiva ha fet que actualment tingui assegurats uns 8000 obrers per accidents del treball i 10.000 per malalties i cal fer constar que les dues seccions actuen independentment l'una de l'altra.

Té un immillorable servei de dispensari, el qual constitueix un exemplar únic, així com una clínica muntada amb tots els avenços moderns, per la qual cosa les comissions mèdiques d'arreu de Catalunya que els han visitat són nombroses, i totes han fet dels serveis, els elogis que es mereix aquesta esplèndida instal·lació i la benemèrita tasca de sacerdoci que hi desenvolupa l'eminent traumàtòleg, doctor Trueta.

La Mútua presenta un balanç de serveis prestats i subsidis per accidents de treball i malalties, que són mostra d'una acurada direcció i administració la modalitat de les quals ha estat duta a terme per l'actual Comitè de Control.

En els cassos de malalties, la Mútua respon dels salaris dels obrers, a partir del quart dia de presentada la baixa, fins un màxim

de noranta dies a tot jornal i seguidament noranta dies més a tres quarts del seu salari. No cal esmentar que els accidentats que han d'ésser internats són atesos amb tota cura, la qual cosa constitueix un gran pas respecte a com eren prestats els serveis que realitzaven les Companyies d'Assegurances, les quals, abans de constituir-se la Mútua a que ens referim, obtenien de Sabadell, un benefici líquid de més de mig milió de pessetes anyals.

Es donava el cas, anteriorment, que els accidentats de treball, greus, havien d'ésser traslladats a Barcelona, i els petits traumatismes, atesos al domicili particular del metge en lloc d'un bon dispensari dotat de material addient.

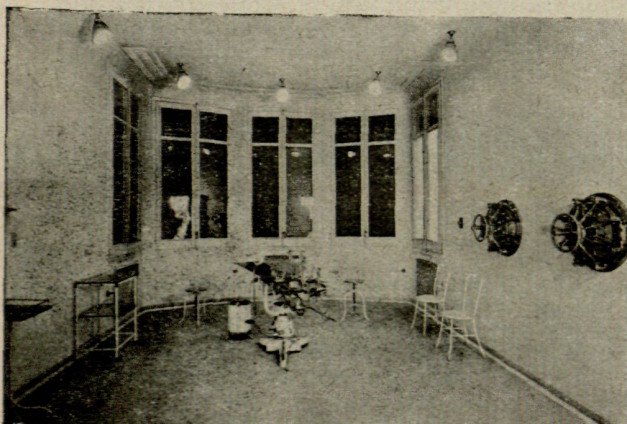
No cal dir que, fins aquest nou estat de coses, la Mútua tenia un fort regust patronal, que ha desaparegut per complet. El Comitè Obrer de Control està dedicat al poble de Sabadell i al manteniment d'aquesta obra social ciutadana, dintre la qual portà a terme un treball de depuració, suprimint sous innecessaris i despeses supèrflues com també les dietes o sous que cobraven els senyors que formaven el Consell d'Administració.

Els serveis seran encara millorats a mesura que les circumstàncies ho permetin i quan sigui modificat el reglament de la Secció de Malalties, el projecte de reforma del qual ha estat presentat a les dues Sindicals.

Heus ací una relació de subsidis pagats el 1936:

En concepte d'Accidents	176,921'45 pessetes
En concepte de Malalties (jornals)	422,585'80 »

Prova palesa de la puixança de la Mútua, orgull de Sabadell.

Mútua Sabadellenca d'accidents del treball i malalties. Quirófan o sala d'operacions.

Mútua Sabadellenca d'accidents del treball i malalties. Cambra de desinfecció i asèpsia.

Sota el signe de la col·lectivització

Com funciona el Comitè Econòmic de la Indústria del

A conseqüència del moviment revolucionari produït a Catalunya amb motiu del frustra aixecament feixista del 19 de juliol, l'engranatge de la nostra economia ha sofert un intens avatar. No cal assenyalar des d'ací quines són les característiques globals d'aquest ritme renovador donat a la producció i al comerç, puix ja aquestes són del domini públic. És de destacar, però, com a referència imprescindible per a l'historiament de la nova estructuració productora del nostre país, la creació de les col·lectivitzacions i demés assaigs de tipus socialitzant i comunal.

La conveniència i l'eficàcia de les mateixes és i serà profusament discutida. Un observador imparcial, després d'analitzar detingudament el tema, arribaria a una conclusió. La que ni els defensors ni els detractors tenen la raó, considerant el problema en el seu aspecte global. Més concretament: que els experiments col·lectivistes portats a cap, uns tenien motiu d'ésser duts a terme i per tant el seu rendiment ha estat satisfactori en tots els aspectes. Altres, però, fets per caprici, per emulació o per seguir la moda, han constituït una falla. Falla aprofitada pels defensors de la propietat individual com a un dels seus arguments més decisius.

Entre els primers, com a un dels més característics, tal vegada el que més, cal citar pel seu aspecte modèlic i com a exemple d'un resultat satisfactori i remunerador el de la col·lectivització de l'indústria del pa a Barcelona, englobada en l'organisme denominat Comitè Econòmic de l'Indústria del Pa.

L'ORGANITZACIO DE LA INDÚSTRIA FLEQUERA

El Comitè Econòmic de la Indústria del Pa, aplega sota el

seu control tot el que fa referència a la producció i distribució o venda del pa a Barcelona. Organisme netament proletari, ha sorgit a l'escalf de la revolució. Hom recordarà que en les primeres setmanes subsigüents al 19 de juliol, la marxa d'un gran nombre d'indústries barcelonines no podia ésser més caòtica. No es sabia encara concretament qui havia de portar les directrius. Patrons i obrers es debatien. Molts dels primers, facciosos emboscats, sabotejaven deliberadament les fonts productores.

L'indústria del pa no es veié tampoc lliure d'aquest període desordenat de transició. Afortunadament aquest no tingué gaire duració. Els obrers flequers de la CNT celebraren una assemblea per tal d'acabar amb aquest estat de coses anant a la col·lec-

tivització. S'invità seguidament els afiliats a la UGT, per tal de treballar conjuntament i s'arribà a un acord immediat. El 12 octubre de l'any passat començaren les tasques d'organització de la indústria flequera. El 12 de març d'enguany restaven enllestides. Als que aquest lapse de temps els sembli tal vegada massa llarg, cal que tinguin en compte la complexitat de factors que en la mateixa intervingueren. Cal també remarcar que tots els acords, totes les disposicions organitzatives es prengueren després d'ésser analitzades detingudament, sense deixar res a la imprevisió, la qual cosa explica en part l'èxit assolit per aquesta col·lectivització industrial.

MES DE 6,000 FAMILIES EN VIUEN...

Reunits al seu local del carrer Nou de la Rambla, 42, amb els companys que componen la directiva del Comitè Econòmic de l'Indústria del Pa, aquests ens han posat al corrent de l'organització i funcionament de l'entitat.

—En primer lloc — expliquen — cal remarcar l'importància de la nostra indústria, de la qual viuen més de 6,000 obrers, o millor dit més de 6,000 famílies. Aquests es divideixen en treballadors en l'elaboració del pa, administració, transport, distribució i altres diverses seccions, que es descomponen així: Falers, 800; amassadors, 800; ajudants, 3,400; auxiliars, categoria formada pels antics aprenents, 100; dependents, 600; xòfers, paletes,

mecànics, pinctors, empleats administratius, ajudants de xòfer, etc. 350. En conjunt, poc més de la xifra ja citada de 6,000.

Com a dada curiosa, cal destacar que entre aquests hi ha 700 ex-patrons, els quals treballen completament identificats amb la col·lectivització, reconeixent el major rendiment i eficàcia d'aquest nou sistema de treball.

JORNALS I ABSORCIÓ DE L'ATUR FORÇÓS

Sota el sistema capitalista, a l'indústria flequera hi havia més de 700 obrers en atur forçós. Amb la nova orientació donada, aquests parats han estat absorbits, podent-se assegurar que en l'actualitat no hi ha cap parat en aquest ram. És aquest un aspecte més de la magnífica obra que està portant a cap la col·lectivitat.

Els jornals s'han mantingut al mateix nivell d'abans del 19 de juliol. Malgrat veure, com tothom, que amb els actuals tipus de jornals gairebé no es pot subsistir donada l'exhorbitant elevació de cost de vida, els obrers de l'indústria del pa han decidit que mentre duri la guerra no es sol·licitarà cap mena d'augment, per tal de no gravar en el més mínim la nova economia. I amb referència a això, és precís posar de relleu que els salaris, tant dels obrers flequers, del personal de l'administració, com àdhuc dels metges de la mutualitat, de la que parlarem més endavant, oscil·len des de 89 a 103 pessetes setmanals, remuneració que com es pot veure no destaca pas per la seva desmesura...

COL-LABORACIÓ A LA LLUITA CONTRA EL FEIXISME

El Comitè Econòmic de l'Indústria del Pa, a desgrat de les dificultats econòmiques amb què ha hagut de desenvolupar-se, ha aportat també el seu ajut a la causa antifeixista.

Noranta-tres mil pessetes han estat lliurades en socors de la capital de la República, quantitat que representa l'import de les farines que consumeix en un dia la nostra ciutat.

A més, han ajudat també els Hospitals de Sang.

COM ACTÚA EL COMITÈ

Com és sabut, el Comitè Econòmic de l'Indústria del Pa està integrat per representants de les dues organitzacions sindicals, CNT i UGT. En el Comitè Directiu de l'entitat hi figuren per la CNT els companys Goded, Casals, Valls, Fauli, Vives, Rius i Illa, i per la UGT els companys Rossell, Brunet, Campos, Piquer, Tarragó i Serra.

La tasca que és de competència d'aquest Comitè està subdividida en tres seccions: Administrativa, a càrrec dels companys Goded, Brunet i Illa; Treball, on actuen els companys Rossell, Casals, Valls, Piquer, Rius i Tarragó, i Proveïments, dels quals tenen cura els companys Vives, Serra i Fauli.

Totes les comissions es reuneixen per separat i han de donar compte de la marxa dels assumptes al Comitè Directiu que celebra reunió tots els dilluns. A cada reunió d'aquestes hi acompanyen directius de les dues sindicals i delegats de les seccions de Sant Martí, Gràcia i Sants, tant de la CNT com de la UGT.

BARCELONA CONSUM 1.250 SACS DE FARINA CADA DIA

La producció diària que elabora el Comitè per a les necessitats de Barcelona és de 1.250 sacs de farina. A més d'aquesta quantitat es destina l'elaboració de 100 sacs de farina per a les indústries gastronòmiques i 140 sacs per atendre les necessitats dels establiments d'assistència social.

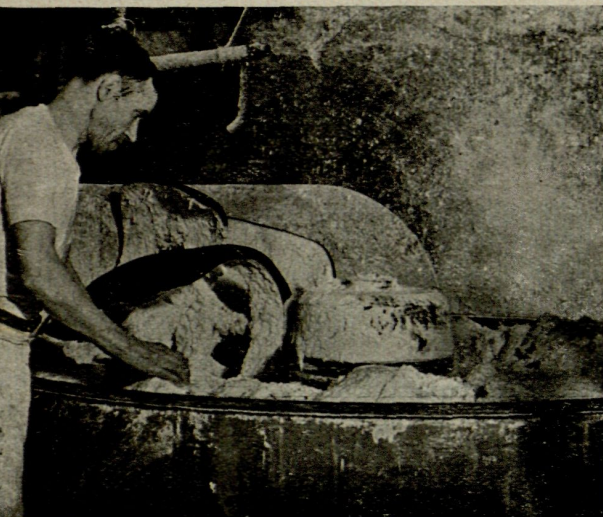
Cal tenir en compte que abans del 19 de juliol, o sigui en temps normal, Barcelona consumia 3.000 sacs de farina diaris. Avui, com veieu, aquest consum ha quedat reduït a la meitat. I a més de la meitat encara, si remarquem l'augment de la població que ha sofert Barcelona, amb motiu de la immigració.

Per a proveir normalment de pa l'actual població de Barcelona, caldria elaborar 4.700 sacs de farina.

EL PA DE 250 GRAMS

S'ha adoptat el tipus del pa de 250 grams—ens diuen els companys del Comitè—per diverses raons. Per ésser més pràctic, que el tipus de pa gros, per a distribuir-lo d'acord amb la fórmula de racionament i perquè resulta de millor qualitat que la peça de quilo, puig que l'atapaïment de molla—cosa que no succeeix amb el pa de 250 grams—és perjudicial.

D'altra banda cal fer ressaltar que la mida del pa de 250 grams minva

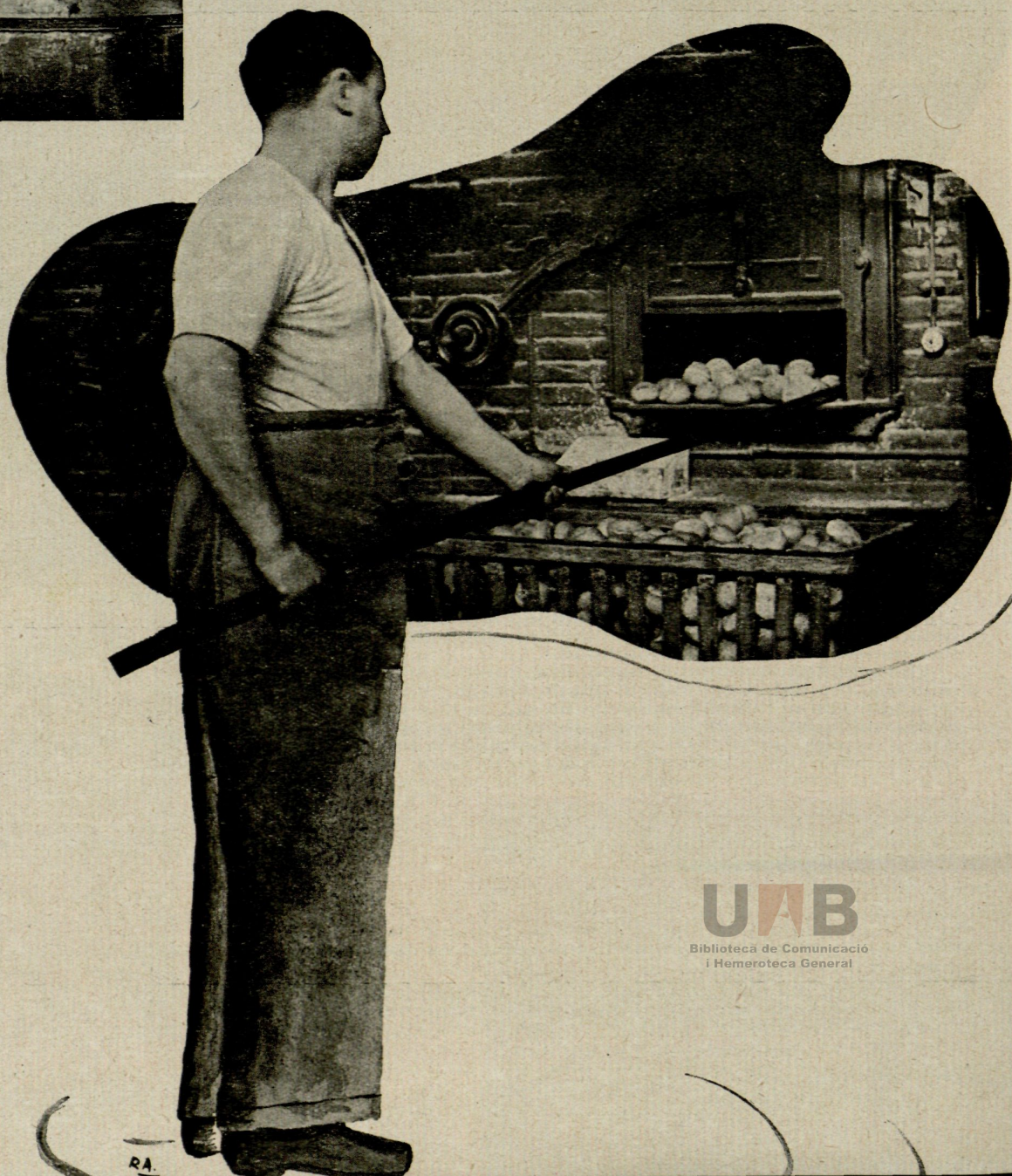

més, en ésser tret del forn, que el pa de quilo i que la seva confecció requereix un major treball. Ens interessa fer remarcar que fem veritables esforços per a poder vendre el pa de quart de quilo a 0,25 pessetes, preu ja normalment inferior al que fixaven els patrons flequers abans del 19 de juliol.

I, per últim, ha de tenir-se en compte l'augment enorme que han sofert les primeres matèries necessàries per a la confecció del pa. Vegeu, sinó:

La farina ha augmentat en un 8 per 100; el transport en un 400 per 100; la descàrrega, en un 330 per 100; la llenya, en un 54 per 100; els olis pesats, en un 140 per 100; els carbons, en un 150 per 100; la sal, en un 85 per 100; el llevat, en un 25 per 100, etc.

Si a aquest encariment de tot el que forma part de l'elaboració del pa hi afegim l'augment de cost que significa l'absorció total dels obrers parats del ram, l'augment dels salaris dels reparadors dels forns, les considerables quantitats esmerçades en el sanejament dels llocs de treball i altres despeses no menys quantioses, comprendreu que el manteniment de l'actual preu del pa representa un magnífic resultat de la labor col·lectivitzadora.

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

FUNCIONEN NOMÉS LA TERCERA PART DE FORNS...

A Barcelona treballen normalment 250 forns. Abans en treballaven 745. El Comitè ha hagut de disposar aquesta minva i centralitzar en la tercera part de forns tota la producció, degut a les detestables condicions de treball i higiene en què es trobaven gran part dels forns de la nostra ciutat, exponent de la incondícia, per no emprar un altre adjectiu, de la majoria dels nostres patrons.

A més, aquesta disminució de forns, comporta una estimable economia en els lloguers, llum, combustibles, etc.

Els membres del Comitè han visitat detingudament tots els locals destinats a elaboració de pa i davant les condicions en què els han trobat, es proposa dur a terme—com hem dit anteriorment—una intensa campanya per a llur total sanejament, ensems que dotar-los dels mètodes més moderns de fabricació a fi d'imprimir al treball un ritme més accelerat del que avui és el treball en els nostres forns.

Es duran a terme a tots els locals les reformes necessàries per a poder treballar amb el màxim d'higiènia i rendiment i amb les millors condicions de treball. Als locals de l'antiga societat «L'Espiga», situada al Paral·lel, s'han efectuat ja les primeres reformes. I ens és grat d'assenyalar ara que ve a tomb que fou «L'Espiga» la que organitzà els primers forns comunals de Barcelona.

ELS SERVEIS D'ASSISTÈNCIA SOCIAL

El Comitè no podia deixar descurats uns serveis de tanta importància com els d'assistència social i retir obrer. La seva tasca en aquest sentit s'ha caracteritzat per la seva gran eficiència.

Al local que al carrer Nou de la Rambla tenia abans el Gremi d'Industrials Flequers de Sant Honorat (societat d'ex-patrons), ha estat instal·lada la Clínica i Mutualitat per al servei dels obrers i de llurs familiars.

El servei de Mutualitat és gratuït i comprén diverses seccions: medicina, cirurgia general, odontologia, aparell respiratori, etc.

S'efectuen ja avui unes trenta-cinc consultes diàries, i els resultats del seu funcionament són immillorables.

Està a punt d'enllestir-se la construcció d'una nova clínica i una casa de repòs per als obrers vells o malalts. A més els companys que tenen a llur càrrec aquests importantíssims serveis d'assistència social pensen dur a terme una intensa labor profilàctica i establir un fitxer sanitari de tots els obrers del ram.

Cal fer remarcar quant als nostres serveis d'assistència social, que és la primera realització d'aquest volum que ha estat duta a la pràctica per les col·lectivitats obreres.

Quant al retir obrer, aquest serà voluntari dels 60 als 65 anys i obligatori passant dels 65 anys. La subvenció que serà lliurada als obrers en retir serà de 75 pessetes setmanals.

PROJECTES

Projectes? Tants com vulgueu. Els companys del Comitè són incansables i tots els seus esforços són encaminats a obtenir un millorament i una perfecció en el treball i un major benestar per als obrers de la col·lectivització.

Tenim la intenció—ens diuen—de concertar un emprèstit amb la Generalitat de Catalunya per a poder emprendre la construcció de diverses fàbriques—de moment tres—dotades de tots els avenços i mètodes de treball moderns. El nostre objectiu és construir una fàbrica a cada un dels districtes de Barcelona. Tal com es fa a diversos països, especialment a la URSS, del qual país hem estudiat detingudament els procediments mecànics de l'elaboració del pa. Abolirem la fornada corporal, que es farà a màquina en les millors condicions de perfecció, de rendiment i d'higiènia. Per a la posta en marxa d'aquestes fàbriques pensem aprofitar el magnífic caudal d'energia elèctrica que posseeix Catalunya i que avui no està encara, ni de bon tros, suficientment explotat. Les fàbriques que instal·laríem a Barcelona, produirien un rendiment normal de dos milions de peces de 250 grams.

I MÉS PROJECTES...

La fe i l'optimisme dels companys del Comitè són prometedors de belles realitzacions. Una de les nostres primeres finalitats—segueixen dient-nos—és l'establiment d'un concert econòmic per a resoldre definitivament la qüestió de la contribució i dels lloguers dels locals. Un altre dels nostres objectius immediats és acoblar les fàbriques que elaboren pa de règim dins la col·lectivització per a unificar llur treball, donar-li una major efectivitat i estudiar la reducció del seu preu.

I ara que parlem de pa especial, hem de fer constar que és el nostre propòsit anar a la supressió mentre durin les actuals circumstàncies del pa anomenat de Viena, per considerar-lo un producte que assenyalava una diferència d'alimentació entre els obrers i la burgesia. És una reminiscència dels antics privilegis, atorgats pel desnivell econòmic, que hem de fer desaparèixer.

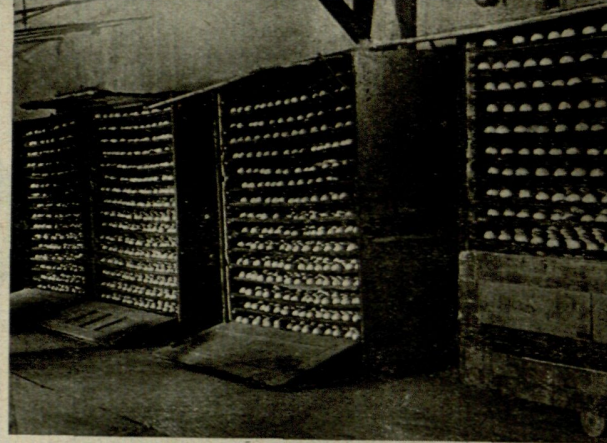
CNT - UGT

Hem acabat ja la nostra interessant conversa amb aquests esforçats «pioners» de la nova organització social. És admirable l'abnegació i la constància que posen en la seva tasca. Sobretot la compenetració i l'harmonia amb què examinen i resolen tots els assumptes. Compenetració i harmonia veritablement exemplars en aquests moments en què la unitat entre els obrers no passa sovint d'ésser un lloable desig.

—Aquí treballem tots units i amb la major cordialitat—ens diuen els companys del Comitè—. Creiem que s'ha d'anar ben aviat a la unió sindical i que desapareixin tots els anagrames i distintius per a fondre's tots en una sola organització.

—Potser en aquest sentit us donarem una sorpresa, ens diuen en acomiadant-nos d'ells. La fusió de les dues organitzacions sindicals en una col·lectivització de tanta importància com la de la indústria del pa,

seria la primera d'una tal envergadura que s'hauria dut a terme i constituïria el més eloqüent dels discursos i el més convincent dels documents en pro de la unitat obrera...

Incontrolats

DETRITUS DETOTS ELS PAISSOS *revolucionaris a la reraguarda*

LA gran potencialitat industrial de Catalunya — extraordinària si la comparem amb l'endarreriment de l'Espanya feudal — i l'insaciable afany de lucre dels nostres homes de negoci ha produït des de tot el que va de segle una contínua afluència d'elements procedents de les regions més miserioses d'Ibèria. De les regions de Llevant, d'Andalusia, de Castella, s'encaminaven a Catalunya corrues interminables de jornalers i camperols que abandonaven les terres ermes i inhòspites emmirallats per una «civilització industrial» que els permetia gaudir sobtadament d'un tast del règim ideal que els havia estat predicat. Amb un esforç més, amb llençar-se un dia al carrer amb les armes a les mans, era un fet l'assoliment d'un estat de coses verament paradisiac...

Aquest relat succint ens explicaria moltes de les tragèdies que ha viscut Catalunya els darrers vint anys i que han culminat amb les jornades de la setmana de maig.

***

Quan esclatà a la nostra ciutat la subversió feixista hi havia a Catalunya un contingent de quaranta per cent no catalans. Les estadístiques demogràfiques assenyalen que a conseqüència de la proliferació dels elements trasplantats a Catalunya — molt superior a la dels catalans — aquest quocient aniria augmentant gradualment. No cal dir, i remarquem-ho de passada, que l'enorme afluència de refugiats repartits per terres catalanes, — races provadament assimilables — plantejarà en l'avenir un problema que afectarà l'essència mateixa de la vida i la personalitat de Catalunya com a unitat nacional.

Al compàs de la guerra antifeixista gran part dels elements als quals alludim, cregueren arribada l'hora de dur a la realitat el somni que tan bellament els havien dibuixat. I per dur-ho a terme no escotimarem ni els crims més abjectes ni els delictes més vergonyosos.

***

Cal situar les coses en el seu lloc exacte. No pot parlar-se de revolució

catalana perquè l'esperit del catalanisme — ni el més intransigent ni el més revolucionari — no pot estar representat en aquesta llarga i cruenta sèrie d'atemptats que han omplert de dolor i de sang la terra catalana. No, no pot de cap manera parlar-se de revolució catalana i és hora ja que utilitzant tots els mitjans de difusió que siguin possibles diem ací i a l'exterior la veritat del que ha passat a Catalunya.

Delinqüents comuns, atracadors, enemics públics de tots els números, malfactors fixats als arxius policials, han alçat aquets deu mesos de guerra la bandera de la revolució a la reraguarda, i s'han convertit en cabdills de bandes armades que han comès tota mena d'expolacions, camuflades sota el nom de doctrines socials avançadíssimes, a les ciutats i a les petites viles. No és fenomen casual, ans encara és molt revelador, que atracadors i «enemics públics» hagin estat els més aferrissats defensors d'una «revolució» que només ha portat la mort i la desolació a la llar de milers i milers d'antifeixistes.

Fixeu-vos sinó, amb els cognoms dels individus detinguts per la força pública arran dels successos de la primera setmana de maig i els que ho han estat darrerament acusats de posseir indegudament material bèl·lic sostret a les finalitats de la guerra. Els catalans són en ínfima minoria...

***

La delinqüència internacional ha vingut també a fer la «seua» revolució. Catalunya i especialment Barcelona, ha estat en tot temps refugi acollidor de tots els detritus internacionals. «Incontrolats» — per dir-ho amb una paraula gràfica i entenedora — de tots els països han trobat a la nostra ciutat obstacles fàcilment superables i un recer amable... El clima (geogràfic i polític) generós que la Naturalesa i les circumstàncies ens han concedit han estat les causes, potser, que els fora de la llei d'arreu del món vinguessin tradicionalment a roure a Barcelona. No retrobrem ací ni les pàgines de Francis Carco, ni àdhuc algun dels films de Duviol per a esmentar algunes cites.

Ineficàcia de la nostra policia? Corrupció de determinats òrgans de l'Estat? No és hora d'escatir ara aquestes coses

i menys cercar-ne el seu origen. Constatem el fet que en esclatar a Barcelona la rebel·lió feixista el nombre de professionals del robatori, del crim, de l'estafa; de la tracta de blanques, de tots el representants d'aquest món que a en els països anomenats «totalitaris» formen les forces de xoc antiproletàries, ascendia a molts milers.

***

Hem parlat de molts milers. No exagerem la xifra. ans al contrari; aquest contingent de malfactors, que com el corbs davant la desolació i la mort, acudeixen com obeïnt a una consigna tàcita allà on es produeix un estat de convulsió propici a l'aprofitament personal, s'incrementà els primers mesos de la lluita contra el feixisme d'una manera extraordinària.

Fa dos mesos, l'ex-Comissari General d'Ordre Públic de Barcelona, company Rodríguez Salas, afirmà davant els periodistes que a Catalunya actuaven més de vint mil homes de mal viure. Es a dir més de vint mil lladres, assassins i estafadors, que campaven lliurement per la ciutat i pel camp enquistats en les organitzacions obres, deshonrant la nostra revolució i tent del crim més covard i més vil una banderia antifeixista.

Si els nostres organismes revolucionaris, que tingueren cura en els primers mesos de l'endegament de la vida pública del nostre país, han fet justícia en algun cas contra aquests elements abjectes, en quants de casos no s'han deixat arrossegar, per les causes que fos, a una demagògia de violències i de crims, com si fos aquest el programa d'una revolució constructiva?

***

Australians, cubans, italians, rusos blancs, homes de tots els països han estat detinguts darrerament per la policia amb un fabulós bagatge de material de guerra.

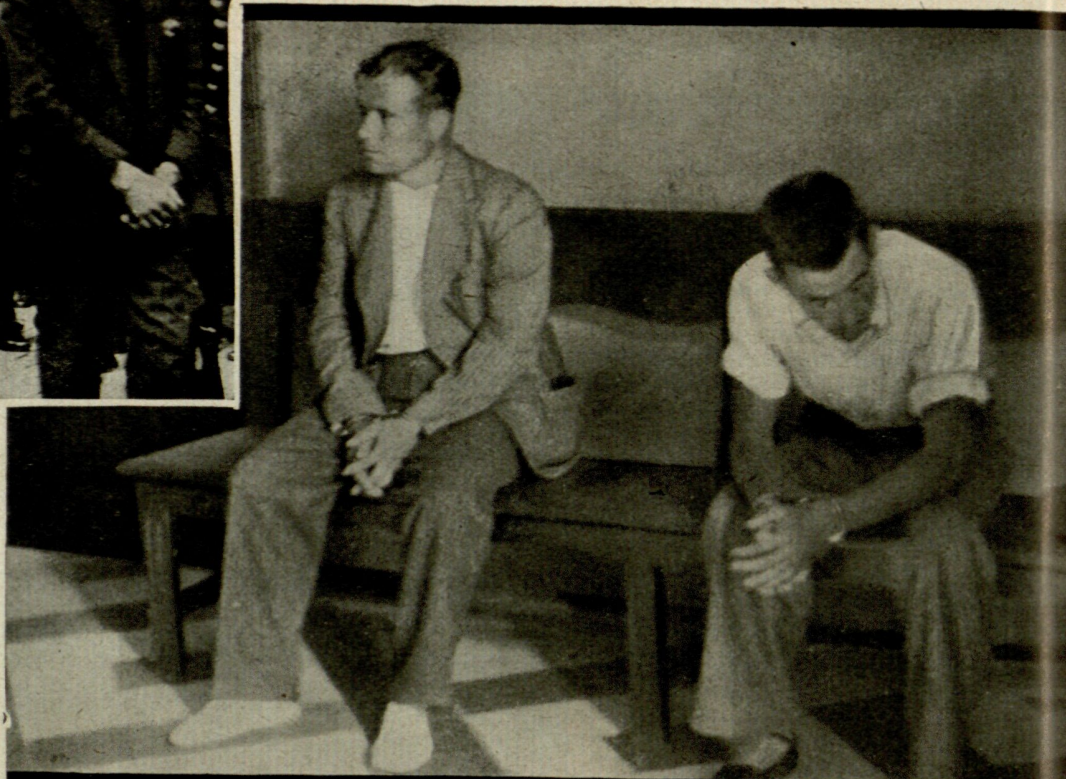
Tots aquests elements han «actuat» intensament a Catalunya durant aquests deu mesos i aixecaren barricades la primera setmana de maig pels carrers de Barcelona. Es un fet que corrobora el que dèiem abans respecte a les infiltracions de tots els baixos fons d'Europa i d'Amèrica en el nostre moviment antifeixista i que — és lamentable haver-ho de reconèixer — ens ha fet perdre a l'interior i a l'exterior moltes batalles contra la facció sublevada.

Els lladres i atracadors d'abans del 19 de juliol no s'han tornat pas idealistes després del 19 de juliol.

Ja hem dit que alguns dels fets de violència perpetrats a les comarques catalanes aquestes darreres setmanes han estat comesos per delinqüents comuns.

Cap «incontrolat» d'aquesta mena no ha anat a les trinxeres. Ha anat a prendre cafè amb bombes de mà i ha anat a assassinar els pagesos de La Fatarella i els pacífics vilatants de Port de la Selva.

I mentrestant, a cinc-cents quilòmetres hi ha també homes de tots els països que s'enfronten cada dia amb la mort de cara a l'enemic.

L'OBRA CULTURAL

DE LES

NOSTRES

COL·LECTIVITATS

Es evident que la nova era social iniciada al nostre país arran del 19 de juliol es caracteritza per un notable afany de cultura en les masses productores, i és així que han surgit arreu els Ateneus i les Biblioteques populars que van omplint el desig de saber del poble treballador.

Però on més efectivitat pot aconseguir aquesta tasca d'educació de les masses és, sens dubte, als mateixos llocs de treball. Comprenent-ho d'aquesta faisó les Col·lectivitats obreres, conquesta magnífica de la revolució, no han regatejat el seu esforç per tal que la flama de la cultura il·lumini el camí triomfal del proletariat ibèric.

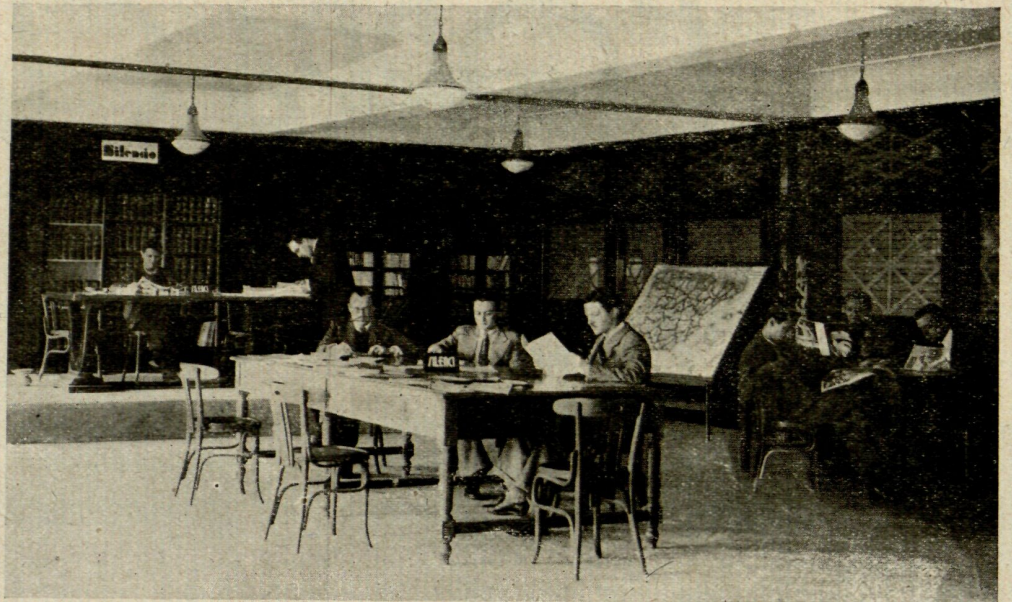
Una de les Col·lectivitats que més s'han preocupat d'aquesta faceta de la lluita contra la reacció i el feixisme ha estat la Col·lectivitat Cros. D'ençà que els treballadors es feren càrrec de la direcció de l'antiga Empresa, dedicaren una atenció preferent a l'orientació social i cultural de la Col·lectivitat, i avui poden oferir ja realitzacions dignes d'emulació i d'elogi.

Són, entre altres, l'edició d'un Butlletí mensual en el qual hi col·laboren gran nombre de treballadors manuals, administratius i tècnics. Es compona de tres seccions: general, bibliogràfica i tècnica i conté estudis socials, culturals, literaris i científics, amb una il·lustració acuradíssima. Símbol de la unió de tots els productors de la Col·lectivitat Cros i de l'esforç i el rendiment comú, aquest Butlletí s'anomena «SINTESIS».

A tots els llocs de treball es procedeix a l'instal·lació de Biblioteques circulants, de les

LA CLASSE DEL GRAU
«MATERNAL» A LA FÀ-
BRICA DE BADALONA

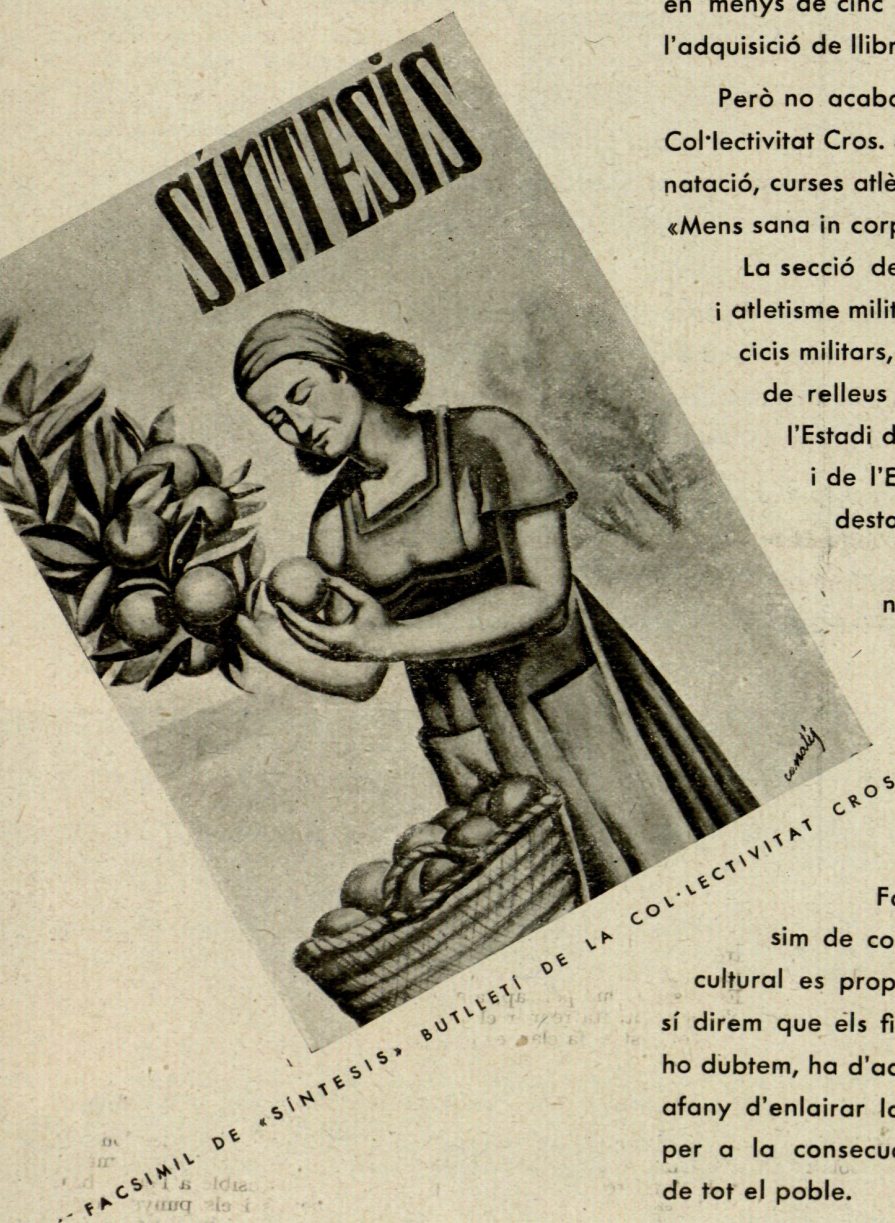
quals ja en funcionen al Despatx Central, a algunes fàbriques, com les de Badalona i Barcelona, i Agències. Per donar-vos idea de la importància d'aquesta obra, solament consignarem el fet de que en menys de cinc mesos, s'han emprat més de 5.000 pessetes en l'adquisició de llibres.

Però no acaba ací la tasca cultural portada a terme dintre la Col·lectivitat Cros. S'han creat seccions de cinema, de sports (futbol, natació, curses atlètiques, etc.), per tal de dur a la pràctica el lema: «Mens sana in corpore sano».

La secció de sports compta ja amb equip de futbol, escacs i atletisme militar. Aquest últim té per objecte practicar els exercicis militars, tals com llançament de bombes de mà, carreres de relleus amb armes, etc., havent ja fet una exhibició a l'Estadi de Montjuic amb motiu de la Diada de la Joventut i de l'Exèrcit Popular Regular, en la qual obtingué una destacada classificació.

A més, s'han modernitzat i s'estan instal·lant noves escoles a les fàbriques, per als fills de tots els treballadors de la Col·lectivitat; escoles que responen a una nova pedagogia en la qual es respecta la personalitat de l'infant en lloc de sotmetre'l a cap coacció de l'esperit que desvirtuï la pròpia essència de l'individu.

Fariem inacabable aquest reportatge si haguéssim de condensar en ell tots els projectes que en l'ordre cultural es proposa portar a terme la Col·lectivitat Cros; però sí direm que els fins ara realitzats són garantia de l'èxit que, no ho dubtem, ha d'acompanyar als companys de la mateixa en el seu afany d'enlairar la cultura proletària com a base, la més ferma, per a la consecució de l'ideal de millorament moral i material de tot el poble.

L'ANELL

La vila celebrava la fira de primavera. Les dues germanes Corma, l'una de les quals era casada amb el senyor Gambiró, l'amo de la fàbrica de filats més important de la comarca, anaren a donar un tomb per la fira. S'aturaren en una d'aquelles parades guarnides amb draps de vellut vermell i amb tot de barres niquelades on un francès ventrut, amb bigoti ros i una francesa prima i pintada, feien una crepitant i xafallosa propaganda de llur joieria. Damunt la parada, en uns compartiments plens de fines serradures brillaven a dojo anells, arracades, agulles i tot d'adorables futeses obrades amb metalls i cristalls de colors.

Les dues germanes remenaven els menuts objectes espurnejants:

—Mira—va dir la senyora Gambiró—: aquí tens uns anells que de forma són calcats amb aquest meu i gairebé fan el mateix efecte. Jo ditia que encara brillen més.

I la senyora Gambiró, rient, i una mica atolondrada (el seu home li deia sempre que era una atolondrada), es tragué el seu anell i se n'emprovà dels de la parada. En aquell moment, les germanes saludaren un matrimoni amic que passava amb la mànada. Acabaren firant-se uns botons per a les orelles, però la senyora Gambiró se n'anà amb un anell de plaqué al dit, deixant el seu de brillants a la parada.

I fou aquest anell, justament, el que la bruna Natàlia es firà.

* * *

La senyora Gambiró arribà a casa i en canviar-se la roba, d'esma posà l'anell entre una colla de lluenteries damunt el tocador. No s'havia d'adonar del canvi fins el diumenge següent. En notar l'atzagaïada es tornà pàl·lida i freda, però després de debatre en silenci la qüestió per mil cantons, optà per no resar-ne res a ningú.

De l'episodi n'hi restaria una esgarrinada a l'amor propi, per uns quants dies, i prou.

La bruna Natàlia feia cosa d'un any que era casada amb Martí, aquell xicot alt, grassot, sempre de xera, que és el dependent més antic del Basar Modern. Tot lliscava planerament en el matrimoni. Cert que el primer infant s'havia fet esperar una mica massa, però ja venia, ja venia.

Natàlia, el dissabte, anà amb la seva cunyada i les dues nenes d'aquesta a passejar per la fira. Comprà un gerrèt pel damunt la taula de centre i s'aturaren a la parada dels francesos deu minuts després d'ésser-ne fora les germanes Corma. Les nenes volgueren arracades i tingueren arracades, la seva cunyada s'encapritxà amb un penjoll farcit de pedreria, que li costà vuit pessetes, però Natàlia es contentà amb un anell més barat.

—Té—feu la cunyada, que l'ajudava a escollir—canvia'l per aquest altre. És igual de dibuix, però jo diria que brilla més.

En efecte, brillava més, ja ho crec; si semblava una tumbaga de preu!

* * *

La possessió d'aquell anell a Natàlia li provà força durant un parell de mesos. Un vespre, amb el seu home entraren a cal rellotger per a que aquest posés corda nova al rellotge de Martí; Natàlia volgué que l'artífex donés una mirada al seu rellotge polser que s'avançava. Mentre ella se'l treia, el rellotger exclamà:

—D'iastrc, quin anell em rumbeja, Natàlia!

—Si, ves—feu ella—, setze ralets a la fira.

—Està de broma. Vegi si me'n porta un sac que els hi pagaré a mil pessetes cada un.

—Quin plaga n'hi ha de vostè!

I Natàlia esclatà a riure i el seu home també, i encara aquest afegí:

—Apa, Miqueló, no s'hi val a burlar-se dels pobres.

Miqueló, el rellotger, anava a replicar, però endevinà que si es feia fort podia deslligar un drama damunt aquella parella que semblava tant ben avinguda. Els deixà marxar, però restà intrigat. Com diable Natàlia podia posseir aquell joiell que valdria uns quants milers de pessetes? La parella eren pobres; anaven menjant i coent. L'anell no era d'estil antiquat per a poder ésser un record de família... aleshores?... Aleshores no hi cabia altre supòsit sinó

que Natàlia tenia algun embolic. Qui ho hauria dit mai!

—Pobre Martí, pobre dependent del Basar Modern; ves, ves pasturant, bajanet!—murmurava el rellotger, entre dos trossos de riulla agra.

Martí, mitja hora més tard, entra de nou a la botiga. Hi porta un altre rellotge, un despertador que li fa el boig. Mentre Miqueló mira, descargola i bufa, Martí fa com qui no hi toca.

—Tot allò que deïeu suara d'aquell anell, deu ésser pura fàcècia, eh?

Miqueló afua més l'atenció per tal d'ençopegar amb les pinces la peça rebel i es pren un bon tros de temps abans no respon.

—Ah, si... és clar.

I sota la cortina del seu bigoti de vell garneu, frena una restallera de les seves rialles agres en veure la cara lamentable de Martí. I encara afegeix:

—És que, saps? A les dones els agrada que els alabin els guarniments que porten... Si home, si ho he vist de seguida que es tractava d'un anell de fira...

—Si, si, entesos.

Martí marxa depressa. Està enutjat d'haver-se amoïnats gens amb les paraules primeres de Miqueló i sobretot d'haver tornat a la botiga, puix si una engruna de recel estúpit havia entrat a la seva ànima d'antuvi, ara, després dels darrers estirabots del rellotger, sent que el recel fa forat voraçment con un corc treballador.

Martí passava les nits en un son ininterromput, però aquella nit es despertà. Natàlia, al seu costat, respira pregonament amb el bleix d'un animaló assossegat. Martí no podia renuar la dormida. Enervat de tant regirar-se pel llit, s'alça i mentre per la finestra creia contemplar dos gats platejats de lluna, que s'empaitaven pel carener de la teulada del davant, els engranatges del seu cervell fan saltar un ressort:

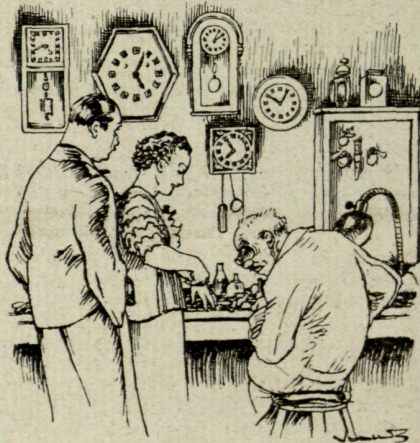
—L'amor, ex!, però tot seguit vol reaccionar.—Soc boig?

Esbatana totalment els finestrons i, entre la somorta llum opalina, Martí s'apropà al marbre del tocador, després a la tauleta de nit. Allà, dintre una copa de vidre, troba el què cerca: l'anell. L'alça, el fa relluir a la penombra humida de la cambra... Contempla largament aquella cara que reposa, que té el llavi superior una mica aixecat, d'aquella manera que embruixa tant els sentits del bon Martí; veu la roba d'abrigall traint la forma magnífica dels dos pits de Natàlia que s'abaixen i s'alcen amb un ritme tan reposat que encomana a Martí inexpressables impressions de lleis eternes... Torna a llambregar la joia...

—Ell no entén en metalls ni gemmes, però ara es fa càrrec que allò és una cosa de preu. D'on l'hauria tret la seva dona? Qui pot ésser el mala ànima que li n'haurà fet present?... No, no, allò no és possible. No pot ésser possible. Es passa la mà pel cap, amaga el joiell en una butxaca del gec, s'ageu i intenta renuar el son.

Tot just es fa clar, es lleva i s'esmuny de la cambra i de casa. És el primer client que entra en la botiga del joier de la plaça per a consultar-li el valor d'aquell anell. Surt pocs minuts després arrossegant l'ànima en pellerines. Què li cal fer ara? Comprar un arma?

Arriba a casa. Entra a la cambra. Natàlia mig desclou els ulls amb aquell embuament cotonós de l'inefable hora matinal. Martí resta plantat als peus del llit, insensible a l'encís bru de la seva dona, amb les celles horitzontals i els punys closos dintre les butxaques, mentre ella ondula cames i braços i somou

el cos feixuc sota les robes. Aquella columna d'ombra bròfega que fa el seu home allà al davant la deixondevin del tot i li fa devinar que passa alguna cosa inusitada damunt el món. Esbatana els ulls, es recolza i pregunta en silenci. Martí no sap com donar eixida al seu volcà interior sense fer massa estropici. Diu: —Vinc de cal senyor Montsió, el joier de la plaça, saps?

Natàlia no comprén. Davant aquell posat d'enze, ell esclata: —Barjaula! Va ésser el senyor Gambiró, oi, el que et va donar aquest anell?

Ella encara no comprén. Millor: sent el cap buit de tota facultat de comprendre. Continua muda.

—Parla, redéu! El joier m'ha jurat que això val unes set mil pessetes; i m'ha dit també que fa un any que el senyor Gambiró, aquest cafre explotador, que no deixa res per verd, li comprà a ell un fòtil molt semblant a aquest... Què hi dius, ara?

Natàlia se sent com empesa a un abisme. Amb els llavis trèmuls mira al seu home esgarrifada, més que del què insinua, de què sigui possible que ho digui ell, el seu home; que ho cregui tan sols... El seu home, al que estima com el dia que es va casar... el seu Martí... el... si, el pare d'aquell fill que vé, que es belluga dintre seu... I en considerar això darrer, s'aclofa de costat damunt el coixí, enfonsa el cap entre les mans i esclata en un plor espasmòdic.

—Si, plora ara, plora... Ah, però no te m'esquitllaràs. O em diràs qui és ell o et mato—i embogit s'aboca damunt d'ella, l'agarrata pels braços i la forceja.

Ella llavors, com empesa per cent molles que es redrecen alhora, salta del llit i, tessa i brillant, s'encara davant el seu home.

—Boig, lladre, ximple... Ves-te'n No et vull veure més... Així no t'hagués conegut. Mal home!

Però ell es cuirassa amb una rialla ferruginosa: —És clar que me n'aniré, però abans m'has de dir d'on vas treure això—.

Natàlia, no hauria sabut dir per què, potser ha albirat un espirall de clemència en els ulls del seu home. Es fa petita, humil, i amb una engruna d'esperança en la virtut de les paraules, prega: Es la veritat, Martí, t'ho juro! La vaig comprar a la fira; pregunta-ho a la meva germana.

I porugament festoses, les seves mans inicien un gest d'acaronament. —...I en vas pagar setze rals? —Si, amor meu, si. —Prou!—bruela el xicot mentre una força estranya li mou el braç que engalta un revés a la cara de la seva dona. Com ha anat la cosa? Si ni ho sap! Natàlia ha caigut de gairell petant de cap amb els baixos de la lluna de l'armari, que s'ha trencat en un terrabastall de reflexos. Els trossos han caigut en cascada al damunt d'ella... Martí, aleshores, ha corregut d'ací d'allà, tremolós, fred, encès; s'ha acotat a la seva dona; ha cridat, la seva mare vella que arribava del mercat. Han pujat després unes veïnes. Han posat damunt el llit Natàlia, que té la cara cerosa amb filets de sang...

—Natàlia es llevava i de sopte ha caigut—explica Martí a tothom.

Després ha vingut el metge... Ha arribat corrent la germana de Natàlia amb la llevadora i més tard un altre metge...

Quin dia més estrany! No sabrà mai, Martí, com ha passat. Les blavors del capvespre que envaeixen la vila engrapen aquell home pel clatell i l'amorren a la terrible realitat.

Damunt aquell llit, tan tumultuós al matí, geu Natàlia amb el vestit negre de les festes bones, el de casar; amb els dos peus emmitjats, erts i verticals, amb els dits de les mans reblincats. En la blancor groga del tros de cara lliure d'embenatge hi ha la boca; aquella boca del llavi superior una mica alçat que tant havia encisat al bon Martí, i que ara té una ganya afrosa.

—Morta—va repetint, desesmat, el pobre home, i no acaba d'encaixar el significat real del mot. Sent una estranya frenesia de comprendre totalment allò que ha succeït, allò que encara succeeix per l'ànsia de sentir dolor i planyer-se'n, però tot de xinxes ferrisses li'n priven i allò que li obstrueix més la vàlvula del sentiment és que al costat de la singular Natàlia d'ara, hi ha un inversemblant embolcall blanc, un absurd infantó de format, amb un monyoc de carn morada que simula una petita cara; una cosa menuda i immòbil, rabiosament immòbil, esgarriofosament immòbil!

—Això, el fill de...? I en pensar que ignora el nom odiat, que l'ignorarà sempre, la seva mà dreta es crispa i estreny dintre la butxaca l'objecte fatal.

La mare vella el tusta porugament. Martí saboreja una trista dolçor nova en repetir aquest mot que li destapa a poc a poc d'obstacles el bassiol de bondat que reposa en el pregon de la seva ànima. Roman davant els cadàvers mentre la fosca creixent es baralla amb la llum claror de la xinxeta del capçal del llit... I pensa, pensa... De cop, dintre seu es desfà i s'esllavissa una pilota de lligams revessos, i amb una claretat llunar sent que hi ha d'haver alguna cosa material, pètria, que ha causat la tragèdia. Sap, veu, comprén, que Natàlia mai podia haver fet allò. I és aleshores quan aquell home pot plorar. Plora estona, estona, silenciosament.

—Però d'on, llavors, hauria sortit l'anell?

Joan Duc i Agulló

DIÀLEG

—... i finalment, ja veieu si és senzill: l'economia del país en mans dels treballadors. El nou ordre econòmic ha de palesar una nova capacitat i un nou esperit que ja comença a prendre relleu en la nostra quotidiana tasca. Tots els elements productors són útils, cadascú des del lloc que li és peculiar pels seus coneixements i en definitiva per la seva reconeguda capacitat. Es tracta d'una etapa de reconstrucció...

—Heu dit «reconstrucció».

—Vull dir de reconstrucció econòmica, avui més necessària que mai perquè esdevingui fructífer el nostre treball que no cerca l'interès privat i es mostra al servei exclusiu de la col·lectivitat.

—Així voleu sentar les bases de la nova economia sota un esperit col·lectiu reunint tots els esforços, àdhuc l'esforç dispers, sovint ineficaç?

—Reunint, com dieu, tots els esforços dispersos és l'únic sistema de realitzar una tasca de profit. Fraccionar inútilment una determinada organització econòmica, fóra sota el punt de vista econòmic una cosa evidentment suïcida.

—Pel que es veu, doncs, l'assegurança té assignat el seu paper important dintre del nou ordre econòmic?

—Amic meu, conec la vostra professió: sou treballador de l'assegurança. Vosaltres—no cal que us ho digui—heu d'esmerçar tota la capacitat de treballadors a una de les branques auxiliars més importants de l'economia. L'assegurança ha d'ésser mantinguda en el seu nivell com arreu dels països econòmicament més avançats.

—Em plau que vós parleu amb aquest to de l'assegurança. És reconfortant que vós tingueu una visió prou clara per a comprendre que, la nova etapa de reconstrucció econòmica no fóra gens possible sense cobrir, com cal, els riscs que concorren a la producció.

—Precisament és això el que volia dir-vos. És sabut que hi ha algunes empreses col·lectivitzades que han volgut prescindir de l'assegurança. Altres que donen l'excusa d'establir-la pel seu propi compte i risc. Els governs han hagut de disposar novament les assegurances obligatòries d'acord amb la llei. L'assegurança sobre accidents del treball, per exemple, i altres assegurances socials. Jo diria que els que afirmen establir l'assegurança pel seu propi compte i risc procedeixen en forma certament antieconòmica. Imagineu el que pot ocórrer en el cas d'un sinistre important: la destrucció, posem el cas, d'uns béns materials al servei de la

col·lectivitat, com són les fàbriques de gas i electricitat, i altres serveis públics que com a tals han de servir l'interès general.

—Teniu raó. I ara, digueu-me: la vostra empresa col·lectivitzada, què ha fet amb les assegurances?

—D'assegurances socials i d'accidents del treball, no cal parlar-ne. Ja des del primer dia vàrem considerar que les primes havien d'ésser satisfetes puntualment en interès propi de tots nosaltres com a treballadors que som. Aquella resistència a satisfer les quotes, com diu el preàmbul del Decret del Ministeri de Treball i Previsió, publicat a la *Gaseta* del dia 19 de febrer i al *Diari Oficial* del 6 de març, no ens afecta gens ni mica. No saltres hem complet aquest deure des del primer dia. Tampoc, no cal dir, hauran d'ésser-nos imposades les sancions previstes a l'article 2.ª del mateix Decret.

—I amb altres assegurances?

—Amb la pòlissa d'incendi que tenia subscripta l'antic patró de la indústria, i àdhuc amb la pòlissa de paralització del treball per causa d'incendi, vàrem procedir primerament a una valoració per tal que les sumes assegurades fossin certament les que corresponen a la indústria. Fou observat que al valor dels objectes assegurats eren atribuïdes unes sumes de capitals força inferiors a la mateixa realitat. I com sigui que ens trobàvem en un cas evident d'infra-assegurança, i desaparegut l'antic patró havíem col·lectivitzat la indústria, vàrem sol·licitar la corresponent addició d'augment i canvi de nom a favor nostre. Així tots els treballadors no hem de sofrir la preocupació per les conseqüències d'un possible incendi que destrueixi els béns de la indústria i paralizati el nostre treball. Estem coberts!

—Sou tot un exemple de treballadors previsors.

—Heu de pensar que a Catalunya una bona majoria de treballadors tenen un elevat concepte de la previsió. Sense ell l'economia del país no hauria esdevingut posseïda d'un tan brillant reflex.

—Caldrà, potser, emprendre una tasca divulgant els principis de l'assegurança i de la previsió?

—Certament; i no pas vosaltres sols, sinó tots els treballadors que vulguin posseir la millor garantia dels béns econòmics i també del seu treball, hauran de recomanar la necessitat de cobrir els riscs que en un moment poden determinar greus perills; tan fàcil d'ésser prevists.

S. T.

ODA A LA JOVENTUT

Per a Carles Riba

Llum de la carn, foguera dintre l'urna,
plany de la ment com un lament d'enyor...
Voluntat, oh geganta taciturna,
pura captaire per camins d'amor!

De l'almoïna que rebs, fita serena,
te'n corones dins l'aire matutí,
com si l'estadi, rebutjant l'ofrena,
sentís l'orgull de fer-se més diví...

Passeu, atletes, majestats alades,
ritmes de marbre, sacrament novell;
joventut que mesures les petjades
guaintant la llum que portes al palmell!

Sona el timbal, i els nombres pitagòrics
organitzen el cant de la beutat...
Pompa del seny, pancracis escultòrics:
de quin amor heu sublimat l'esclat?

Blanc damunt blau, puresa dins la fressa
de la mar i l'atzar, vides en joc...
Marxa, món nou, brigada musiquessa,
front segellat amb un estel de foc!

A. Esclasans

EL FEIXISME

ha passat per Guernika

Guernika

El nom d'aquesta vila era, per a els bascos, un nom sant. Un nom gloriós de tradició i de pàtria. Allí, durant segles, es reunien les Juntas que governaven democràticament el país. Allí creixia l'arbre de la llibertat, l'arbre de Guernika, el Guernikako Arbolé, el roure sota el qual les llibertats de la terra basca eren jurades. Era un símbol, Guernika. Era un símbol, el seu roure sagrat. Era un símbol, el seu roure sagrat.

Davant aquests símbols, contra els sentiments simbolitzats i contra els habitants de la vila — part de la pàtria vivent — ha caigut la pluja de bombes incendiàries i de bales de metralladora, llençades per 50 avions alemanys al servei dels facciosos.

Centenars de morts i milers de ferits, quasi totes les cases cremades, la vila gloriosa convertida en cadàver de vila... I per fer més repugnant el crim, per escarnir més atrocement les víctimes, els responsables el neguen, i asseguren que Guernika va ésser incendiada pels vermells.

Però els testimonis són a milers. Hi ha clergues, hi ha estrangers, hi ha la carn innocent destrossada. L'opinió mundial ja s'ha pronunciat. I la condemna moral ha colat els culpables, que són els facciosos i llurs auxiliars alemanys i italians.

Passada la guerra, victoriosos els pobles ibèrics, millors dies vindran. Renaixerà Guernika, rebrutarà el roure sagrat, s'afirmarà per sempre Euskadi lliure. El martiri haurà fet encara més sagrada i més simbòlica la vila immortal.

Biblioteca Municipal de Sabadell

Fajava

Anglaterra

PODER MODERADOR DEL MON

A despit de l'evident decadència que en certs aspectes, durant el present segle, ha sofert Anglaterra, aquesta nació és encara avui el centre de la política internacional. L'illa imperial brilla com un estel de primera magnitud enmig de la constel·lació dels continents, illes i peninsules de les cinc parts del món.

Anglaterra és lenta en la comprensió de les realitats. Però, és tenaç en l'execució dels seus propòsits. Per fi ha comprès quins són els objectius de les potències dictatorials. I havent decidit d'oposar-s'hi, procedeix a un rearmament que ha de donar-li els mitjans militars per a sostenir en el terreny diplomàtic una actitud de fermesa que no li va ésser possible de sostenir davant el conflicte d'Etiòpia.

Els polítics anglesos — tant els conservadors, com els liberals, com els laboristes — s'havien decantat després de la gran guerra, cap a la represa, més o menys atenuada, d'aquell «esplendïd isolament» del segle XIX. La política insular tornava a predominar sobre la política continental. Els fets han demostrat, però, que al continent europeu hi ha per a l'illa imperial, problemes de la màxima importància, problemes de vida o mort.

Una doble amenaça, més gran que la de Napoleó, s'ha dreçat contra la Gran Bretanya i el seu Imperi. I l'amenaça de l'Alemanya de Hitler i de l'Itàlia de Mussolini — ultra la del llunyà Japó — han obligat els homes de Londres a enfortir llur nació per terra, per mar i per l'aire.

El resultat, des d'ara, és transcendental. Ni Alemanya ni Itàlia poden esperar ja que llur puixança militar augmenti en relació amb la de les altres nacions. Al contrari: gràcies al rearmament anglès, Alemanya, que no està prou preparada per a la guerra, sap que quan ho estigui, més ho estarà la Gran Bretanya. El temps ha deixat de treballar per l'eix Berlín-Roma, i treballa pel triangle Londres-París-Moscou.

◆◆◆
Millor hauria estat, és clar, que els problemes internacionals s'haguessin encarrilat per les vies pacífiques i jurídiques de cooperació, tal com era el somni de Woodrow Wilson i tal com és la finalitat de les democràcies autèntiques i del proletariat mundial. S'ha vist, però, que aquest nobilíssim ideal no és avui practicable. Abans d'entrar en l'època del desarmament dins el dret i la llibertat, cal aturar o esclafar amb les armes, si cal, els enemics armats de la llibertat i del dret. Així veiem la Rússia soviètica convertint-se en la primera potència militar terrestre i aèria. Així veiem Anglaterra abandonant el seu pla de reducció o deturada dels armaments i procedint a un rearmament colossal. Així veiem la República espanyola forjant, enmig de la terrible lluita, un gran exèrcit que li dona avui, i li donarà més demà, el caràcter d'una important potència militar.

La humanitat es troba encara sota l'imperi de la força. El passat disputa, damunt el camp del present, el terreny a l'esdevenidor. Les idees, els sentiments, la voluntat, porten una escolta armada i, sense les armes, són sovint impotents. Les valors espirituals, que s'imposen al capdevall, necessiten mentrestant el concurs de les armes.

Per això Ginebra, desarmada, perd els plets, i per guanyar-los s'armen els Estats que són dins la Societat de Nacions, els que en són fora i els que en són mig fora i mig dins.

◆◆◆
Sense una Societat de Nacions eficient, que es faci respectar, tant pels grans Estats, com pels petits, hauria de tornar-se per un cert temps, al procediment d'un Estat, que de fet, fes l'ofici de poder moderador en les relacions internacionals. Aquest paper, l'ha exercit durant molt de temps la Gran Bretanya. Si no l'ha exercit a la perfecció, l'ha exercit més bé que no ho hauria pogut fer qualsevol dels altres Estats.

L'exercici d'unes tals funcions exigeix, però, una altitud espiritual i un anhel de justícia que hom no troba gaire en els governants reaccionaris. És el cas de la fracció conservadora anglesa que, en aquests darrers temps, havia imposat al Govern de Londres una actitud injusta davant la guerra peninsular, dissimulada darrera el paravent neutral d'on sortien inacceptables projectes de mediació i d'intervencions.

Per sort, la millor Anglaterra va imposant-se, i esperem que s'imposarà del tot. Acabem de veure que ha estat Anglaterra la que ha exercit el paper de poder moderador en el cas del bloqueig del nord de la Península i de l'evacuació de la població civil d'Euscadi. ¡Llústima que aquest mateix paper no l'exerceixi degudament també en el titulat Comité de Coordinació de la no ingerència! El nou Govern Anglès, sota la pressió creixent de l'opinió pública, haurà de tornar a les més nobles tradicions d'Anglaterra, d'aquella Anglaterra que és, entre les potències egoistes, la més generosa; entre les potències imperialistes, la més liberal.

ELS CIUTADANS DE BARCELONA RECLAMEN LA MUNICIPALITZACIÓ DELS SERVEIS PÚBLICS

L'alçament feixista del 19 de juliol del 1936, portà com a conseqüència l'inici de l'actual revolució.

Els obrers, després d'haver lluitat al carrer fins a vèncer la sublevació a tot Catalunya, s'enrolaren a les Milícies i un gran nombre de treballadors de la ciutat i del camp sortiren cap Aragó. D'altres, continuaren a la reraguarda, al front dels llocs de treball, i continuaren la producció amb l'establiment d'una mena de control obrer a la majoria de les indústries i s'incautaren d'altres, col·lectivitzant-les.

Aquells controls i aquelles incautacions foren motiu d'estudi del Consell d'Economia de Catalunya i es van dictar les primeres disposicions reguladores del control obrer i de la col·lectivització d'empreses.

El Decret es dictà amb data 24 d'octubre del 1936 i els treballadors veritablement revolucionaris i disciplinats a les ordres del Govern de Catalunya procediren a adaptar llur actuació a les normes establertes oficialment i anaren constituint-se els Consells d'Empresa i els Comitès Obrers de Control.

Però hi ha hagut nuclis de treballadors que mal orientats per llurs dirigents i moltes vegades contra la seva pròpia voluntat, han estat arrossegats a una actuació il·legal, totalment contrària a les conveniències de l'economia de guerra que estem vivint i divorciada en absolut d'un veritable sentit de solidaritat envers els treballadors d'altres branques de la producció, i del veritable socialisme, el nom del qual és utilitzat moltes vegades per a disfressar actuacions de grup que tenen tantes o més tares que les dels vells grups capitalistes d'abans del 19 de juliol.

Tenim, per exemple, el cas dels serveis públics urbans (tramvies, metros, autobusos, espectacles, taxis, etc. etc.) que, actualment, són objecte de discussió a la Premsa pel fet que la immensa majoria dels ciutadans de Barcelona en reclamen la municipalització immediata mentre que el grup dirigent dels treballadors d'aquestes velles empreses capitalistes s'entesta en continuar administrant-ho pel seu compte, prescindint del control oficial i completament al marge de la coordinació que, lògicament, hi ha d'haver entre totes les activitats econòmiques del país.

«Los Tranvías de Barcelona, S. A.», l'empresa dirigida tant de temps pel famós Foronda i explotada per homes al servei de la monarquia espanyola, com Joan Antonio Gamazo i Abarca (ex-Compte de Gamazo) que actuà de President del Consell d'Administració, una empresa que repartia entre els seus accionistes beneficis anuals de quatre, cinc i sis milions de pessetes, que tenia els barcelonins sotmesos a la seva única voluntat, fent el que li donava la gana i aprofitant-se dels lerrouxistes i de la gent de la Lliga per a burlar, amb soborns, tots els impostos i totes les ordenances municipals, una empresa de tan mal record per a tots els ciutadans de Barcelona no pot ésser substituïda per una altra empresa amb unes característiques que recorden massa aquells temps dels Gamazo i dels Foronda.

Els serveis públics urbans, d'acord amb la Llei Municipal Catalana elaborada pel nostre Parlament, han de passar a mans de l'Ajuntament de Barcelona i els beneficis que reporti la seva explotació, no han d'ésser beneficis per a repartir-se un grup d'accionistes ni un grup sindical determinat, han d'ésser beneficis a repartir entre tots els ciutadans per mitjà de serveis municipals d'interès general. L'únic organisme que pot administrar els beneficis de l'explotació dels transports urbans, dels espectacles, dels mercats centrals, etc., és l'Ajuntament, que representa a tots els ciutadans sense distinció de carnets polítics ni sindicals.

En aquests moments culminants de la nostra història és sabotejar la guerra contra el feixisme, persistir en una actuació antieconòmica i antiproletària com aquesta que denunciem. No es pot portar a terme una actuació semblant perquè traïciona la veritable revolució.

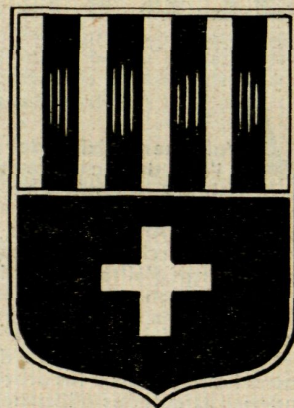
Els ciutadans de Barcelona reclamen la municipalització immediata de tots els serveis públics urbans i cal que els homes que governen el nostre país, i especialment els que governen el nostre Municipi es donin compte de la enorme responsabilitat que contrauen desatenent aquest clam justíssim de la ciutat i permetent que, després del 19 de juliol, els barcelonins hagim de veure explotats per una minoria uns serveis que, avui, són de tots i han d'estar al servei de tots.

RAMON FUSTER

VISTA PARCIAL DE MANRESA

CIUTATS DE CATALUNYA

MANRESA

Damunt d'un puig de l'esquerra del riu Cardoner, Manresa és una alta ciutat de l'alta Catalunya.

Població industrial, activíssima i d'esperit modern, té així mateix un noble passat històric. És la *Mincria* de l'època romana. Destruïda en el segle V pels bàrbars, va ésser restaurada a les darreries del segle següent.

En prduir-se la invasió musulmana, en el segle VIII, Manresa va ésser devastada altre cop. Passà per les alternatives del temps de la Reconquesta, i l'any 876 la va recobrar el comte Guifré I, dit *el Pilós*, fundador de la dinastia catalana.

Dins l'època nacional de Catalunya, Manresa va créixer i prosperar, fins a ésser una de les principals ciutats de la nostra terra. En el segle XIV, però, una epidèmia hi va fer estralls i per aquesta causa el nombre d'habitants i la riquesa de la població van minvar.

Manresa va tenir un paper considerable en la guerra del Principat de Catalunya contra el rei Joan II, *el Sense Fe*—és a dir, *el Deslleial*—, especialment durant el curt regnat de Pere de Portugal, nét del darrer comte d'Urgell.

També va intervenir en la llarga guerra de Separació de Catalunya, anomenada guerra dels Segadors (anys 1640-1652). En aquell segle, la pesta i la guerra van arruïnar la població.

Quan ja es refeia, va sobrevenir la guerra de Successió, a la corona d'Espanya, entre Carles d'Austria i Felip d'Anjou, i una vegada més Manresa va sofrir martiri. El dia 15 d'agost de l'any 1713 va ésser incendiada.

Prop d'un segle després, Manresa va tenir un important paper en la guerra contra els francesos. Les tropes napoleòniques s'havien apoderat de Barcelona el dia 12 de febrer del 1808. Els manresans no van voler reconèixer l'autoritat dels invasors. Van saber el dia que havia dut el paper segellat del règim francès a Manresa, i van esperar-lo en actitud hostil. Els grups aplegats a la Plaça Major van cremar el paper segellat, que hom duïa en un carro, al crit de «Muiran els francesos!». Per tot el país s'estenia l'alçament. El cap francès, general Duhesme, va enviar vers Lleida, que s'havia alçat el 28 de maig, la divisió del general Schwartz, composta de 3,800 homes. El matí del dia 6 de juny es trobava al peu del Montserrat, en el lloc anomenat «El Bruc». Els sometents de Manresa—ciutat que els francesos volien cremar—, d'Igualada i d'altres pobles d'aquelles comarques van derrotar la divisió, que va haver de retirar-se a Barcelona greument crebantada. Aquesta acció del Bruc, en la qual van tenir una part molt assenyalada els manresans Montanya, Maurici Carrió, Amorós i Puig, és celebré en la Història. Dies després, el 14 de juny, la columna de Chabran era derrotada en el mateix lloc pels sometents de Manresa i Lleida.

L'any 1809, la Junta Suprema del Principat va instal·lar-se a Manresa. Una nova dissort esperava a aquesta població en

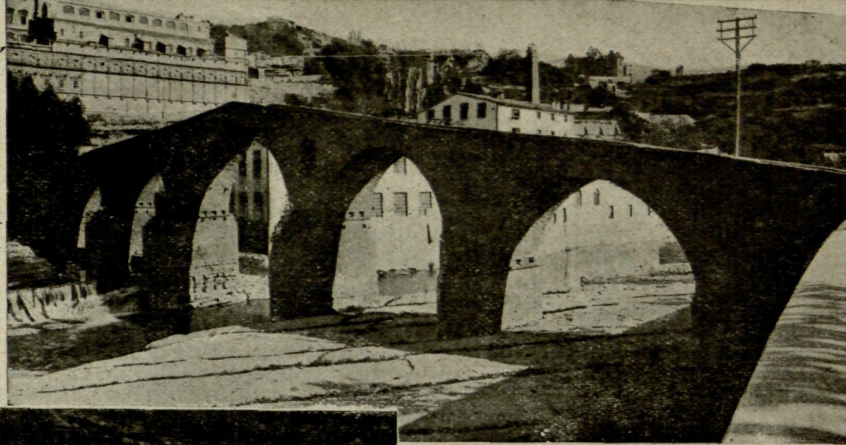
la guerra del francès: el dia 30 de març del 1811 va ésser cremada per la tropa de Macdonald.

Manresa va intervenir força en les guerres carlines. L'any 1843 va ésser de les ciutats que es van pronunciar contra Espartero, i hi anà la Junta Suprema del Principat.

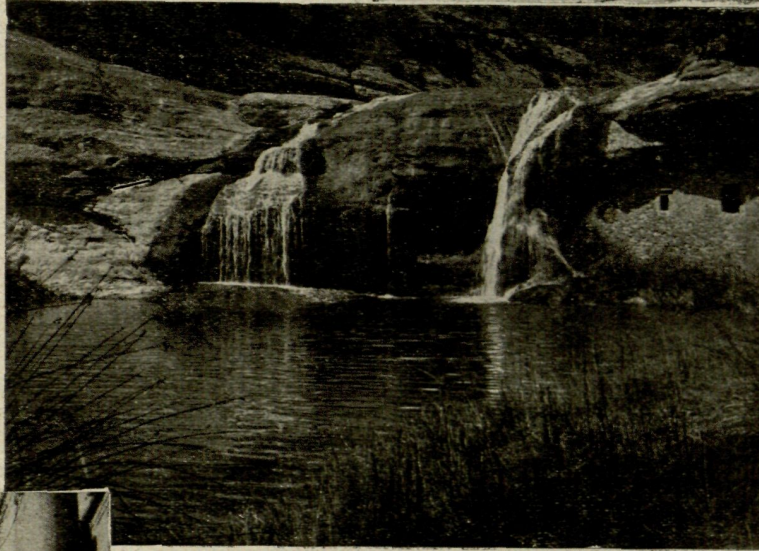
Durant l'última guerra carlina hi entrà la partida de Castells l'any 1872 i la de Tristany l'any 1874.

A finals del segle passat, Manresa va ésser un dels principals fogars del catalanisme. Hi va tenir lloc, l'any 1892, la primera Assemblea de la Unió Catalanista, on van ésser aprovades les famoses Bases de Manresa.

En el nou segle, Manresa ha progressat molt, econòmicament i espiritualment. Ha sabut ajuntar a la seva estirp històrica els ideals esquerristes i obreristes. És la capital efectiva d'una extensa i rica regió catalana, la vegueria de Manresa, que ha reaparegut, modernitzada, en la nova divisió territorial de Catalunya.

PONT VELL

MOLI DE LA TOSCA

ENTRADA DE SANT IGNASI

Quants

per a la Història de Manresa

Fa uns quants anys que encara vivia a Manresa Josep Sarret i Arbós, historiador patentat, que es movia dintre un ambient prodigiosament tronat i ranci i [dormia desat en un prestatge] de l'Arxiu Municipal, nodrint-se exclusivament de pols i de paper de barba.

A ben segur que ell en el meu lloc hauria fet un article erudit a base de quatre vaguetats ben precises sobre *La comptesa Emersinda*, *Los Pabordres* i *Los Sots-Veguers*, però jo—pobre de mí—que sóc un il·letrat i que tinc una gran propensió a confondre la personalitat del timbaler del Bruc amb la del conserge de *Unió pajaril*, he preferit dedicar-me al delicat plaer de dir mal dels amics. En el meu cas aquest plaer esdevé—

és clar—una pura delícia, per tractar-se d'amics que al mateix temps són conciutadans meus i germans d'exportació.

Jo crec que parlar dels manresans que viuen fora de Manresa és com posar el dit a la llaga i tocar el voraviu de les nostres característiques racials. Un manresà a Manresa és com un microbi en el seu cultiu. És en mig d'una organització burocràtica qualsevol, que podreu admirar la virulència amb què rossega els teixits administratius i la voracitat amb què s'alimenta.

Com a nota de color i parodiant a Francesc Pujols, puc dir ben alt que, si bé anant pel món, no ens ho trobem encara tot pagat, ja no se'n falta gaire, i personalment coneeixo uns quants manresans que, amb una gran fermesa de convenció, han renunciat definitivament a pagar, sigui el que sigui.

Si algun dels meus conciutadans, massa susceptible, se sent ferit per les meves apreciacions, valguin per endavant les meves excuses, juntament amb la seguretat de que no va per ell i amb la meua declaració formal de que no he volgut dir el que he dit, sinó una altra cosa completament diferent.

Per a acabar aquesta mena de pretaci, citaré uns mots de Puig Pujades: Per conèixer si un home és de Manresa—deia—es facilíssim. S'agafa una paret ben llisa i es llença l'home contra la paret. Si a la primera vegada ja hi queda arrapat, és de Manresa.

Fa uns quants segles—en qüestions d'Història, mai no em ve de cent anys—que Manresa començà l'exportació de fills seus, però aleshores es tractava de casos isolats. Bisbes, generals carlins i altres articles de menor quantia. En compensació importàrem quatre bandolers i—per que no fós dit que érem massa llepafils—Sant Ignasi. És

per dir que de glòries no n'hem anat mai escassos.

Avui la causa de l'importació està ben llesta. Amb prou feines si passen per Manresa homes de certa categoria, com és ara Felip de N. Pujades, actualment general de la Creu Roja i gran admirador dels generals de debò.

En canvi de la ciutat del Cardener n'han sortit personatges tan diversos com en Jorba, botiguer il·lustre, i Serra Hünter, el catedràtic de filosofia, del qual, el meu amic Lluís Puig assegura insistenment que de tan savi no coneix el rellotge. Hem llençat al mercat el sastre Firmat, dramaturg i autor de *Los Cascabeles* i altres obres transcendents. En Firmat era el tipus de bromista de poble. Viu, lliberalot i sense manies. Cultivava els acreedors amb una cuidadosa sol·licitud. Rodà per Amèrica, es casà amb una artista de *variétés* i esdevingué l'home de confiança de Portela Valladares.

Més tard Manresa creà una Escola de poetes. Fidel Riu i Dalmau, exponent màxim d'aquella època de lirisme comarcal, guanyà la Flor Natural de Barcelona i *La Publicitat*, em sembla, publicà una caricatura absolutament poètica que el representava ensumant una flor. Jo que coneixia els seus mèrits i els seus versos pastorils i grandiosos,

Quina cosa més estranya
caminar per la muntanya!

el vaig felicitar al cafè, entre paso i paso, i recordo que ell m'ho agrai profundament, mentre refregava amb afany el seu ull miop damunt del marbre de la taula, a la recerca d'una peça de cinc, esgarriada entre les fitxes.

I darrerament, tots havem presenciats aquella gran brotada de polítics manresans eminents, que impetuosa s'han enfilat a la Generalitat, a l'Ajuntament i als demés Centres oficials i privats de tot Catalunya. Esmentaré, només de passada, Lluís Prunés, Joan Selvas, Ignasi Armengol, Manuel Aragó, Tomàs Ramon, Francesc Senyal, Llorenç Parramon, Antoni Roca i l'inventor dels tangos argentins que també era manresà i es deia Jovés.

De tots ells, però, cap de tant remarcable com en Farreras i Duràn.

Per l'ascendència, pel caràcter i per altres coses, Farreras i Duràn és un manresà cent per cent. No dispo de prou espai i em limitaré a reportar una anècdota que en contà en Fontdevila un mig dia que, junt amb l'Alavedra, simulàvem un dinar en que la vèrbola i la gràcia d'aquests dos amics eren, de molt, les coses més substancials i alimentoses que corrien per damunt la taula.

En un cafè de Madrid, una colla de catalans—entre ells en Bagaria i en Fontdevila—es reunien assíduament per xerrar i per beure. En Farreras que en aquells temps feia el servei militar a Cuatro Vientos, descobrí el catau i desseguida esdevingué l'eix essencial de la tertúlia.

Una tarda s'hi presentà amb un tinent jove i tímido com una noia i sense embuts el presentà a la colla:

—Eugenio Canosa, amic meu.

Estretes de mà i la conversa reprengué una mica desmanegada. Sobtadament algú demanà cigarrets. S'escaigué que ningú no en tenia i aleshores en Farreras amb tot autoritari s'adreçà al tinent:

—Oye, Canosa, por què no vas a comprar unas cajetillas ahí en frente?

El tinent s'aixecà sol·lícit i quan—tras, tras—hagué passat el llindar de la porta, en Farreras i Duràn s'empassà un glop de servei i explicà desplicentment:

—Es el meu tinent. Com que és un bon xicot, l'hi faig d'ordenança.

Ara, cal fer justícia. Aquests darrers temps Manresa ha sofert una transformació indescriptible. Les darreres generacions han aixecat el crit de revolta. D'aquelles confrades religioses, d'aquells centres catòlics, d'aquella profusió d'esglésies i d'aquella sordidesa proverbial, no en queda gairebé res. Els fills dels *favets* i dels *tremendos* han esdevingut comunistes. En lloc del convent de les Saleses ara hi ha l'Escola de Reeducació dels Mutilats de Guerra. A Santa Clara s'hi aixeca el Sanatori d'infants anormals. Darrera el *Casino dels Senyors*—avui Casa del Poble—tenim un Grup Escolar moderníssim. La *Cueva de San Ignacio*, ha esdevingut un Museu passador.

Expressament m'he guardat per la fi aquestes quatre ratlles. Són el terronet de sucre de darrera el citrat. Consti, tantmateix, que allò que cura el malalt—si malalt hi ha—és la purga i no la llaminadura.

Ramón Martí

Les activitats de la U. G. T. a Manresa

Uns mots amb el camarada Marcel·lí Font. Secretari d'Organització de la Federació Local

Una mica difícil és trobar un moment hàbil per a parlar amb el Secretari d'Organització de la Federació Local de Sindicats de la U.G.T., i el President del Sindicat d'Arts Gràfiques. Altres tasques de Director del diari *U.G.T.*, portantveu dels Sindicats de Manresa i Comarca, amb les tasques sindicals, no té un moment de lleure. Però encara li resta un moment per a dir-nos uns mots.

Després d'afirmar que la U.G.T. a Manresa compta amb uns 14.000 afiliats i que malgrat això, empesos per un esperit de convivència, mantes vegades han tolerat una sèrie d'imposicions d'altres sectors que ben poca cosa representen dintre Manresa, ens explica el creixement de la nostra organització sindical a la capital de la VII Vegueria.

—Abans del 19 de juliol la U.G.T. a Manresa tenia molt poca força. Hi havia un miler d'afiliats, la majoria dels quals pertanyien als rams de Construcció, Transport i Goma. Cal remarcar que aquesta petita organització s'havia aconseguit gràcies al treball incansable del malaguanyat camarada Rafael Ramos, traspassat al principi del moviment, i al del camarada Melcior Moncunill, actual Secretari General del Comitè Comarcal del Bages i membre del Secretariat de Catalunya. També havien cooperat eficaçment a aquest treball de proselitisme els camarades Josep Boixader, Florenci Clariana, Montserrat i alguns altres. Aquest petit nucli, base de la U.G.T. actual, en arribar el 19 de juliol anà creixent fins arribar als 14.000 afiliats que té actualment. I no cregueu que aquest creixement ha estat degut a elements que no militaven dintre els Sindicats. La preponderància que havia tingut la C.N.T. en la nostra ciutat va esfumar-se per discrepàncies en l'ordre tàctic, bo i convertint Manresa en un enorme mosaic de Sindicats autònoms i amb el nucli principal que formaven els Sindicats d'Oposició. Aquests Sindicats, l'A.D.C.I., el d'Arts Gràfiques, Electricistes, etc., etc., foren els que donaren l'increment que va prendre la Unió General de Treballadors.

—...?

—A la Comarca del Bages, a la immensa part de pobles hi ha majoria de la nostra central sindical. Solament a Navàs i a Castellbell i Vilar i encara a causa de les coaccions hi tenim minoria. Però el dia que hi hagi llibertat sindical de debò, estic convençut que la majoria de treballadors ingressaran a la U.G.T.

—...?

—Al Municipi no hi tenim representació directa, sinó a través del P.S.U. Fer això es pot comprendre que representant la majoria del poble treballador manresà, la direcció de la política municipal està a mans de la C.N.T., que representa una minoria. Això ha estat degut gràcies al Decret absurd del 9 d'octubre sobre la constitució dels Ajuntaments, segons els quals les ciutats i pobles de Catalunya havien d'ésser calcades del Govern (volia dir Consell) de la Generalitat, sense tenir gens en compte la proporció de les forces de cada població.

—...?

—Amb la C.N.T. de Manresa, sense tenir-hi unes relacions molt cordials, tampoc no hi hem tingut cap conflicte greu, a desgrat de les coaccions que continuament s'han vingut fent damunt els nostres afiliats.

—...?

—La tasca primordial de la U.G.T. de Manresa és encaminar els esforços dels Sindicats de cara a la guerra, a acabar aquesta guerra cruenta que ve ensangonant la terra espanyola. També procurem endegar la nova economia, oposant-nos, però, a tots aquells abusos desmesurats en contra del que ha disposat el Govern de la Generalitat, i sobretot no tolerant que la transformació econòmica sigui realitzada pel terror, ans pel convenciment i per la persuasió, la qual cosa ens ha donat bons resultats. Més ben dit, ens hem oposat a la collectivització per l'únic afany de collectivitzar. No hem collectivitzat el fruit del treball dels altres, sinó que hem collectivitzat sempre el treball.

—...?

—Hem estat sempre al costat del Govern. I volem guanyar la guerra i també volem fer la revolució. Però una cosa constructiva i sense sectarismes de cap mena. En una paraula: seguim la trajectòria de responsabilitat assenyalada pel Secretariat de Catalunya, al qual fem sentir la nostra veu sempre que cal.

—...?

—Fer a la U.G.T. de Manresa, la qüestió dels trotsquistes del P.O.U.M. no han estat mai problema. Ells mateixos amb llur actuació s'han eliminat de la direcció dels Sindicats. Però no és el lloc oportú per a parlar d'això.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

—...?

—Dispenseu. M'esperen. Fodeu afirmar que la Unió General de Treballadors és una massa compacta i disciplinada que en tot moment ha correspost a tots els sacrificis que se li han demanat.

I no hem pogut fer-li dir res més. Uns altres camarades l'esperaven per a resoldre qüestions de l'organització.

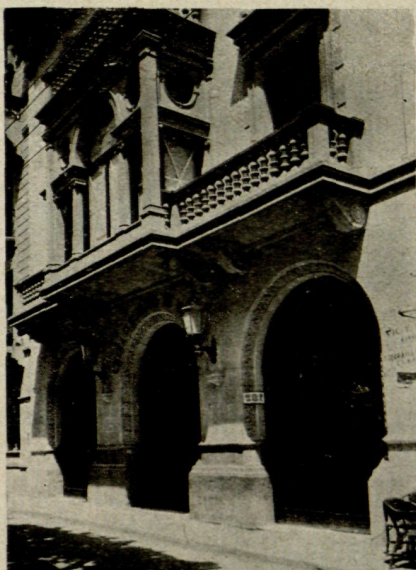
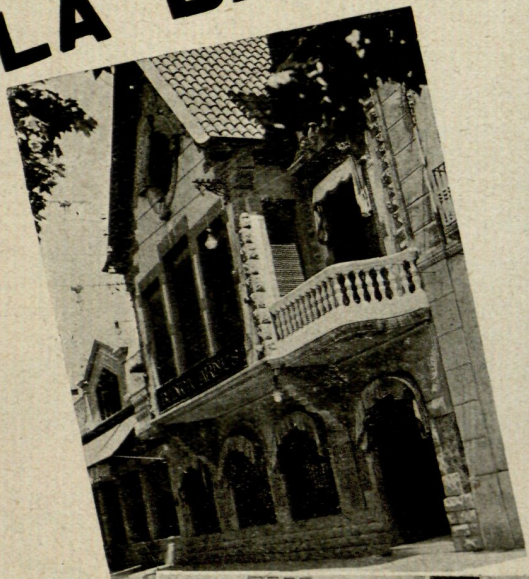

LA BANCA

i

L'ESTALVI

1 edifici de la d'Estalvis, en mer pis del q el seu estatge El Sindicat d balladors Ba Del Bages i Guedà.

a MANRESA

La Banca a Manresa, com arreu de Catalunya, com arreu de l'Espanya convulsa per la subversió, ha sofert un colapso semblant al que naturalment ha hagut de sofrir l'economia en general.

Amb clara visió del moment, la Banca manresana s'incorporà de ple en el seu dia a les noves orientacions sorgides de la revolució, no pas únicament per esperit de conservació de l'esquelet de l'organització bancària, sinó per esperit de conservació de la pròpia economia del país i, més encara, per impuls sentimental dels seus actuals quadres dirigents.

Els treballadors bancaris de Manresa, enquadrats en el seu Sindicat i des d'ell desplegats en els diversos organismes i llocs de responsabilitat, han desenvolupat una extraordinària i eficaç tasca que està a punt de cristal·litzar en un retrobament absolut de la potencialitat bancària. Un treball intens, silenciós i perseverant ha calgut lluitar amb els elements que amb un sabotatge suïcida intentaven entrebancar l'engranatge i abocar-nos a una situació catastròfica.

Avui, però, restablerta la confiança en l'eficàcia dels seus serveis i en la suficiència dels seus dirigents, el mecanisme ha reemprès el ritme normal emprès per l'acció econòmica dels petits comerciants i industrials, de les collectivitats i agrupaments d'indústries, i de tota mena d'organitzacions proletàries i estatals sorgides del fet convulsiu, i no solament ha iniciat la corba ascendent, sinó que, ateses les noves modalitats, voreja ja l'antiga po-

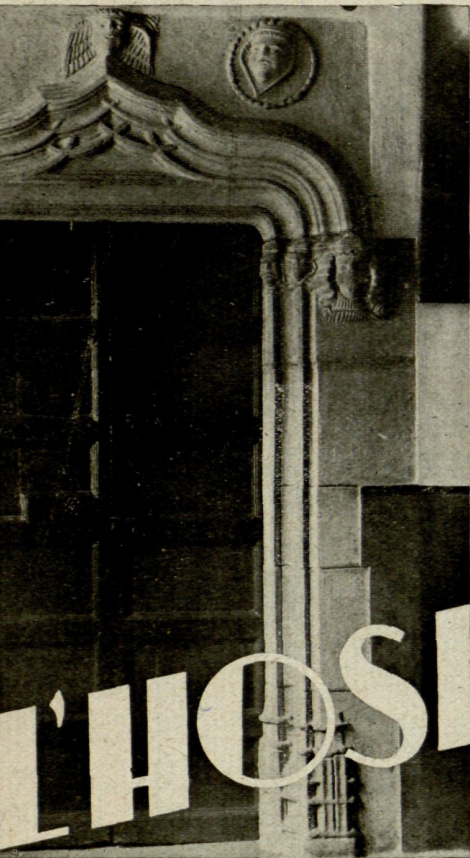
tencialitat. I, encara, tot fa preveure que no solament continuarà el seu camí, sinó que fins es superarà a si mateix.

Les organitzacions manresanes d'estalvi han sofert més que les pròpies entitats bancàries les conseqüències d'aquesta crisi de confiança i de cultura econòmica. En la seva pròpia vigòria han trobat la necessària i eficaç defensa. Segons hom havia ja pogut constatar en anteriors experiències, les reaccions del petit estalvi han tingut sempre aquesta tònica tan acusada de desesperació suïcida al més petit indici que pogués cridar-lo al perill. Al costat dels sabotejadors conscients, homes ideològicament revolucionaris sentien també la pruija de posar els seus estalvis sobre segur (?). En defensa dels seus propis interessos calgué que el Comissariat de Banca local regulés les transaccions, per aconseguir les quals hom es procurava, tanmateix, els més innocents subterfugis.

Ha calgut realitzar una gegantina tasca de persuasió per aconseguir fer comprendre a les masses aquesta veritat tan senzilla segons la qual la retenció de quantitats obliga l'Estat a la inflació i aquesta repercuteix automàticament aminorant el valor intrínsec de la moneda. Altrament, hom ha arribat a donar-se compte de que en les institucions d'estalvi és on resideix la millor defensa dels propis interessos econòmics, per tal com a aquesta ha estat la única modalitat de riquesa que no s'ha vist atacada sinó, contràriament, defensada pels organismes de govern per tal com poden esdevenir-hi base damunt la qual s'assenti la societat futura.

Per això a Manresa i a tota la comarca del Bages d'un temps ençà s'ha iniciat un intens i creixent moviment rectificatiu que, a no trigar gaire, reintegrarà les organitzacions d'estalvi de la localitat al seu tradicional esplendor.

L'HOSPITAL

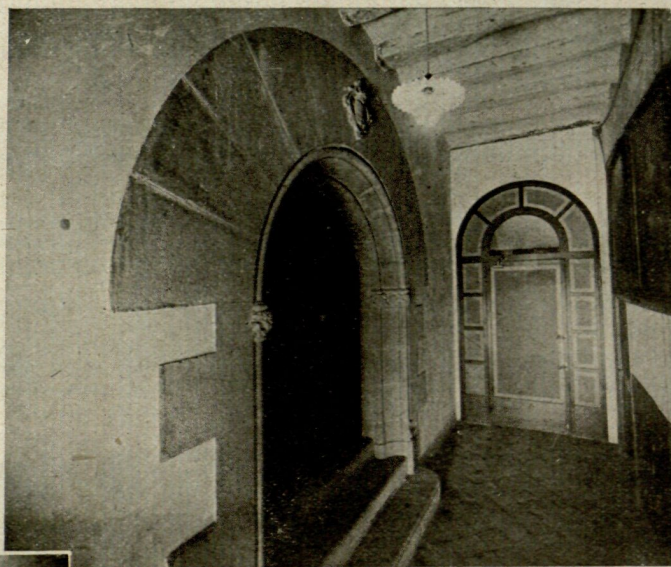
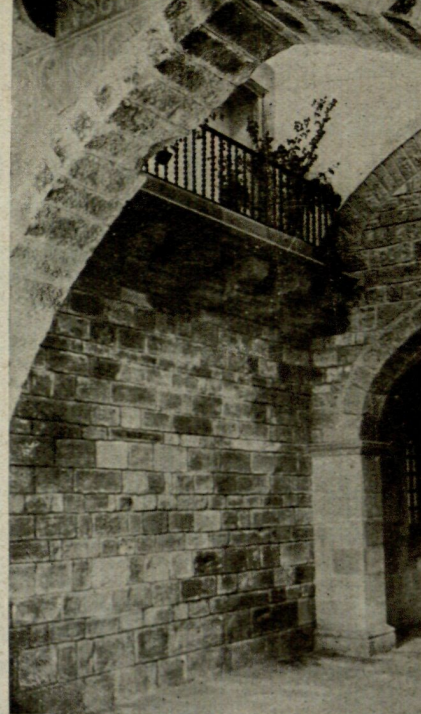
D'UNA GRAN CIUTAT

TAMBÉ té Manresa un Hospital. Un bon Hospi-

tal. Amb molta història, i el que té més importància encara, amb una patina de gran modernitat. Aquests establiments benèfics generalment pateixen tots del mateix mal d'un enfarfec d'antiguetat, de tradició, d'història i de valors vells. ■ El nostre, en canvi, té de tot; queda com un senyor i com un camarada alhora. Té deix aristocràtic i té aquell to i aquella vitalitat que els temps moderns exigeixen. Una personificació de la nostra casa, fòra una dona pròdiga que portés a la destra un plec de pergamins agroguits i a l'esquerra la antorxa de la Ciència. ■ Es una casa oberta a tothom, al malalt, al ferit, al pobre i desvalgut, a l'estudiant, al facultatiu, a l'investigador. Perquè en el concepte modern de l'hospital hi cap aquest doble caràcter de lloc d'assil i cura i lloc d'estudi i treball. ■ Naturalment que en aquesta casa vella, els aires renovadors

UAB
Biblioteca de Comunicació

que avui dia ens envolten, també hi han fet de les seves; han ventejat les sales, s'han infiltrat per totes les dependències, han tret la pols bruta dels anys passats, han infiltrat en el pits de tothom un optimisme i una joia de viure i treballar pels altres, que abans de la nostra gloriosa revolució era molt difícil de trobar. ■ I además d'aquest aspecte moral o predisposició d'ànim del personal d'aquest centre hospitalari, cal remarcar i fer constar als quatre vents les condicions materials de que es disposa: Sales espaioses, netes, blanques, perfumades i sublimades per el dolor i pel sacrifici, llocs de cura, habitacions de treball, de repós, de passeig, patis i galeries plenes de sol, sala d'Operacions cent per cent 1937, sala de Raigs X, Diatèrmia, Sol d'altura, Corrents elèctriques, Dispensaris gratuïts, Farmàcia amb servei esmeradíssim, sempre oberta a tots els pobres de la ciutat, Servei particular de Clínica, Servei d'urgència diürn i nocturn, etc, etc. ■ Es a dir, un Hospital que sembla un Hotel, amb l'única diferència que ací el client no té de pagar la seva estada puix que el Municipi de Manresa vetlla per la bona marxa econòmica d'aquesta casa benèfica, establiment de primera categoria, que és un honor de la ciutat i un prestigi per Catalunya i per la nostra revolució que l'ha ordenada, millorada i dignificada.

ELS CAMPEROLS a MANRESA

Una conversa amb Nonit Puig, President de la Federació de Sindicats Agrícoles de la Comarca de Bages. Ens diu:

...?
Fer història de la F. de S. A. de la Comarca de Bages es tant com historiar les lluites sostingudes pels camperols Rabassaires en el seu camí vers l'alliberament de la seva classe.

El 27 d'agost de l'any passat es publicà per mitjà de la Conselleria d'Agricultura, un Decret obligant a sindicar-se a tots els camperols.

Nosaltres, molt abans de que sortís el Reglament per a la seva aplicació (7 de desembre de 1936), ja començarem la feixuga tasca d'organitzar l'adquisició, intercanvi i distribució de productes entre els quaranta-dos Sindicats de la Comarca i els seus vuit mil afiliats.

...?
L'any 1933 m'elegiren membre del Consell Central de la Unió de Rabassaires. He estat reelegit dues vegades. En l'assemblea de Constitució de la Federació Comarcal del Bages en el setembre del 36 m'elegiren president.

...?
El personal d'oficines el componen el cap de Moviment Comercial, el cap de Comptabilitat, dues mecanògrafes, tres escriptors i dos auxiliars; a més, els caps de les seccions de compres i vendes, quasi bé sempre han d'ésser al despatx.

Al magatzem número 1 hi ha ultra el cap responsable, de vuit a nou homes per carregar i descarregar.

...?
A partir de la data en què iniciarem la tasca, podem assegurar que hem girat per un valor superior als quinze milions de pessetes. Setmanalment trametem a Barcelona unes quatre mil dotzenes d'ous.

...?
Els magatzems y comerciants ja comencen a mirar-nos malament. Abans la nostra lluita era contra el terratinent; avui ha d'ésser contra l'intermediari que ens explota.

...?
Les autoritats locals no s'han pas portat d'allò més bé. Fa poc que ens requisaren 1.500 dotzenes d'ous que anaven destinades a Barcelona i a Madrid. A més uns cinc vagons de patates, causant-nos un perjudici de més de mil pessetes.

...?
Amb els companys de la Federació de Cooperatives estem amb molt bones relacions. Cooperem en absolut, sense reserves de cap mena. Ja no és així amb alguns dels organismes sorgits de la revolució, car hi ha hagut qui, creient-se ja ésser prou poderós, s'atreví a amenaçar-nos amb fer-nos tancar les portes si no ens posàvem a les seves ordres.

...?
Nosaltres avui treballem de ferm, tota la part d'organització rutlla molt bé. Les nostres relacions amb les comarques veïnes i llunyanes és immillorable. Igual amb la Federació Nacional de Catalunya.

...?
Us puc assegurar que si disposéssim de locals, mitjans de transport i de mercaderia suficients, el comerç privat ja hauria fet fallida. Indubtablement que som Maximalistes. Aspiram al total proveïment de tots els Sindicats de la Comarca i per tant de tots els seus socis i de tota la pagesia productora.

...?
No hi ha cap dubte que la nostra tasca, al ferir tants interessos particulars, aixecà una gran polsaguera de rancúnies i d'odis...Tenim, però, l'enorme aventatge que estem posseïts d'una gran esperança i una fe inegotable en la força creadora del camperol rabassaire i sobretot, us puc assegurar que comptant amb els col.laboradors magnífics i actius amb què compta la Federació, anirem allà on voldrem...

...?
S'ha donat el cas d'intentar coaccionar a un dels bons companys i millors col.laboradors que té la Federació a fi de que abandonessin la tasca per si podien així debilitar-la. No han aconseguit res, però.

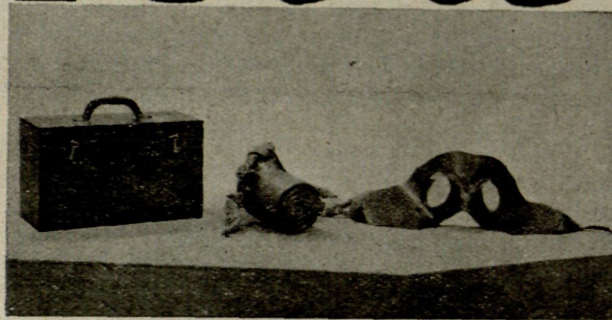
...?
La nostra confiança en l'esdevenidor de la pagesia és ferma.

Primer fou quan la classe prengué consciència del seu valor i missió, després vingué la lluita pel respecte; més tard la lluita ferotge per la possessió de la terra. Avui, amb l'ajuda de la tècnica i de la ciència, guanyarem la darrera gran batalla: la batalla de l'emancipació econòmica, política i social.

Junta de defensa

Pel que fa referència a la organització de la defensa passiva, a Catalunya s'ha vingut portant a cap una tasca extraordinàriament meritòria que tal vegada no ha estat lloada com cal. Deixant de banda els mitjans emprats pel Govern o més concretament els purament militars, cal destacar els treballs dels organismes civils, que moltes vegades amb recursos força migrats han aconseguit resultats veritablement sorprenents i encoratjadors.

Un d'aquests casos és, per exemple, el de la Junta de Defensa de la població civil de Manresa. Aquest organisme integrat per representacions del Consell Municipal, Creu Roja, Cos de Bombers, Telèfons, Llum i Força, a més d'un catedràtic, un llicenciat en Química, un enginyer i un arquitecte municipals, en els quatre mesos de la seva actuació ha organitzat d'una forma impecable la defensa de la localitat contra possibles agressions feixistes.

Això ha estat possible, i és de justícia consignar-ho, degut a l'intensíssima tasca del secretari i ànima de la mateixa, company Anicet Garre, de la F.E.T.E., el qual ha demostrat unes enormes facultats d'organització, una activitat incansable i un fervor insuperable per la causa antifeixista.

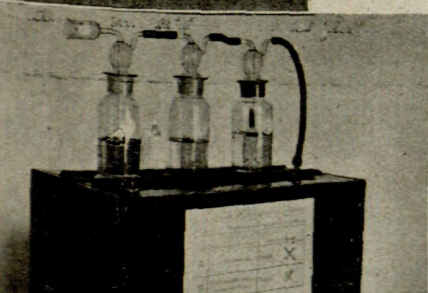
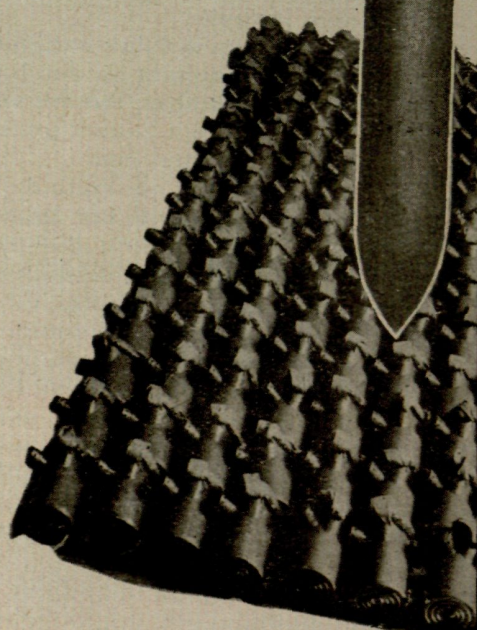
Un dels aspectes més interessants dels treballs de la Junta de Defensa passiva és el que fa referència a la distribució del veïnat en els diferents refugis habilitats. A les oficines d'aquest organisme existeix un fitxer en el qual consten la situació i dimensions dels refugis que ofereixen les degudes condicions de seguretat. També s'ha fet un registre de tots els immobles de Manresa i del número de veïns que habiten a cada un a fi d'adscriure tots els ciutadans als refugis que els pertoquen i poder estudiar així les deficiències que en aquest aspecte de la seguretat personal existeixen encara.

A més, a cada estatge hi ha un delegat responsable el qual, quan es dona el senyal d'alarma té cura, amb la cooperació d'un equip auxiliar, de sostenir la disciplina i complimentar les instruccions de la Junta.

Com que en el registre dels refugis hi figuren el número d'aquests i la seva cabuda, s'aconsegueix evitar així que una persona vulgui entrar a un refugi en el qual no hi té cabuda. Cadascú sap perfectament on ha d'anar a aixoplugar-se.

Tota aquesta organització de refugis comporta, naturalment, ultra un treball improbable, unes despeses quantioses que el municipi de Manresa no pot subvenir. Així i tot, però, s'acabaran de construir els refugis ja començats i es veurà després la manera de recaptar fons per a aquesta necessitat imprescindible.

Finalment, respecte a la defensa contra un atac per gasos s'han fet diversos treballs que no cal enumerar... S'ha construït un model original de careta antigàs per a la població civil, que ha merescut xaradorosos elogis del doctor Oriol i Anguera i d'altres personalitats de la classe mèdica i de tots els elements tècnics de Catalunya.

L'associació DE dependents DE MANRESA

Factor essencial del redreçament de la ciutat

En el moviment sindical de la ciutat nostrada, es destaca, vigorosa i ferma, la personalitat de l'ASSOCIACIÓ DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA. Fundada en 1.º de maig del 1909, temps heroics de la iniciació de les lluites sindicals a Catalunya, en els quals els patrons, amb una miopia i inconsciència supina, imposaven per tota raó la força dels elements coactius i el pacte de la fam, a l'agosarat que amb dignitat de classe defensava els seus drets i s'incorporava a la lluita en el marc de l'Associació per assolir el triomf de llurs reivindicacions. No és pas possible detallar tot l'història de lluita persistent i aferrissada de la nostra Associació.

Es acumulant sacrificis, que per llur anonimat són més meritoris, que l'Associació ha pogut arribar en els moments de plenitud actuals.

En les lluites de cada dia ha hagut de superar moltes dificultats internes, que si bé és cert que ocasionalment han tingut enorme repercussió en la vida totalitària, no representen altra cosa que petites incidències de creixement, abastament superades.

Malgrat la dictadura econòmica que mans ocultes de vestits negres imposava als ciutadans, actituds vexatòries i dificultats insuperables, l'actitud de l'Associació ha estat sempre un revulsiu a l'esperit sectari i medieval a què es volia sotmetre la nostra ciutat.

Els seguidors que Primo de Rivera tenia a la ciutat de Manresa varen topar amb l'enemic irreductible de l'Associació que més tard havia d'escombrar-los, canalitzant l'opinió, per a dur-la al triomf del dotze d'abril aportant-hi companys de gran austeritat i prestigi, els quals en llur actuació deixaren una empremta de capacitat i honradesa a la qual, al nostre entendre, no s'ha fet la deguda justícia. No esmentarem un per un els homes que l'Associació va furnir al moviment alliberador del nostre poble. Un d'ells els compendia tots: Joan Selves Carner. La seva capacitat va travessar els àmbits estrets de la ciutat i va destacar-se no solament en el Govern de Catalunya, sinó que ocupà un lloc preeminent entre els homes més prestigiosos de la República.

En l'el moviment històric del 6 d'octubre, l'Associació estava sentinella en el seu lloc. En el seu lloc va estar durant el bienni negre i en el moviment alliberador del 16 de febrer. Vingué la revolta dels militars traïdors i l'Associació ha dit: ¡¡PRESENT!! i 50 dels seus homes han marxat al front a defensar la nostra causa amb les armes a la mà, com a ferma de la trajectòria revolucionària de la nostra Associació. Representació genuïna d'aquesta joventut ardida i coratjosa és el nostre President Rafel Corvins.

L'Associació, en llur actuació, ha sabut agermanar mestriolament l'acció sindical amb una tasca cultural ben remarcable. La biblio-

teca n'és una prova ben palesa. Per si no fos prou, la tribuna de l'Associació, en llur intensíssima tasca, ha estat el fogar predilecte, dels homes lliberals i inconformistes, d'un present ple d'injustícies i imperfeccions. Per ella han passat les figures més prestigioses del món cultural, sindical i polític. Recordem a Angel Guimerà, Largo Caballero, Pestaña, Serra i Moret, Lluhi i Vallescà, i molts altres.

En l'aspecte sindical, remarcarem la campanya intensíssima en pro de la Llei de Regulació de la Jornada Mercantil, campanya que va tenir fonda repercussió a tot Espanya, culminant en l'aprovació de la Llei de Jornada Mercantil, alguns articles de la qual estaven redactats pels nostres dependents. Per a la seva aplicació calgué que els dependents es llencessin al carrer en forma irada, actitud que va provocar l'empresonament dels companys més destacats del moviment.

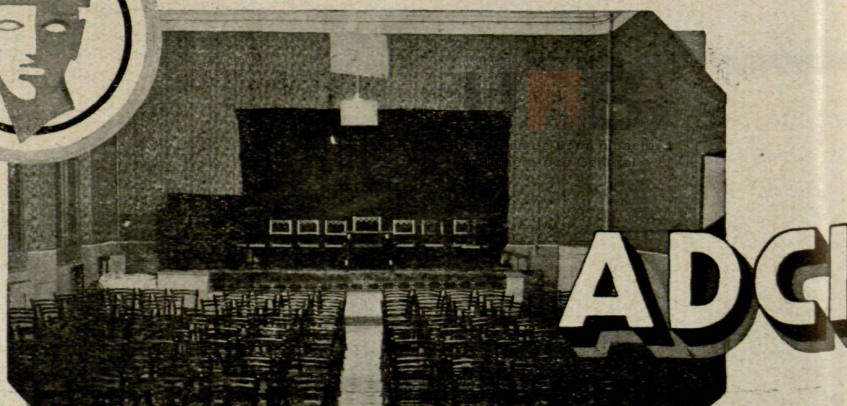
Continuant la seva lluita, l'Associació va emprendre la campanya per a l'obtenció del descans dominical. Acció que va costar la clausura de l'Associació i nous empresonaments, acomiadaments i persecussions. Malgrat tot, es va aconseguir un triomf total.

No ens estendrem en parlar de la vaga sostinguda l'any 1936, per estar a la memòria de tots, com es va posar a prova l'esperit de lluita i el tremp sindical dels associats, aconseguint-se unes millores que varen satisfer els més exigents.

En la plenitud de la seva força—l'Associació compta amb 1.800 afiliats—té audaciosos projectes com: la construcció de l'edifici social, constitució de la mutualitat contra l'atur forçós, vellesa i enfermetat, apertura de cursets de perfecció tècnica i professional, ampliació de la biblioteca, etc.

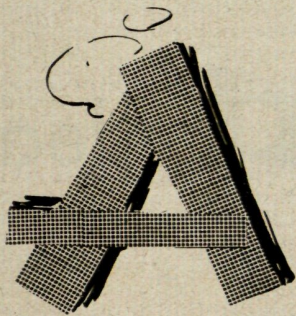
Quan el futur judiqui imparcialment la història de la nostra ciutat, forçosament haurà de posar en lloc prominent l'ASSOCIACIÓ DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA, que amb passa ferma i vigorosa ha sabut ocupar dignament el seu lloc en la lluita per l'obtenció dels objectius més preuats dels homes dignes: El Progrés i la Llibertat.

Manresa, juny del 1937.

ELS USUFRUCTADORS DE L'AUTÈNTICA "REVOLUCIÓ"

LES REPUBLICAQUETES MUNICIPALS AUTÒNOMES

conseqüència de la convulsió que seguí al frustrat aixecament feixista del 19 de Juliol, s'han produït a Catalunya una sèrie de fenòmens de caire econòmic, social i polític, d'un caràcter força particular i que assenyalava fidelment quin és la moral i la mentalitat d'un cert nucli de «revolucionaris». Un d'aquests fenòmens, l'existència del qual volem posar de relleu per la seva abundor, és la creació del que po-

driem nomenar Republicaquetes Municipals Autònomes.

Si algú ha suposat alguna vegada que no erem un país d'estadistes, hauria de rectificar el seu criteri. Després del 19 de juliol s'ha pogut constatar que el que sobraven eren homes amb «facultats» i més que disposats a ocupar els llocs que fossin convenientes. Hem de dir amb facultats, perquè si així no fós, no haurien pogut crear-se i menys desenvolupar-se, el seguit de Republicaquetes Municipals Autònomes, amb que s'han constituït una part molt considerable d'Ajuntaments de Catalunya, convertint-se en veritables estats autònoms urbans o rurals.

La majoria d'aquestes republicaquetes, s'han constituït amb les diverses rames o departaments amb que es troben constituïts els estats, i solament acostuma a faltar-ne un, que fins a la data no han cregut necessari crear, i és el Departament del Sentit Comú; el demés està cobert per haver sorgit com els bolets al bosc, economistes, generals, hisendistes, magistrats, financers, distribuïdors de la producció local o interlocal, i tot el necessari en un estat autònom.

Amb l'aspecte comercial i per ésser més autònomes, algunes d'elles s'han contingentat i, per tant, l'exportació local es fa per mitjà de contingents degudament concertats amb altres republicaquetes semblants, i prèvies les formalitats necessàries; quant a l'importació, (apart de la que es produeix per mitjà de l'intercanvi contingentat) algunes vegades es fa per la via corrent o legal, però en altres ocasions, si es pot, es fa emprant el sistema dels expedicionaris fenicis, que canviaven uns articles amb altres o pagaven els que adquirien, quan la part amb que comerciaven consideraven que era tant forta o més que ells, però quan s'adonaven que era més feble, s'emportaven els articles sense lliurar-ne d'altres, ni pagar-los.

L'estructuració econòmica de les diverses fonts de producció establertes a aquestes republicaquetes autònomes, ha restat supeditada a la mena de teories de l'economista que els hi hagi caigut en sort, però generalment és una gama d'incongruències i d'invents de tota mena, barrejats els uns amb els altres, però que en resum porten a la conqüència de treballar el menys possible, cobrar el màxim que es pugui, i quan s'acabi el numerari fer cap a l'Oficina Reguladora de Salariis a buscar-ne.

Referent a legalismes no cal ni parlar-ne; aquets homes que regenten les republicaquetes, la majoria dels quals no són catalans, i els que ho són, actuen en llocs on no han nascut, viscut, ni pensen viure, s'han inventat unes lleis per regir-se, adaptades a la seva comoditat i conveniències i, per tant, no els és necessari atendre's a legislació d'altre mena que la seva, car la llei municipal i els decrets del govern no serviren més que per entorpir això que ells en diuen revolució. Quant a justícia, s'han irrogat en molts casos l'administració de la mateixa, practicant-la amb caràcter simple i expeditiu, sense rastre i sense responsabilitat.

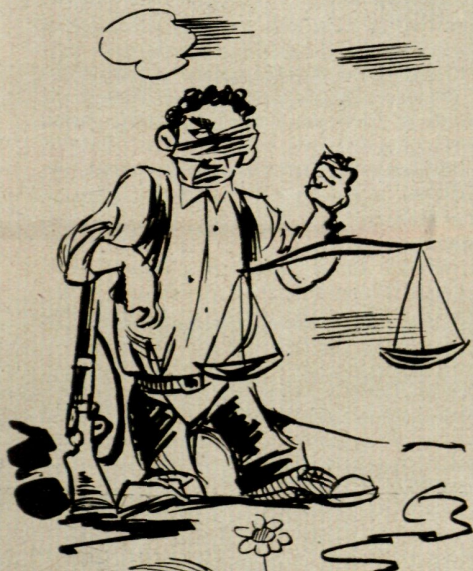
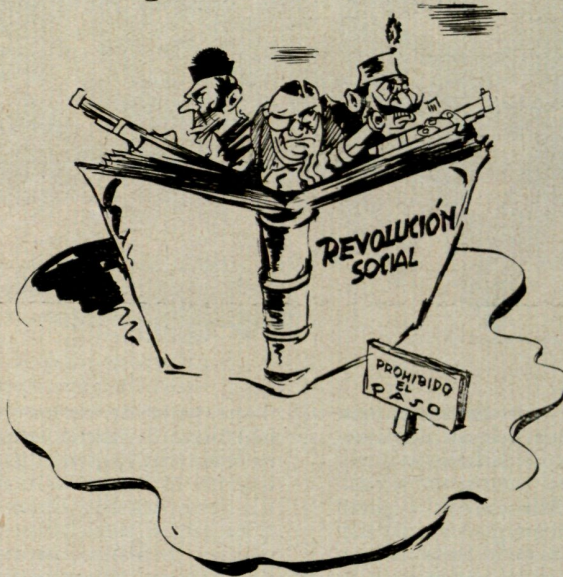
A molts homes que han actuat o actuen en aquestes republicaquetes, no s'els pot contradir, doncs el contradir-los equival a passar per contrarrevolucionari, tota vegada que aquests procediments són per ells revolucionaris, i d'aquesta mena de mercaderia ells en tenen l'exclusiva.

Les lleis fonamentals per les quals es regeixen aquesta mena de subjectes són: la barra. (Fóra curiós fer un anàlisi del seu cutis per emprar-lo com a blindatge) i un motonisme cent per cent. Un motonisme fonamentat en la prudència i el bon sentit dels altres, puix com ja es sabut l'agressivitat d'aquests subjectes és augmentativa en relació a la debilitat de les seves víctimes.

Moltes altres característiques podriem assenyalar de les Republicaquetes Municipals Autònomes. Tantes i amb tals tintes que hom podria creure són producte de la nostra fantasia. Dissortadament una gran part de la Catalunya rural ha tingut ocasió o encara en té d'experimentar les «delícies» d'estar regits per aquests «estadistes», de segona mà i usufructuadors indiscutibles de l'autèntica «revolució»...

Contra això cal una actitud enèrgica, contra més enèrgica millor. Cal evitar l'ensorrament dels municipis, que són de fet els punts bàsics de l'organització econòmica i social de Catalunya.

JOSEP FLOR DE LIS

Evoco els meus 19 anys de l'any 1917 a París, com una il·lusió en les realitats de la vida subjectiva del present.

Anys de neguit d'indòmit a la deriva amb un bon bagatge d'anhels literaris; anys de frisançes bèl·licament terribles que donaven a la capital francesa l'encís d'una situació anormal, en folia de races i de cobejances, i a mi l'entusiasme del sacrifici per un ideal imprècis per bé que dominant.

La guerra desolà els cenacles d'art i de literatura que havien fet forrolla i hom en creà de nous que no deixaven d'ésser menys desolats perquè agrupaven deixalles espirituals del front de batalla i, més que cenacles, semblaven refugis de mutilats o d'inútils per al combat. Allà anaven a parar els artistes que havien deixat a les trinxeres quelcom de llur organisme, allà es trobaven amb els nafrats de la lluita corrent que havien restat civils i que els acollien amb l'ampla, callada i humanitària abraçada dels resignats.

A un estranger li era molt difícil d'entaforar-se als locals on es forjava la literatura d'ara, potser perquè eren els únics llocs on es parlava de la hecatombe mundial amb tota la seva cruesa i amb el cor sagnant, mentre pels grans bulevards, i cap a la vessant de Montmartre que els fa de respall, s'hi removia epilèpticament, en l'espasme del gaudi més estrident, la vida irreflexiva del París que no despertava a l'angoixa fins que les «torpilles» enemigues es clavaven al seu flanc com missatges alats dels qui sofrien al front.

Alguns tallers restaven abandonats i desapareixien darrera

● El cabaret de «Lapin Agile»

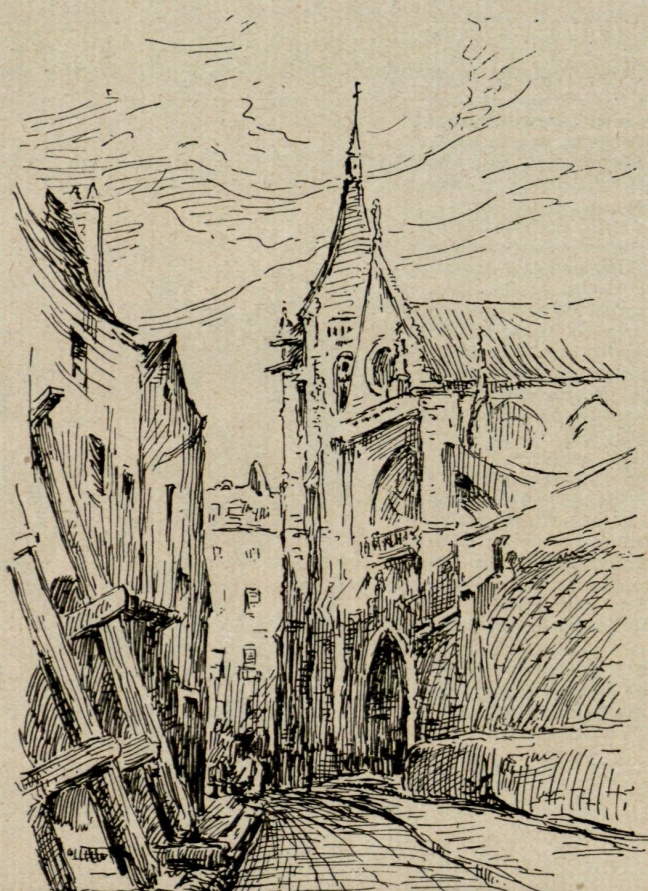
d'una paret de verdor que obstruïa totes les obertures. La mobilització s'havia emportat els quimèrics que allà dintre es debateren contra la gana i la indiferència i a llurs dies arbitraris havien succeït els dies contundents de la trinxera. Els joves, els barbamecs que encara no havien estat cridats a les armes, s'allotjaven en palaus d'insomni construïts amb planxes de llauna, cartrons i desferres de cases demolides. Esguardaven passar la gent amb aires de gran duc, la xalina i el fum de la pipa al vent, els pantalons abombats i el cap de l'amiga recolzat a l'espatlla. Al vespre, us els trobàveu al cabaret del «Lapin agile», del qual tantes coses podria explicar-ne, a la taverna del simpàtic i hospitalari Brivot del carrer del Mont-Cenis o en algun altre indret on es cantava, es bevia i es reia a pleret.

El diumenge a la tarda, passada la porta de Clignancourt, enllà de la muralla de les fortificacions, hom trobava els paries de Montmartre badant entre els munts de llibres del *Marché au puces* o escoltant els xarlatans enfilats dalt d'una carroça, els quals intercalaven llurs peroracions de marxant de vell amb pensaments de Kant, La Réchaufoncault, Víctor Hugo i propis. I pels carrers i avingudes afluent al cim del turó llegendari, miracle i famós, al costat de la gent desaprensiva del *milieu*, del vici avivat per les concupiscències produïdes per la guerra, frec a frec dels pelegrins que pujaven al temple a pregar pels qui sofrien a la guerra mentre els emboscats i aprofitadors es tornaven lluent, hi vagaven els bohemis de l'art i de les lletres com éssers d'una altra raça, com nòmades recercadors de les coses belles, condemnats a un estacionament que els privava de produir quelcom de consistent perquè els mancava l'aire i l'encís de les rutes lliures.

A l'altra banda del Sena, Barri Llatí i Montparnasse, uns altres elements s'afanyaven amb moviments i ambicions més al dia, i com que les diversions, el tràfec amorós ostentori i devingut espectacle encara no s'havia arrapat per les vies i places del districte d'aspecte burgès, travessat per l'interminable carrer de Vaugirard, la vida dels artistes s'esllanguia pels molls del riu, per la silenciosa illa de Sant Louis, pels voltants de l'Odeon, de l'estació de Montparnasse i carrer de Rennes avall, com la dels estudiants entorn del Museu de Luxemburg, del Panteó, de la Sorbonne i per la plaça de Saint Michel, units en un viure romàntic i de murri que es dilatava per les grans sales de ball com un exponent de joventut, de camaraderia i d'amor lliure.

Amor, poesia, glòria. Heus-ací la trilogia que [els conreadors de l'art i de les lletres, joves i vells, portaven al front com una mena d'estel guaiador en el laberint d'aquell barri on la il·lusió regnava, voltat d'una multitud estudiantosa i pràctica i d'una altra aferrada a les materialitats de la vida que els tolerava i contestava a llurs somnis amb un arronçament d'espatlles.

El nombre d'artistes o d'aspirants era més crescut que a Montmartre i, per bé que la guerra hi havia fet els mateixos estralls, hom no se n'adonava perquè hi abundaven els estrangers, els quals constituïen una agosarada legió que ho sacse-

● L'Església de Sant-Severin

java tot en absència dels del país i que després s'ha anat disseminant per les quatre parts del món.

Tot el que tenia sabor artístic o allà on es reunien quatre amics, es notava latent l'esperit elevat que animava el barri per damunt de les tristors de la conflagració europea. L'element internacional, barrejat en tots els ordres de la vida ciutadana, dissipava l'atmosfera de tempesta que arribava del front de batalla, i és per això que París donava la sensació d'ésser impietosament indiferent als sofriments de tota la França, de tot el món.

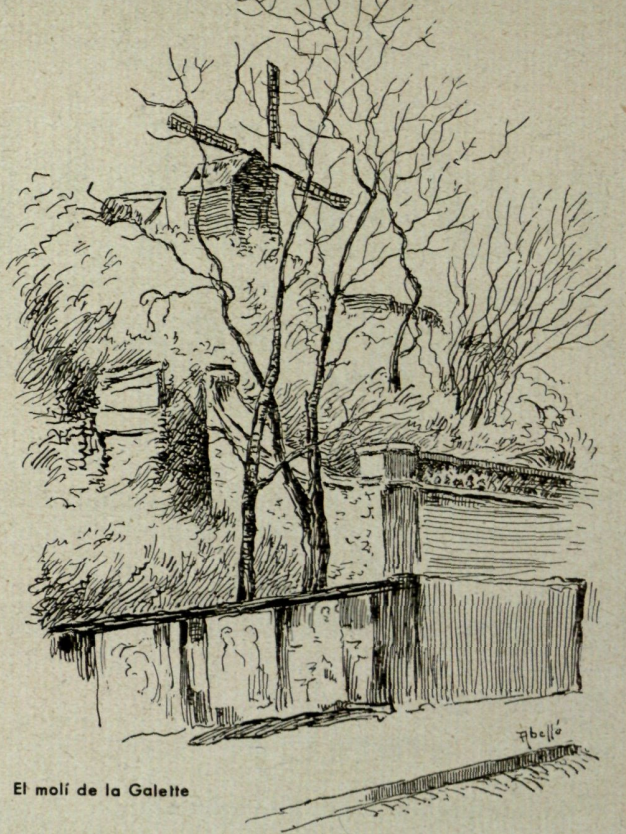
La vida intel·lectual i artística de la banda esquerra del Sena era ben bé altra cosa que la de la banda dreta, la qual s'enfilava cap a Montmartre com per abastar els cims. Les caixes de llibres i estampes anacròniques instal·lades a la barana esquerra del riu, des de Nôtre-Dame al Quay d'Orsay, constituïen una ferma frontera no exempta de llegendes sobre la pedanteria que els de Montmartre atribuïen als del Barri Llatí.

La guerra trasbalsà desastrosament l'esperit i la vida interior de París, però tingué la virtut d'interrompre l'obra de destrucció que ja havia començat amb la demolició de llocs meravellosament bells del turó i de la riba esquerra.

Tant els molins esbelta i fràgils de Montmartre, les ales immòbils dels quals fremien al vent per damunt dels tallers en forma de colomar, dels quals sortien cants, música i crits domèsticament subversius, com les golfes del Barri Llatí i Montparnasse bategant de vida artística per damunt dels carrers de sordidesa romàntica o de mercantilisme incoherent, eren nerals de l'antiga bohèmia, a la qual sols semblaven retre pleitesia uns quants arbitraris músics, poetes o pintors que evolucionaven per entre la gent com habitants d'un món imaginari.

La guerra havia clavat a la massa pintoresca i estrafolària de l'art una falconada tremenda i del decandiment general dels homes en la lluita armada havia de sortir-ne una generació d'artistes i intel·lectuals formats en el sofriment.

Les modernes cases desafiadors i actives com a grata-cels s'aixecaren allà on abans s'hi aclofava un lloc històric i sentimental mentre unes tendències noves i violentes s'imposaven arreu on les coses elevades feien la viu-viu amb regust de paralisme. Els vells, els inútils i els joves que formaven en les fileres de conreadors de les coses de l'esperit i de la bellesa, vivien sota la influència dels qui lluitaven contra els invasors i, més que una existència d'aparences intel·lectuals, la que portaven era purament de francès que se sent ferit en el més pregon de la seva personalitat. Cal reconèixer, però, que llurs companys, amb uniforme de soldat i sentiments de bondat il·limitada, ajudaven a crear un ambient que, més que patriòtic, era el que es crea entorn de la bèstia humana mortífera. Per això no estaven per exhibicionismes i, enlloc d'esguardar les profunditats xiroies del passat alegre de Mont-

El molí de la Galette

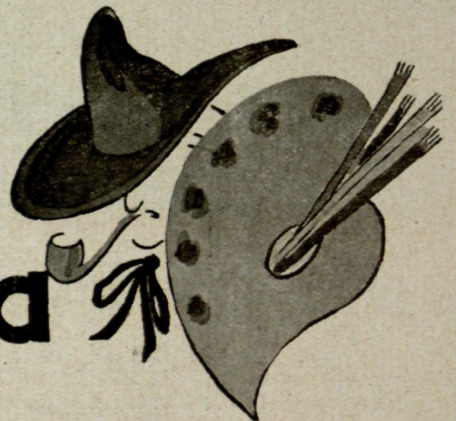
martre i del Barri Llatí, es concentraven per a desxifrar l'enigma social que la guerra anava creant.

L'atmosfera intel·lectual d'alguns reconcs de la formidable capital era la que m'atreia enmig del seu frenesí. Alliberat, però, dels motllos d'una societat tocada i posada, més aviat em deixava emportar pels qui blasraven de la guerra que no pas pels qui s'entossudien a mostrar-nos-la bonica, subjugadora, heròica i tan digna com un episodi guerrer dels temps que no hem viscut i que ens captiva a través d'unes pàgines escrites amb tanta destresa com mala intenció.

Per això em plavia d'endinsar-me en el camp de les lletres que els folicularis pseudo-patriotes titllaven de derrotistes sense tenir en compte que, llevat d'alguns que dintre la política ho eren desvergonyidament, els qui noblement pugnaven en la literatura per una pau humanitària ho feien impel·lits per la conseqüència viva i violenta que els arribava del front pels pocs companys que havien subsistit a l'esmicollament guerrer, sense heroisme, en la foscor rogenca de les trinxeres.

Ferran Canyameres

Círcol Artístic de Manresa

A través d'aquelles exposicions de pintura que fins ara s'havien vingut celebrant anualment coincidint amb les diades de la Festa Major, i d'altres exposicions diverses i esporàdiques, s'anaren revelant un estol, cada vegada més considerable, de pintors i dibuixants de bona qualitat.

En el Cercle Artístic de Manresa s'hi agrupen avui dia tots aquests artistes, que en sumar així els seus esforços i vocacions constitueixen una veritable escola de pintura local, informada per unes autèntiques ànsies de renovació i perfecció artístiques.

Des de la seva recent creació, el Cercle Artístic ha organitzat una exposició de pintures. L'exposició de Primavera, de l'any passat d'un èxit falguer, si bé la seva activitat, en aquest aspecte, s'ha vist paralitzada a conseqüència dels fets esdevinguts d'ençà del 19 de Juliol.

Darrerament l'entitat s'encarregà del decorat del gran cafè «La Gàbia», tasca que confià al mestre Evarist Basiana, exponent màxim de la pintura moderna a casa nostra.

No volem ací citar noms ni lloar per sistema; creiem però que les activitats del Cercle Artístic de Manresa són prometedores tant per la constància i vocació dels artistes que aplega com pel talent i originalitat que es revela en alguns d'ells.

CATALUNYA

no abandona els caiguts

Manresa serà la primera ciutat de la Península en posseir una escola per a la reeducació dels mutilats de guerra

TAL vegada, més que la descripció del bombardeig més terrible, de la lluita més sagnant, de la massacre més espantosa, dóna una idea de tot l'horror de la guerra la vista d'un mutilat. D'un home que en compliment del seu deure acudí al front de combat ple de vigor material i espiritual i que després—per l'esclat d'una granada o el raig de dispars d'una metralladora—, retornà a la rera-guarda amb les ferides en la seva carn i amb la més punyent de les pesombres en l'ànima.

I aquest darrer dolor és infinitament superior al do'or físic. La certitud de la seva inferioritat davant la vida. Cal tenir això en compte. Una cama o un braç menys, és quelcom més que el que literalment aquests mots signifiquen. És una gran ombra negra en l'esperit del mutilat. Ja no tornarà a ésser com abans! Al costat d'altres éssers feliços gaudiran de tots els fruits de la vida, el mutilat serà quelcom al marge, quelcom desplaçat...

JOSEP BAIXERAS
Cap del Departament de Mutilats de Guerra de la Conselleria de Treball

El mutilat accentúa fins l'infinit les tintes del seu paisatge interior. Si hom s'ho mira, però, des del marge, s'adona de que l'inferioritat del mutilat, respecte els demés homes, no és tan gran com algú pot imaginar-se i de que per a aquestes víctimes del feixisme no s'ha amagat, ni molt menys, el sol de l'esperança i de la il·lusió. Fer arribar al seu espeit aquesta certesa, fer-li veure la seva veritable situació, allunyant d'ell les preocupacions malaltisses i injustificades, és la terapèutica a seguir. Una terapèutica moral de maravellosos resultats.

Cal inculcar aquest sa optimisme a l'ànima del mutilat. Des del moment que el mutilat es dongui compte de que pot guanyar-se la vida com els altres germans, que pot mantenir una família, la que tingui o pensi constituir, i de que res el priva fruir de la vida de relació, aleshores podrem dir, sense caure en l'hipèrbole, que gairebé deixarà d'ésser un mutilat.

En aquest sentit. En el de la curació moral i material del mutilat, Catalunya, a través del Departament de Mutilats de Guerra de la Conselleria de Treball, ha iniciat una gran tasca de múltiples aspectes. D'un d'ells en parlarem preferentment. Es tracta de la creació de l'Escola de Reeducació de Mutilats de Guerra. Magnífica iniciativa i primer organisme d'aquestes característiques creat a Espanya.

Es precis remarcar aquesta circumstància; Espanya ha tingut guerres crudels: Cuba i el Marroc deixaren en el nostre poble llurs sagnants senyals. Molts dels esguerrats hagueren de viure de la caritat pública.

* * *

Al front del Departament de Mutilats de Guerra de la Conselleria de Treball, hi ha Josep Baixeras. Josep Baixeras, és un dels valors positius de la Catalunya revolucionària. Un home que, calladament, sense estridències i auto-reclams, ve portant a cap una magnífica tasca des d'un lloc de tantes dificultats organitzatives, com és el seu departament en les actuals circumstàncies.

—La primera escola de Reeducació de Mutilats—ens explica—s'està habilitant a Manresa, a l'antic convent de les Saleses, que ens ha estat generosament cedit per l'Ajuntament manresà. És un lloc magnífic des del punt de mira sanitari i té l'avantatge d'estar situat en una localitat fabril, que ens permetrà oportunament l'ocupació en les seves manufactures dels mutilats aptes. L'objectiu d'aquesta Institució el defineix el seu títol «Escola de Reeducació de Mutilats de Gue-

rra). Readaptar els mutilats que no puguin tornar a exercir les seves anteriors professions [o oficis,] a noves ocupacions que els permetin guanyar-se la vida dignament. No us en puc parlar en detall perquè encara està en període d'estructuració. Us diré que s'organitza i habilita prenent com a model les institucions [d'aquest país] existents a diversos països i particularment les de França, l'estructuració i procediments de les quals, viatge realitzat a la veïna república amb aquest objecte.

De l'antic convent, sols hem deixat les parets mestres. Amb això ja us fareu càrrec de l'importància de les obres que s'estan realitzant.

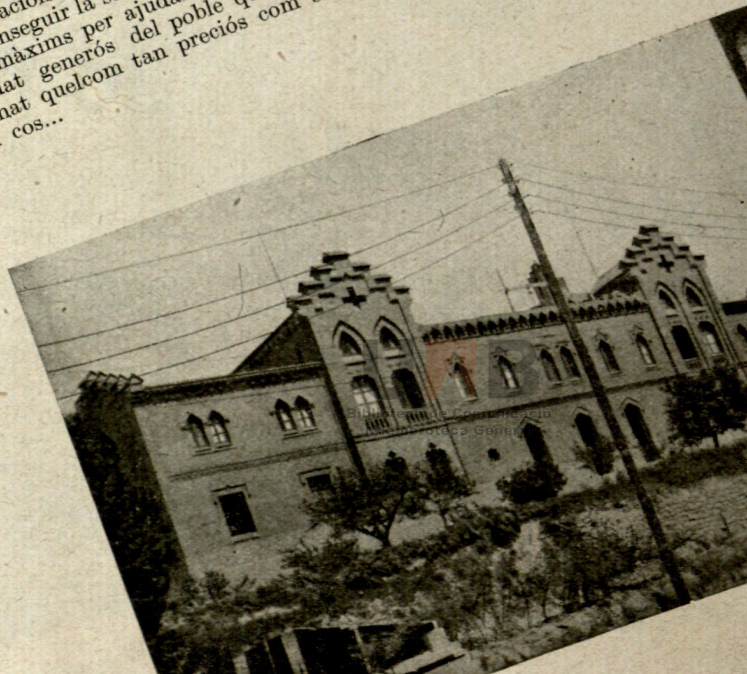
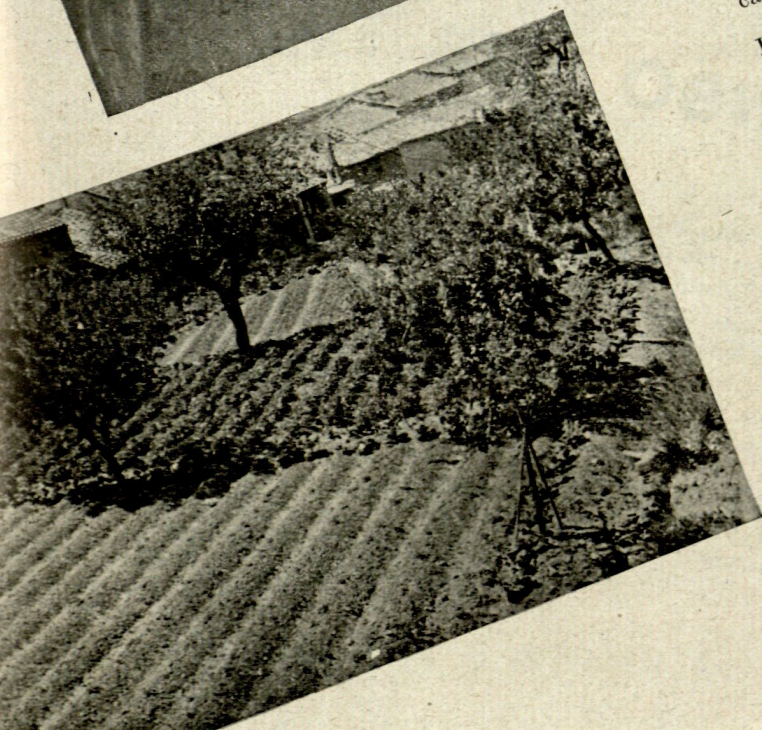
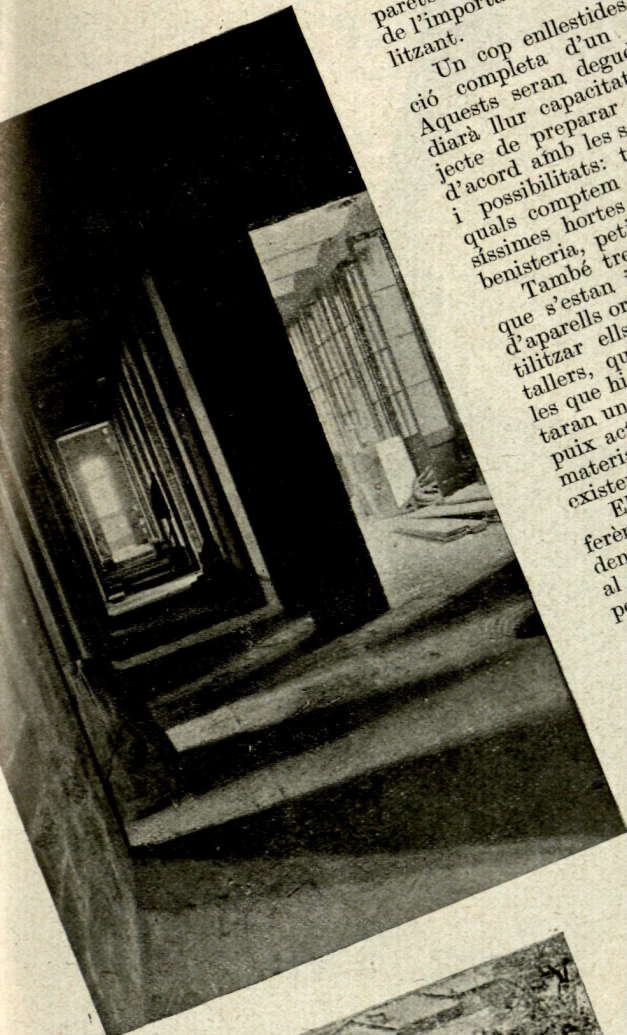
Un cop enllestides permetran l'instal·lació completa d'un centenar de mutilats. Aquests seran degudament atesos i s'estudiarà llur capacitat i disposició, amb l'objecte de preparar o reeducar cada mutilat d'acord amb les seves preferències, aptituds i possibilitats: treballs agrícoles, per als quals comptem a l'escola amb unes extensíssimes hortes i grans jardins; tallers d'ebenisteria, petita mecànica, sistelleria, etc. També treballaran en uns grans tallers que s'estan instal·lant per a la fabricació d'aparells ortopèdics que després hauran d'utilitzar ells i els seus companys. Aquests tallers, que són una de les realitzacions en les que hi tinc un més gran interès, representaran un gran avantatge quant a rendiment, puix actualment, degut a la gran precisió que tenim d'aquest material, he hagut d'intervenir en els tallers d'ortopèdia existents i portar a cap en ells una producció intensiva... Els mutilats—continua explicant Baixeras—tindran preferència per a ésser empleats en tasques en les que sigui evident la seva eficiència. També seran preferits en ocupacions al servei de l'Estat i dels organismes oficials, com són els de porters i similars. Procurarem ajudar-los en tot i per tot.

* * *

Us haig de remarcar també, segueix dient Baixeras, que tenim el projecte de crear granges agrícoles regentades per mutilats, per al qual aprofitarem diversos i magnífics llocs que poseeix Catalunya. Malgrat el volum de les obres realitzades i per realitzar, del que us donarà idea el seu pressupost de 400,000 pessetes, confio en que quedarà enllestida dins un termini de tres mesos.

Es de remarcar la col·laboració de l'Institut Psiquiàtric de la Generalitat, sota la direcció del Doctor Mira, de la capacitat i entusiasme del qual cal fer els majors elogis. Em proposo incrementar la venda del Segell Pro-mutilats. L'he dut a l'Exposició de París. Espero, millor dit tinc la seguretat—acabà dient Josep Baixeras—de que totes les organitzacions antifeixistes franceses ens ajudaran en la tasca d'aconseguir la seva màxima divulgació. Hem de fer els esforços màxims per ajudar en tots els terrenys al mutilat... Al soldat que per la causa de la llibertat ha donat quelcom tan preciós com són els trossos del seu propi cos...

R. G.

Cinema

JO PENSO AMB TU... per Emili Calvo

QUAN es arribada l'hora de donar comiat a la vida, tots som una mica febles, no podem ni saben estar-nos de sentir una mica de por, una instintiva basarda davant de l'Inconegut. No és amable parlar de l'Implacable, però mantes vegades hom té absoluta necessitat de fer-ho. Ella bé prou s'encarrega d'encreuar-se en el nostre camí. Sentim, més que veiem, la seva ombra negra. Ara, és una artista famosa de la pantalla cinematogràfica, la blonda Jean Harlow, la que ha traspasat la porta misteriosa d'aquest més enllà. Jo sé perquè les primeres paraules d'aquest article són «Jo penso amb tu»... Bé és veritat que tothom diu que res no hi ha al món perdurable, etern, continuat, com no sigui la mort. Però jo crec, que també hi ha el record. Potser em contestareu que el temps és el seu pijor enemic, però sigueu-me sincers, veritat que per res del món, oblidariu certs records que són el perfum de la nostra vida, el neguit del vostre passat, l'aliciant del vostre present o l'esperança del vostre futur, i que fins i tot jo gosaria dir que són com part inseparable de la nostra ànima? Així doncs, fet aquest petit preàmbul jo crec que em perdonareu la tristesa del tema.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Aquest record, i el meu millor pensament són avui per ella. L'amic del cinema no sempre pot disposar d'una veritat sincera per fer els seus comentaris. Aquest constant mentir a que ens té acostumats el cinema ha influït de forma decisiva en el lector aficionat al seté art. Són comptades les vegades que hom creu les notícies que la premsa ens ofereix. Sempre dubten. Exageració. Bluff. Publicitat. Són els inductors principals de tota notícia que tingui relació amb el cinema

Més, per dissortat avui, la notícia és una veritat trista. Als vint-i-sis anys ha mort, gairebé sense malaltia sapiguda, la nostra admirada actriu Jean Harlow (per nosaltres sempre serà Jean Harlow, amb tot hi que ja sabem que aquest no és el seu veritable nom) i davant del fet, ens succeeix un cop més, com quan la mort de Willy Rogers, com quan la desaparició de molts altres artistes de la pantalla. Sembla que la fugida eterna dels artistes cine matogràfics tingui quelcom de impossible, de irreal. I jo com molts altres, suposo que això és degut a que en el seu art hi ha la meravella de l'ombra, dels blancs i negres, i els personatges per més que ho vulguin no poden acabar de sobte. Per perdre en el no-res, tenen que sofrir el martiri de l'oblit, desaparèixer darrera la pinsellada grisa del temps i poc a poc, perdre intensitat, personalitat. Viuen mentre resti un pensament que giri vers la seva memòria i la seva vida de cel luloide que va desgranant-se, augmentada engrandida per la llenterna màgica davant la superfície platinada de la pantalla. Segons dades que poseim, són tres o quatre els films que resten inèdits de Jean Harlow. «Suzy» amb Cary Grant i Franchot Tone. Una aventura de triangle d'amor en la Gran Guerra. «Enredos de una dama» junt a William Powell, Spencer Tracy y Myrna Loy. El títol es prou explicatiu. «Personal Property» formant parella amb Robert Taylor, l'afortunat galan, ara de moda a Amèrica, per la seva actuació junt a la Greta Garbo, en «La Dama de las Camelias». I encara potser alguna altra. Es indiferent el nom. Nosaltres parlem del record i d'aquesta mena de supervivència que dona el cinema. Ella s'ha n'anat, però resta fort, viu, cremant, davant nostre el seu record, intensificat per els fotogrames de les seves produccions. Aquest es el greu misteri. Quan durarà el record? Fins quan la seva imatge serà fixe dins el nostre cervell? I ja ho veieu, sense donar-me compte he parlat de la immortalitat i del record perdurable... Per què parlar més de l'ahir? Es ple de records i de tristesses. Millor és omplir el avui i el demà, amb l'idea que fou un somni l'ahir i que la felicitat sols existeix en el demà... Sempre en el demà... i com únic tribut d'admiració repetim suaument: «Jo penso amb tu»...

film inèdit. Jean Harlow, amb Cary Grant

FRED MAC MURRAY

l'ídol de moda al món sencer, que s'ha situat entre les primeres personalitats del cinema, en interpretar, en forma admirable, els films Paramount de gran espectacle «Herència de mort», en colors naturals, de l'animador Henry Hathawa, i «La Donzella de Salem» del director Franck Lloyd.

PERQUÈ NO S'ESTRENEN NOVES PEL·LÍCULES

ENS trobem ja al final del carreró sense sortida on havia de conduir-nos la política seguida pel S.U.E.P. amb les cases llogadores de films. No hi han pel·lícules! I el pitxor del cas és que no n'hi ha ni en vindran de noves, perquè els editors americans, en veure que els directius del Sindicat Unic d'Espectacles Públics no han complert cap de les clàusules acordades l'any passat a París, s'han considerat perjudicats, per no emprar un altre mot més addient, i han desistit d'enviar nou material mentre durin les actuals anormalitats de contractació.

***

Quan a les cases espanyoles importadores, és absurd pensar que puguin portar a Espanya ni un metre de film. En primer lloc per l'impossibilitat d'adquirir divises estrangeres. Però encara que els fós possible efectuar els seus pagaments a l'estranger, tampoc podrien fer-ho. Estan gairebé a la ruina. Els preus a que s'han vist obligats a llogar els films, per la raó de la força, els han dut a la misèria i, per altra part, la majoria de les pel·lícules que varen adquirir, sols han pogut explotar-les a una part d'Espanya.

L'importació, doncs, s'ha de descartar com a cosa absurda degut al que hem esmentat i també, per què no parlar clar?, perquè mentre la propietat privada no tingui totes aquelles garanties que de fet li confereix la carta constitucional del país, és utòpic pensar que es trobarà qui vulgui invertir el seu peculí amb negocis dels que no pot ésser ni tan sols un administrador amb plena autoritat.

***

A mesura que a la nostra reraguarda vagi imperant el respecte més absolut als béns legítimament adquirits, es revifaran les activitats avui mortes o bé estancades. I no ens referim en aquest cas concret a la propietat privada, sinó també a l'explotada en règim col·lectiu, socialitzat o com sigui. Mentre pugui presentar-se un subjecte en nom d'un «comitè econòmic» qualsevol a endur-se'n productes pel preu que al comitè li convingui — o bé requisar-los o incautar-se'n — no hi haurà possibilitat de contractació normal.

***

Els directius del S.U.E.P., varen acordar a París, que pagarien els mateixos lloguers que els anys anteriors, amb el descompte d'un 30 % en atenció a les circumstàncies anormals que travessava el país. Però mai podien imaginar-se els editors americans que aquest 30 % havia de convertir-se en un 200 i de vegades fins en un 400 % de rebaixa com ha succeït en la pràctica. Si no hi hagués hagut negoci per a cap de les parts contractants no quedava altre remei que inclinar-se davant la fatalitat i si el negoci d'Espanya no donava, esperar altre temps millor. Però com els que posen l'espectacle han pogut comprovar que l'anormalitat de la guerra en lloc de proporcionar pèrdues als cinemes, els ha produït una gran aflluència de públic molt superior a la que registraven en temps normal, perquè mai s'havia vist córrer el diner com ara, en comprovar que no se'ls pagava ni la meitat del fixat, s'han considerat enganyats i es neguen a trametre nous films, perquè no volen ésser espoliats a ciència i consciència.

Ens consta que les filials espanyoles de les cases americanes han realitzat i realitzen tots els esforços imaginables per obtenir la tramesa de noves pel·lícules, però tots els seus esforços són inútils, perquè els yanquis no es deixen convèncer per cants de sirena. Els balanços parlen amb una claretat meridiana i els yanquis són homes que únicament fien en la positivitat dels números.

L'expoliació de que són objecte en els lloguers, ve agravada per altres causes. En primer lloc, les despeses generals han crescut. A més de la contribució de guerra existeix el fet que, des de fa un any la majoria dels sous del personal han sofert un augment d'un cent per cent, per terme mig. Si afegim que els ingressos han disminuït en major proporció, es comprendrà que Espanya, tal com estan les coses, els interessa molt poc o res. No han negat el subministre d'aquelles pel·lícules que ja estaven al país, per tèmper que podés sofrir l'integritat personal dels funcionaris responsables de la direcció de llurs empreses, però sí es neguen rodonament a noves trameses que no han de resultar-los no ja beneficiosos sinó tan sols compensadors.

***

A més, s'han trobat davant d'un fet no menys desagradable. Es corrent que quant algú es fa càrrec del negoci d'un tercer, es faci càrrec també del actiu i passiu. Es el normal, el moral i el que prescriu el Decret de la Generalitat. Però el S.U.E.P. no ha estat en aquest cas per normalitats ni legalitats. Malgrat la promesa que feu de pagar els saldos que les empreses incautades tenien als llogadors de pel·lícules, la veritat és que aquests no han cobrat encara ni una pesseta dels crèdits que tenien pendents el 19 de juliol, crèdits que puguen molts cents de milers de pessetes. Davant d'aquestes informalitats es compren que estiguin disposats a trencar tota relació comercial, amb el perjudici consegüent per als treballadors espanyols, que una vegada hagin esgotat les reserves bancàries de les cases i la possibilitat de llogar films que tothom ha vist, restaran a la misèria.

S'ha arribat a aquest punt per desconèixer una de les parts el que és l'ètica comercial. Els dirigents del S.U.E.P. s'han oblidat de que, en el negoci cinematogràfic, ells no posaven més que la part de que s'han incautat: les parets i aparells de producció. L'espectacle el posaven i el posen encara els editors estrangers, americans en un 75 %. En bona lògica l'empresari i el productor són dos socis. L'un posa el saló i l'altre l'espectacle. Era de suposar que si un d'aquests dos socis es veia d'una manera sistemàtica enganyat, posés termini a una societat que sols podia produir-li pèrdues, en tant que l'altre aconseguia enormes beneficis.

Els ciutadans catalans que es lamenten de que no es projecten pel·lícules noves; de que la majoria de les que es passen les han vist més d'una vegada, no han de culpar-ne als representants de les cases editores de films. Prou pena tenen ells de veure que negre se'ls-hi presenta el pervindre, degut a que els qui porten ací la direcció de l'espectacle, s'han cregut que podien tractar els productors estrangers, com a un patró de perruqueria.

KATHARINE HEPBURN

KATHARINA HEPBURN i Fred Mc Murray, els dos protagonistes de «Somnis de Joventut.»

L'estrella sense parió, i la seva genial creació en "Somnis de Joventut"

KATHARINE HEPBURN la debutant d'un dia, que aconseguí esbalair a tots els cercles cinematogràfics del món, i que deturà la ploma de tots els escriptors amanerats, en un moment de dubte i d'indecisió; torna al cinema protagonitzant un film que podríem anomenar únic, precisament per la seva simplicitat i pel seu estil.

Les protagonitzacions de les estrelles del cinema, l'estil tràgic o semitràgic, tenen una pendent on amb suavitat llisquen les actrius consagrades a la pantalla. No és complex prendre un rostre femení, atraient i popular, i tramar al seu entorn una tragèdia gran-

diosa, que li dongui ocasió a la diva, per demostrar davant la cambra els més teatrals—millor encara, siguem sincers—els més cinematogràfics gestos de dolor, i d'elegant esllanguiment.

El renom d'algunes estrelles, és purament circumstancial. Amb un bon film, no hi ha estrella dolenta; és indiscutible. La

personalitat d'una protagonista, la fa el tema, l'assumpte que desenvolupa l'acció, un argument de fibra i d'envergadura, una odisea més o menys truculenta, on ella, pot ferse mestressa del moment, la heroïna dels efectismes de cel·luloide. Una prova és el renom que un dia tingué la gran tràgica italiana Francesca Bertini, i el que va aconseguir Greta Garbo la sueca, i més tard l'alemanya Marlène Dietrich.

Totes han estat protagonistes d'assumpes que emocionaven, que relataven un calvari fet de cigarretes turques, copes de xampany, viatges a bord de grans trasatlàntics, adulteris i esquitllades més o menys autèntiques o rebuscades. Així veierem a les dives del cinema, així ens emmetzinem una mica del seu «perfum» mundial, i del seu dolor fet per mitjà d'una successió de fotografies.

KATHARINE HEPBURN, no ha estat així. No ho fou mai. Els seus papers tingueren sempre la fibra de quelcom que suggestionava al públic.

I per si fos poc, el nostre judici entorn de l'estrella, l'últim film SOMNIS DE JOVENTUT, ens la presenta baix un prisme de naturalitat completament distinta. KATHARINE HEPBURN, no és ací una tràgica una dona complicada i dubtosa. És simplement una minyona. Una doneta provinciana i adorable que té 22 anys fragants i plens de vitalitat, i aquesta doneta, somnia... somnia com han somniat totes les dones als 22 anys en tots els climes i en tots els països. Desitja voler, desitja brillar en la vida,

SOMNIS DE JOVENTUT

KATHARINA HEPBURN
La deliciosa Alice Adams
de «Somnis de Joventut»

Unes girls de la Paramount en ple règim de vacances.

CLAUDETTE COLBERT, la gran estrella de la Paramount que acaba d'obtenir grans èxits sorollosos a l'interpretar «La doncella de Salem», grandiosa producció del director Franck Lloyd i «Lo conóci en París», originalíssima comèdia sentimental

i el seu pobre vestit d'organdí, les seves flors silvestres preses en el seu pit, se li entullen riques sedes i joies sumptuoses. Alicia Adams, la heroïna de SOMNIS DE JOVENTUT, és una KATHARINE HEPBURN, com altre no s'ha vist en el cinema, ni d'altre s'en veurà.

I la minyona jove, la minyona somniadora, no desitja més que trencar amb els convencionalismes del seu medi ambient per llençar-se a viure la vida amb tota la seva plenitud, i tindre quant tenen les altres dones que són riques, que potser no són ni tan boniques ni tant interessants.

SOMNIS DE JOVENTUT no serà la consagració de KATHARINE HEPBURN, perquè aquesta estrella genial ja fa molt temps que ocupa el tron de la idolatria internacional cinematogràfica, però si l'estrella no estigués ja en aquest elevat lloc, SOMNIS DE JOVENTUT el film RADIO darrerament estrenat li donaria la qualificació que tant ha merescut.

SOMNIS DE JOVENTUT, és la primera humanització perfecta de ALICIA ADAMS la novel·la de Boot Tarkinton, que interpretà amb Fred Stone i FRED MAC MURRAY. Un film RADIO, una joia d'art de l'actriu Katharine Hepburn.

MALENTÈS

Per RAMON XURIGUERA

Aquella terrassa de cafè, vista des d'un setè pis, devia semblar un formiguer. Sortosament que la voravia era ampla i les taules podien estendre's sense encongiments.

—No sé per què m'haurà vingut l'idea de citar-la en aquest bosc humà—pensava ell.

Tantmateix, començava a admetre que havia estat poc reflexiu indicant un lloc com aquell a una noia que desconeixia la ciutat i a la qual havia vist una sola vegada.

Ara mateix, ell, si tractava de reconstruir-la en el record, no arribava a definir ben bé la seva fesomia.

I ell, n'estava ben segur que la reconeixeria? I si ja hagués passat sense que l'hagués advertit? Havia estat tan curt el moment de fer la seva coneixença, que tota confusió era possible.

Tot això li venia d'haver-se llevat una mica massa tard. Després, naturalment, calia que entrés al despatx d'una revolada per tal de defugir les visites acumulades pacientment al vestibul.

Aquell mati, quan després d'haver-ne despatxat dos o tres s'adreçà a una noia que seia amb un aire total d'absència en una cadira.

—I vostè?

La noia, s'aixecà adonant-se que la cosa anava per ella. Els ulls se li il·luminaren d'una expressió que no sabien pronunciar els llavis. L'uixer acudí sol·licit.

—És estrangera. Porta aquesta tarja per a vostè.

Deixà anar el puny de la porta que tenia subjectat amb la mà. Agafà la tarja. Hi passà els ulls. Després es mirà la noia i li parlà en anglès.

—Ja veieu comestic d'enfeinat. El millor serà que ens trobem després de dinar, a l'hora de prendre cafè i parlarem.

La noia aprovà i s'acomiadà.

Dins del despatx, ell rellegí la tarja. Un amic de Londres li recomanava aquella senyoreta, la qual passaria tres dies a Barcelona, per tal que vulgués ensenyar-li alguna cosa de la ciutat.

Feia temps que no en sabia res d'aquest amic. Era violinista i un dia embarcà a l'estació de França amb el violí sota el braç.

Feia prop d'una hora que esperava al cafè i l'estrangera no apareixia per enlloc.

I si esperés asseguda en una altra taula? Era tan gran aquella terrassa!

S'aixecà, passà lentament per davant del quadrilàter resseguint-lo minuciosament amb els ulls. Quan arribà al darrer rengle de taules continuà el camí decebut.

Llavors cregué descobrir-la a poques passes plantada davant d'una paret plena d'anuncis. N'estava segur?

—Però, que feieu ací?

—He passat dues vegades davant del cafè sense véure-us—s'excusà—.

Anaren al Tibidabo. Durant l'escensió del funicular, la noia mirava embadalida l'espectacle de la ciutat estesa fins al llavi blavís del mar.

La noia estava meravellada de l'espectacle. Aquell sol, aquella blavor puríssima del cel, aquell esclat impetuós de lluïssors que pujaven de baix, pintaven l'encantament al seu rostre. De tant en tant mirava el seu acompanyant. Aquest copsava somrient el gest d'aprovació de la noia i il·lustrava la visió amb algunes explicacions.

Estigué a punt de preguntar-li: «I què fa el meu amic per Londres?» Però es contingué. Veia la noia distreta, amb els ulls perduts en el paisatge i ofegà la pregunta en els llavis. Per altra part l'anava trobant abel·lidora.

Pensà: Vida de gent d'unes mateixes activitats, necessitats i simpaties entrecruades que acaben amb contactes afectuosos

En realitat, la imatge del seu amic es projectava com un obstacle entre ell i l'aproximació que hauria volgut establir amb la noia. S'adonava que estava lliurat a un camí de descobertes, d'aquestes descobertes que fixen els encisos femenins en la retentiva espectant de l'home.

Amb les primeres ombres de la nit, baixaren a la ciutat. Soparen a la torre de Jaume I. Les aigües quietes del port arredossaven els vaixells com en el fons d'un mirall negre. Després passejaren per aquelles immediacions. Ell l'agafà del braç. Dialogaven confiadament protegits per la soledat dels carrers

marítics i pel misteri reposat de les aigües. És curiós com l'haver menjat amb una persona, obre els camins de la confiança.

En el va-i-ve del caminar, l'atancàva repetidament al seu cos. Ella endolcia els ulls i constel·lava la conversa de somriures lluminosos.

Una fòrtor de brea i de ressol marí pujava dels fons de l'aigua. Es trobà la mà d'ella entre les seves. Estigué a punt d'atancar-se-la ala boca, però el record de l'amic paralitza l'acció.

Passada mitja nit l'acompanyà a l'hotel. S'acomiadà d'ella amb una visible recança en el gest. Ella regracià molt polida fent com qui no s'adona de res. Es citaren per a l'endemà.

Quan l'hagué deixada, es sentí violentat contra d'ell mateix. Tenia la sensació que aquella noia acceptaria dòcilment les seves carícies, però la lleialtat deguda a l'amic el tenia lligat moralment.

Precisament tota la tarda havia evitat de parlar del seu amic per no entrar en coneixement de detalls que haurien fet més menyspreable encara la seva mal dissimulada apetència i les extremerades sol·licituds, que dedicava a l'estrangera.

■ Endemà continuaren la visita de la ciutat. Soparen en un restaurant dels afores. Ella havia guanyat espontaneïtat.

Tota aquesta fluïdesa amarada de simpatia, a ell no deixava d'excitar-lo, però el principi de la seva lleialtat li contenia les respostes a la boca, derivant-les pels camins d'una conversa sense finalitat. Sentia créixer la seva confusió. Hauria estat aviat fet de premer els llavis de la noia, però va poder, no sense un gran esforç, de privar-se'n.

Quan aquella nit la deixà a la porta de l'hotel li semblà que la noia passejava una ampla prometença en els seus ulls blaus i transparents.

Ell apartà l'esguard deliberadament.

—Demà me'n vaig—sentí que deia tot acomiadant-se.

Ell li estrenyè la mà i mormolà els mots que són de ritual, gairebé sense mirar-la.

L'endemà acudí a l'estació.

Mancaven uns minuts per arrancar el tren.

Havia pensat en ella fins al sofriment, tal i com l'home pensa en les coses que abelleix i que se li escapen dels dits per una inhabilitat o per una contraoposició de la qual no és responsable.

Li digué, però, que no havia volgut que partís sense acomiadar-se com calia.

Ella somrigué recordant que el comiat havia tingut lloc ahir a la nit.

Ell s'adonà de la poca fortuna de la seva excusa. I per a dominar el petit ridícul de la seva situació, encomanà molts records per al seu amic.

La noia el mirà una mica estranyada:

—L'amic de la tarja voleu dir? Però si jo no el veuré. No sé on viu. El vaig trobar a l'oficina del Turisme quan vaig anar a informar-me per aquest viatge i en saber que venia a Barcelona em féu uns mots per a vós.

Ell canvià sobtadament d'expressió. Devia ésser tall'astorament que tenia pintat al rostre que la noia no es pogué estar de riure.

—Pero, no s'ou l'amiga del meu amic? No s'ou violinista vós?

—I ara!—digué la noia—. D'on ho heu tret que sóc violinista? Jo estic en una casa de modes.

—Vós no marxeu!

—Com que no marxo! D'ací un moment. Però què us passa?

Bé prou que ho sabia ella el que li passava. Si no ho hagués endevinat ho hauria constatat ara per la precipitació i la vehemència amb que ell es produïa.

—No podeu marxar—insistia ell—almenys en aquest tren.

—I per què—féu acompanyant un gest d'una invariable decisió—. És inútil.

Ell, hauria volgut explicar-li, fer-li saber com havia sacrificat el seu gaudi a la fidelitat que devia a l'amic.

Ella, però, ja ho havia comprès. Abans es resistia per una raó seva. Ara es decidia per una raó seva també.

Els empleats avisaven els viatgers per entrar als cotxes. Pujà dalt de l'estrep.

Ell restà plantat com un monòlit sense saber què fer. Només els ulls vivien d'una vida intensa esguardant allò que s'escapava El tren començà a moure's perosament.

Ell s'anava girant de cara al comboi que fugia. I, durant uns segons, veié com la mà de l'estrangera es movia fora de la finestreta com l'ala d'un ocell en ple vol.

J. Roca

Joiier

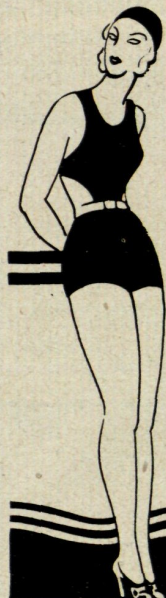

Passeig Pi i Margall, núm. 18

Barcelona

PER APRIMAR-SE SABELIN

Composició d'herbes medicinals. No deixa senyals de l'OBESITAT i conserva les carns fortes i sense arrugues.

MAI PERJUDICA

ES VOL CONVÈNCER?

Provi tan sols una tassa o demani follet a

**LABORATORIS
SOKATARG**

carrer del Ter, 16 - Telèf. 50791

BARCELONA

VENDA A LES PRINCIPALS FARMACIES

VERMOUTH

CINZANO

EL MILLOR APERITIU

DEMANEU-LO EN AMPOLLETES

INDIVIDUALS.

ES GARANTIA DE LLEGITIMITAT

VERMOUTH

CINZANO

EL MILLOR APERITIU

SALVIANA
CURA LA
IMPOTENCIA

SALVIANA és una científica combinació de plantes medicinals per a prevenir i guarir radicalment la **IMPOTÈNCIA** sexual. **SALVIANA** no és un producte d'efectes momentanis ni perjudicials. **SALVIANA** és una sàvia composició d'escollides plantes tropicals, l'element aromàtic de les quals, de propietats tòniques, vigoritza i enforteix l'organisme en general i guareix la impotència genèsica. **SALVIANA** és un formidable aliment del sistema nerviós i fa el miracle de tornar a l'home esgotat la sana joventut. **SALVIANA** va directament de la Naturalesa al cos. N'hi ha prou amb una capsa per a convences i fer de **SALVIANA** la planta favorita.

Demani follet per correu a **Laboratoris UDA, S. A.**, Copons, 7 i Dr. Martí Julià, 4. **BARCELONA**.

Venda: a totes les Farmàcies i Centres d'Específics d'Espanya.

MAGATZEMS GRAS

EMPRESA COL-LECTIVITZADA

TEIXITS I NOVETATS

PLAÇA DE LA REPÚBLICA, 17, 19 i 21
FERRER I GUARDIA, 1 i 3 - TELÈFON 2154

MANRESA

TEIXITS DE COTÓ
LLANES : SEDES
GÈNERES DE PUNT

Josep Borràs Amorós

O C A S I O N S

Vendes a l'engròs

EVELI BOAL, 61 (Abans Alt de Sant Pere)

Telèfon 13835

BARCELONA

N.º 1

1'50

MEDITACIÓN DEL MAR

por el Dr. Félix Martí Ibáñez

El Artista y la Verdad	9
El Tabú del Mar	10
¿Qué ve usted del Mar?	14
El Mar y su Misión Social	16
Amor y Comprensión	18
El Sentido Trágico del Mar	20
Mística y Romanticismo del Mar	22
La Borrachera Romántica del Mar	24
Meditación de la Fugacidad	26
Biología de la Fascinación del Mar	29
La Filosofía del Baño y del Bañador	31
El Mar como Resultante	33
El Amor y el Mar	35
¿Cómo vemos el Mar?	37
El Encanto de lo Presente	39
La Mujer interesante	41
El Mar Romántico	46

colección "Nueva Era"

EDICIONES Y REPORTAJES
Clarís, 20 - Tel. 20364
BARCELONA
1937

EL REGULADOR

Depositario de relojes de las mejores marcas suizas
Joyas de última novedad.

RAMBLA FLORES, 37 - CARMEN, 1

TRANSPORTS GALTANEGRA

CONTROL OBRER

Autoòmnibus des de Manresa a Cardona,
Solsona, Moià, Vic, Artès i
Prats de Llusanès.

Casa a Manresa, Muralla.26
Telèfon. 1865

SOLSONA - BERGA

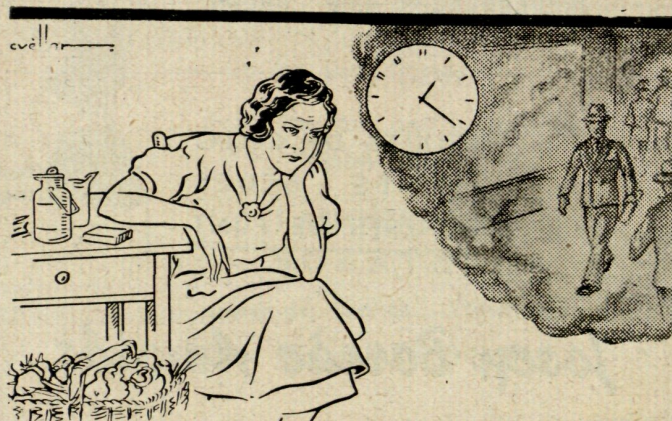
LES MILLORS NOVE-
TATS PER A SENYORA EN
SEDES, LLANES, COTONS,
ETZ., LES TROBARÀ ALS

Magatzems

"EL SIGLE"

CANAL, núms. 19, 21 i 23

M A N R E S A

PREOCUPACIONS EVITABLES

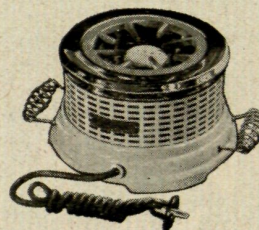
Dificultat d'aprovisionament de combustible.

Llargues i molestoses esperes per a adquirir-lo.

Tardança en poder condimentar les viandes i, sovint, irregularitat en les menjades per aquests entrebancs.

Tot això us ho podreu evitar mestresses de casa, adquirint un

FOGÓ ELÈCTRIC.

Visiteu les nostres Sales de Demostracions i vegeu els diferents models i tarifes especials.

"SERVEIS ELÈCTRICS UNIFICATS DE CATALUNYA"
Plaça Catalunya, 2 Arcs, 10

Anis Bages

VERMOUTH

MARCONI

MANRESA

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Protecció General

GRAN CAFÈ

“LA GÀBIA”

PASSEIG M. RUIZ

MANRESA

LA GRAN CREADORA
MANRESANA

TEIXITS

NOVETATS

CAMISSERIA

GÈNERES DE PUNT

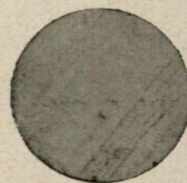

PREUS
BARATISSIMS

GUIMERÀ, 33 i 35 — TELÈFON 1119
M A N R E S A

Galetes

“La Polar”

UAB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Manresa

Visions de Guerra i de Reraguarda

HISTÒRIA GRÀFICA DE LA REVOLUCIÓ

ES VEN EN QUIOSCOS I LLIBRERIES

Preu 50 cèntims

IBB
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

Aquesta col·lecció de fotografies que edita l'Editorial Forja, constituirà degudament enquadrada, la millor obra de consulta. Una joia per a totes les biblioteques.

ADQUIRIU-LA

BRV
NET-

1937.